

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc

revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Acest roman a fost digitizat în cadrul proiectului Muzeul Digital al Romanului Românesc 1901-1932, inițiat de Revista Transilvania, organizat de Complexul Național Muzeal ASTRA și co-finanțat de Administrația Fondului Cultural Național.

Sugestie de citare a arhivei:

Baghiu, Ștefan, Vlad Pojoga, Cosmin Borza, Andreea Coroian Goldiș, Denisa Frătean, Daiana Gârdan, Alex Goldiș, Emanuel Modoc, Iunis Minculete, David Morariu, Ovio Olaru, Teodora Susarenco, Andrei Terian, Radu Vancu, Dragoș Varga. *Muzeul Digital al Romanului Românesc: 1901-1932*. Sibiu: Complexul Național Muzeal ASTRA, 2020. https://revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932.

This novel was digitized for the project The Digital Museum of the Romanian Novel 1901-1932, initiated by Revista Transilvania, organized by ASTRA National Museum Complex and co-financed by The National Cultural Fund Administration.

Citation suggestion:

Baghiu, Ștefan, Vlad Pojoga, Cosmin Borza, Andreea Coroian Goldiș, Denisa Frătean, Daiana Gârdan, Alex Goldiș, Emanuel Modoc, Iunis Minculete, David Morariu, Ovio Olaru, Teodora Susarenco, Andrei Terian, Radu Vancu, Dragoș Varga. *The Digital Museum of the Romanian Novel: 1901-1932*. Sibiu: Complexul Național Muzeal ASTRA, 2020. https://revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
Nr. 1092-1099

BIBLIOTECA

PENTRU TOȚI

N. ARCAȘ

OCNAȘUL

ROMAN

PRELUCRAT DIN FRANȚUZEȘTE

VOL. III

Editura „VIAȚA ROMANEASCA" S. A.
LIBRĂRIA ALCALAY
37, CALEA VICTORIEI, 37

Lei 8.-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaluceafarul.ro/mdrr 1901-1932

BIBLIOTECA PENTRU TOŢI

Au apărut:

Românii de peste Munți

din Bucovina și din Basarabia

de

PETRE V. HANEȘ

Souvenir de Călătorie în Basarabia

de

G. SION

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistetransilvania.ro/mcr1901-1932
813209

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI

OCNAȘUL

O EROARE JUDICIARĂ

ROMAN

PRELUCRAT DIN FRANȚUZEȘTE

DE

N. ARCAȘ

BCU Cluj-Napoca
RBCFG202000802

BUCUREȘTI
EDITURA „VIAȚA ROMÂNEASCĂ" S. A.
Librăria ALCALAY
37, Calea Victoriei, 37

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/morr1901-1932

175761

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

PARTEA A III-a

I

In cursul serii sinistre în care proprietăreasa Minculeștilor trebuia să găsească o moarte așa de oribilă, contele Bakoryi, Andrei Deșelatu și Zâna Viilor rătăceau prin Ruinile dela Periș. Cercetările lor spre a da o eșire nu duseră la nici un rezultat. Umblau în tăcere, explorând cu îngrijire zidurile vechi, când Deșelatu se opri deodată.

— Stați! — comandă el cu accent năbușit. Aud ceva înaintea noastră.

Zâna Viilor și pseudo-contele se înțepeniră locului.

— Să stingem lumina, — reluă Deșelatu, suflând în chibritul ce-l avea în mână. Se făcu imediat întuneric desăvârșit.

— Priviți înaintea voastră, — urmă fostul clown, vorbind foarte încet. Trebuie să fie colea o deschizătură. E cineva care și-a luat sarcina involuntară de a vă arăta drumul. Umblă și el cu chibrituri, ca noi.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Da, da, văd și eu, — zise Zâna Viilor.

— Să fie pușlamaua care ne-a tras chiulu, furându-mi și lampa? — zise contele uimit.

— Se poate, — răspunse Deșelatu. Canalia aia trebuie să cunoască subteranele astea în cele mai mici cotituri. Să-l urmărim de departe, făcând mai puțin zgomot și mai ales să înaintăm fără lumină. El ne va conduce spre libertate.

Cei trei își reluară mersul prin beznă. Înintea lor, la peste patruzeci de metri, o umbră se mișca și ea foarte încet, întocmai ca și dânșii. Era Dihorul. Imediat ce-și revenise din lungul leșin în care zăcuse gravorul se sculase, cu mari sforțări. Rezemându-se de zid, își scosese din buzunar batista spre a-și putea pansà provizioriu fruntea rănită, din care curgea o dâră subțire de sânge. Mai stătu neputincios timp de câteva secunde, tremurând de frică la fiece zgomot. Încetul cu încetul însă puterile-i reveneau, reînsuflețite de dorința puternică de a ieși din situația aceea periculoasă. Era însă de acum fără lumină. Lampa pe care o șterpelise cu atâta dibăcie agresorilor săi, se spărsese când căzuse. În cele din urmă găsi prin buzunări câteva chibrituri aprinse unul și, după ce se orientă asupra direcțiunii ce căta să urmeze, porni la drum spre a ajunge la ieșirea pe care o cunoștea atât de bine. Înaintà încet, tot înjurând și mai mult târîndu-se decât mergând. Își îndoi sforțările și ajunse în curând la mormanul de pietre printre cari creșteau buruieni și unde putu zări un crâmpei de cer sombru, pe care licăreau prea puține stele.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1901-1937

— In sfârşit, — se gândi el, — scap de astădată. Dar de m'o mai prinde cineva pe aci, să-mi razi mustăţile.

Şi renunţând să-şi mai facă lumină, întinse mâinile, dete la o parte perdeaua de bălării şi dispăru. Cei trei, cari îl urmăreau cu mare băgare de seamă şi nelinişte, zăriră, şi ei, o clipă sclipirea de lumină vagă de afară.

— Am dat de scăpare, — rosti Deşelatu, gâfâind. A ieşit tipu.

Şi de astădată fără teamă că s'ar putea da de gol, se repezi spre ieşire, într'o mişcare hotărîtă. Zâna Viilor, suferindă şi slăbită, nu putea urma aşa iute.

— Vă rog, domnule — imploră ea, apucând instinctiv de braţ pe contele Bakoryi, — nu mă siliţi să merg prea iute, căci am să cad jos pe drum.

— Nu-ţi fie frică, domnişoară, nu te las eu. Inimosul meu prieten vreà doar să ne deschidă calea. Il ajungem noi imediat.

Intr'adevăr, Deşelatu nimerise gura subteranei şi se silea acum să străbată bălăriile. După aceea aşteaptă liniştit afară pe ceilalţi doi, fericit că e iarăş sub cerul liber. Când fură, însfârşit, toţi trei împreună, în galeria care cobora în pantă uşoară până la terenurile înconjurătoare. Zâna Viilor fu nevoită să se aşeze o clipă, fiind la capătul forţelor şi aproape să leşine. Tot timpul ardea în friguri, fiori o scuturau din creştet până în tălpi. Ameţeli continue îi înnecau ochii într'o ceaţă ce-i lua vederile, iar în jurul ei totul părea că se învârteşte într'o horă fantastică şi

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

lugubră. Contele Bakoryi se uită la ea cu îndurioșare.

— Aibi curaj, copila mea, — îi zise el cu accent blând și pătrunzător. Te fac eu în curând iarăș bine. Îți vom procura un adăpost sigur unde să nu duci lipsă de nimic. Curaj, copila mea, curaj!

Și, adresându-se lui Andrei, continuă:

— Dragă, fii tu bun și dă fuga de caută trăsura. Ne vii cu ea înainte, pe șosea, cât mai repede. In vremea asta eu o să conduc încet pe domnișoara.

— Ne-am înțeles, piciule, — zise Deșelatu.

Și încheindu-și lungul macferlan ca să nu se observe tricoul roșu, vârîndu-și șapca pe ochi, fostul clown urcă panta în fugă. Punând piciorul pe pământul neted al câmpiei, avu o clipă de surpriză și temere chiar, zărind de departe silueta lui Mitică Dihorul. Gravorul se târa cu trudă dealungul câmpurilor, cu trupul încovoiat. Cu forțele istovite, el se îndrepta spre șoseaua ce duce la Buftea.

— He, — murmură Andrei, — nu ne mai sâcâe ăsta așa de curând. Cred că l-a cuminții lecția ce i-am tras. E prăpădit de tot. Dacă o merge tot așa, ca melcul, apoi ajunge la București tocmai mâine.

Și, râzând cu hohot de reflexiile astea ironice, alerga cât îl țineau picioarele spre hanul unde urma să staționeze trăsura. La rându-i, contele Bakoryi, sprijinind de braț pe Zâna Viilor, pășeà încet cu dânsa. Ajunseră în curând pe țarină, unde se odihniră un moment. In acest moment

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

chiar un nechezat ușor de cai le atrase atenția și zăriră, nu fără surpriză, o trăsură venind încet dintr'o direcție opusă. N'avea niciun felinar aprins.

— Ce o fi asta ? — murmură contele Bakoryi, năpădit de neliniște. Ar fi bine să știm... Să ne aplecăm cât mai mult, domnișoară. Fă ca mine! (sfătui el pe Zâna Viilor).

Fata ascultă, culcându-se pe pământul rece, lângă tovarăș, care se și lungise. Stătură astfel nemișcați în întuneric, uitându-se la vehiculul misterios, care se oprise tocmai în fața galeriei de unde ieșiseră o clipă mai înainte. Un om, năltuț de statură, se coborî imediat, îndreptându-se cu pas ferm și grăbit spre Ruini. Nu străbătuse nici cincizeci de metri pe câmp, când deodată o umbră se ridică în fața sa.

— Cine-i acolo ? — strigă el.

— Eu, șefule : eu, Dihorul.

Rănitul gravor recunoscuse pe Răduliade, care'i ieșea înainte cu trăsura, plictisit de atâta așteptare. Era însă prea târziu. Zâna Viilor fusese răpită.

— Ce, ești singur ?

— Da, singur de tot și bucuros că sunt teafăr.

— Dar cu prizoniera ce făcuși ?

— Oho, fetica e departe dacă o fi luat-o la picior.

— A fugit ?

— Ba au scăpat-o alții, șefule.

— Cum, ce vrei să zici cu asta ? Explică-te mai lămurit, dobitocule ! — strigă Răduliade, înfuriindu-se deodată și zgâlțâind de umeri pe gravor.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
http://patrimoniu.transilvania.ro/mdrr1901-1932

— Stai, șefule, dă-mi drumu, că-mi vine rău. Nu vezi că sunt rănit, plin de vânătăi ?

— Rănit !... Unde' mă ?

— Mai întâiu la cap. Și apoi, îmi sunt zdrelite picioarele și mâinile.

— Ei săracu' de tine ! Dar cine ți-o făcu ?

— He, cine ! Dracu !

— Mă, începi să-ți pierzi mințile. Haide, vorbește : ce s'a întâmplat ?

— Ai răbdare câteva minute, șefule, și-ți spun totul. Hai mai întâiu la trăsură și după ce om fi la adăpost, îți voi povesti extraordinara aventură.

Amândoi se îndreptară spre trăsura cu care venise Răduliade.

— Ești sigur că nu mai putem prinde păsărica ? — întrebă deodată fostul samsar.

— Poate că da, dar cu revolverul. Altfel, nu mă mai bag, Doamne ferește, — replică Dihorul.

— Te-au atacat ? Cine ?

— Nu-ți spusei ? Dracu ! Cu toate astea, tocmai eram să...

Dihorul se întrerupse subit, rămânând țintuit locului înmărmurit.

— Uite, zise el, — vine un cupeu spre noi... S'a oprit...

Răduliade, adânc suprins și el, privi cu încordare în direcția indicată. Un cupeu, cu lumânările aprinse, tocmai se oprise la treizeci de metri de trăsura lui. In acelaș timp atenția îi fu brusc atrasă de alt punct, nu departe de șosea. Două umbre se ridicară deodată de jos, îndreptându-se grăbite spre cupeul care se oprise.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Mă înșală oare vederea ? — continuă fostul samsar, mirat. Nu-i acolo un bărbat și o femeie ?

— Ba da, — susținu Dihorul. Ee e, șefule... ea trebuie să fie, nu se poate altfel...

— Atunci, haide repede la trăsură, băiete. Dacă nu putem prinde imediat pe frumoasa noastră păsărică, să știu măcar unde-i colivia. Restul mă privește.

Și, fără să mai se sinchisească dacă complicele îl urmează. Răduliade dete fuga la trăsură aprinse în grabă cele două felinare și sări pe capră. Dihorul alergă la rându-i și se trânti pe pernele din interior. In aceeaș clipă, vehiculul adus de Deșelatu și în care Zâna Viilor fu repede instalată o porni spre șoseua Buftea.

— Suntem urmăriți, dragă Nicule ! — exclamă Andrei. Auzise la spate un nechezat de cal.

— Nu te speria, — ripostă contele. Le-o luăm noi înainte.

— Ar fi bine să putem.

— Așa sper ! In orice caz, trebuie să încercăm.

Din momentul acela, începu o întrecere de iuțeală între cele două trăsuri. Strâbătură în goană șoselele ce duceau spre Chitila, însoțiți adesea de înjurăturile zarzavagiilor și lăptarilor cari se duceau la București. Ajunseră în sfârșit la bariera Griviței.

— Ce dracu ne facem ? — murmură contele Bakoryi, plictisit. Trebuie neapărat să ne piardă urma canaliile. Nu putem să alergăm așa toată noaptea.

— Cred și eu, Nicușor, cu atât mai mult că intrăm în București și avem de furcă cu sergen-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

ții. Mai pune că și frumoasa noastră călătoare e bolnavă. E urgentă nevoie s'o culcăm undeva într'un pat bun.

— Ce-i dar de făcut? — bombăni Nicu.

— Să mai domolim caii, în așteptare prilejului nimerit de a le trage clapa.

— Aș, nu văd nici o perspectivă!

— Stai, c'am eu ideie! — exclamă Deșelatu. Oprește un moment și ai să vezi tu numai.

Și, desfăcând în grabă o legăturică ce-o avea lângă el, fostul clown scoase din ea pataloni și vestonul ce-și pusese seara spre apărarea lui Mitică Dihorul în costumul bizar de drac. Își lepădă repede macferlanul, își trase pantalonii și vesta deasupra tricoului roșu și în urmă își puse iar haina cea lungă. După aceea, își șterse bine de tot obrazul.

Și acum, — zise el contelui, — ia-o iar înainte și să micșorezi viteza când ți-oiu spune eu.

— De ce?

— Ai să vezi. Să nu te sperii când te-oiu părăsi. Ne întâlnim noi mâine în strada Batiștei.

— Da' ce vrei să faci?

— Ți-am mai spus: fii liniștit, Nicușor. Am să le joc acum una de m'or pomeni câte zile or avea.

— In acest moment, erau aproape de piața gării de Nord. O parte din cafenelile, berăriile, și cârciumile de pe acolo erau încă luminate și pline de consumatori.

— Atenție Nicușor — sfătui Deșelatu. Mergi mai încet, li învăț eu minte pe banditii ăștia!

Pseudo-contele Bakoryi se supuse mașinalice-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/morr1901-1932

ște, foarte mirat totuș. Deșelatu își făcu vânt, sări ușor pe căldărâm și strigă:

— Șterge-o, piciule! Pe mâine!

In aceeaș clipă sosi și trăsura lui Răduliade continuând cu înverșunare urmărirea celor care răpiseră pe Zâna Viilor. Deșelatu se aruncă înnaintea cailor și, cu dibăcia-i de acrobat, se rostogoli până în trotuar.

— Ajutor, ajutor! — strigă el. Opriți-i!...

Câțiva consumatori ieșiră zăpăciți dintr'o cafenea și prinseră să alerge după trăsura fostului samsar, strigând la rându-le:

— Opriți-i!... Opriți-i!...

Răduliade, neavând timpul și nici putința de a vedeà ce se petrecuse, crezu c'a călcat pe cineva și n'avu curajul să mâne înainte. Lumea țipă după el, amenințându-l, și doi chelneri cari eșiră de la o berărie se repeziră chiar la cai, să-i apuce de hățuri. El fu dar nevoit să strângă frânile si opri, prada unei mânii surde, pe care și-o stăpânea cu greu. Mulțimea îi înconjură repede trăsura și din toate părțile i se adresau amenințări și înjurături. Mulți chiar ridicară pumnii spre el. Deșelatu, care se ridicase într'un genunchiu, se tot văita, ținându-și mâna la obraz:

— Ticăloșii... nemernicii!...

Il ridicară și fiindcă mergea șchiopătând, îl transportară de subțiori la cafenea; alții dădură jos din trăsură pe Răduliade, iar Dihorul mai mult mort decât viu, trebui să se coboare la rându-i, sub un șuvoi de oțări. Amândoi tremurau, grozav de îngrijați de întorsătura lucrurilor. Fură

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

târâți cu forța spre cafeneaua unde fusese dusă pretinsa lor victimă.

— Chemați pe comisar! — strigă cineva din mulțime.

Unul se repezi afară. In vremea asta, fostul clown, așezat pe o bancă, se lăsă pe spate, prefăcându-se zrobit de durere.

— Ești rănit? — îl întrebară.

— Da, da, aici... la șale, peste tot! — gemu el, schimonosindu-și oribil figura.

— Săracu!

— Dați-mi ceva să beau, — se rugă fostul clown.

Cafegiul primi ordin să aducă repede un ceai. In acest moment Dihorul, cu ochii holbați, ca de o mare înmărmurire, se aplecă spre Rădu-liade.

— E dracu din Ruini, — îi șopti el la ureche.

— Ești sigur?

— Să mă scuipi în gură de nu-i el!

— Hi, drace, ar fi un renghiu straşnic, — murmură fostul samsar. Insfârșit, om vedea.

Trebui să-și întrerupă reflexiile, urechile țiuindu-i de înjurăturile și zeflemelele cu cari îi împroșcau, pe el și pe tovarăș, oamenii din cafenea. Deșelatu le auzea și era încântat de stratagema sa, hotărît să facă să mai dureze comedia, ca să câștige timp Nicu Velniță s'o ia înainte, în drumul spre Fundeni, unde ducea pe Zâna Viilor. Cum apăru în local secretarul comisarului secției, fu pus în curent cu accidentul și voi dintru început să examineze pe rănit. Acesta părea să-și recapete încetul cu încetul

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

facultățile. Răspunse politicos, dar cu voce slabă, la întrebările polițistului. Acesta se întoarse spre Rădăuliade și Dihorul. Însemnă numele și adresele lor, apoi le trase o morală strașnică. La urmă, le porunci să aștepte și reveni la victimă, spre a înregistră și numele și adresa ei.

— Ion Zlătaru, — răspunse Deșelatu, fără a clipi din ochi.

— Unde stai?

— Foarte aproape de aici... strada Șincai.

— Profesia?

— Vânzător de ziare.

— Foarte bine. Ai să vrei desigur să te judeci cu ăștia care te-au călcat?

Care nu fu mirarea celor de față când fostul clown răspunse cu aer naiv:

— Da' dece?

— Păi că așa trebuie... ca să te despăgubească, de! Ești în dreptul D-tale. Desigur c'o să fii silit să stai un timp fără lucru, dacă ești grav rănit.

— Nu cred; m'am ales numai cu lovituri.

Și Deșelatu, făcând nițeluș pe nerodul, adăugă:

— Nu, zău, acu că mi-a trecut frica, nu mai simt aproape nimic. Mai mare daraua decât ocaua. Nu-i vorbă, mă cam doare ici, la piciorul drept.

— Tocmai de aia, — reluă reprezentantul autorității. Trebuie să închei proces-verbal împotriva dumnealor și D-ta să iscălești.

— Eu?... Da' ce nevoie? Refuză Deșelatu. Ce să mă iau eu la harță cu niște bieți oameni

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

nevinovați! De judecată-mi arde mie? Lasă-i în pace, domnule!

Mirarea secretarului și a celor de față atinse culmea. Răduliade și Dihorul nu înțelegeau nici ei nimic. Andrei se bucura strașnic de păcăleala ce le-o trăsese, și încheie cu această declarație, și mai uimitoare:

Mai întâi că nici nu cred că dumnealor m'au călcat. Mai degrabă aș învinovăți pe birjarul ăleilalte trăsuri care a trecut cu două minute înaintea lor.

— Ei, vedeți, — exclamă Răduliade, încântat ce spuneam eu!

— Trebuiai s'o declari imediat! — se supără reprezentantul autorității. Doar nu sunt caraghiosul D-tale.

Păi, — se scărpină Deșelatu după ureche, — eram amețit.

Al'dată să fii mai cu băgare de seamă, că n'avem noi vreme să ne ocupăm de toate neghiobiile. Sunteți liberi! (adăugă secretarul, adresându-se lui Răduliade și Dihorul).

Fostul samsar se grăbi s'o șteargă din cafenea, urmat de Mitică, zăpăcit de toate incidentele astea de neînțeles.

— Am înghițit hapu'! — bombăni Răduliade. Ne-au tras bine pe sfoară.

— Is mai șireți ca noi, întări Dihorul cu glas jalnic.

Amintirea crudă a luptei ce dusese cu acela căruia-i zicea «Dracu» îl muncea încă.

— Ce pumn! — gemu el, — ce știință a lup-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1937

tei !... O să trebuie să învăţ şi eu lupta dreaptă, c'altfel nu mai merge, văd eu.

— Da, da, aşa să faci băiete, — bombăni Răduliade, furios de renghiul ce i se jucase. Până atunci, am să te însărcinez cu o misiune secretă.

— Iarăşi ?

— Desigur, până te-oi răzbuna pe tine şi pe mine. Oh, mi-au răpit păsărica cea frumoasă, mi-au furat puica mea drăguţă, făptura minunată de care...

Se întrerupse brusc. Dihorul se uită la el cu atenţie curioasă, urmărindu-i vorbele.

— Destul ! reluă el. Om trăi şi om vedea. Până atunci, Pădurene, uite ce trebuie să faci tu. Piteşte-te pe aici prin apropiere şi, când o ieşi găliganul ăla care ne-a tras, cu atâta dibăcie clapa, ia-te frumuşel după el. Ai parale ?

— Nu prea.

— Ei bine, uite trei poli. Mâine dimineaţă la raport, în strada Polonă, c'acu îmi şti adresa.

Şi, fără a se mai îngriji de gravor, care rămase cam buimăcit văzându-se singur, Răduliade se urcă în trăsură. Dihorul stătu pe gânduri câteva secunde, ţintuit locului şi uitându-se la cafeneaua de unde ieşise câteva minute mai înainte şi unde se afla încă teribilul om roşu dela Ruini. In urmă păru că ia o hotărîre bruscă. Se repezi în colţul sombru al unei străzi şi se ghemui acolo, la pândă. Deşelatu, care şedea liniştit pe banca din cafenea, se prefăcu că se întremează. Când Răduliade şi ajutorul său ieşiseră, ruşinaţi şi furioşi, el îi urmărise cu coada ochiu-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
http://patrimoniu.ceystatransilvania.ro/mdrr1901-1932

lui, zâmbind triumfător. Dar, din prudență, nu se grăbi să plece imediat. După trecerea unui răstimp, se ridică cu aer obosit, și șchiopătând ușor din piciorul drept, merse de deschise ușa localului.

— Ce, vrei să pleci în halul ăsta și la ora asta ? — îl întrebă un consumator.

— Nu știu nici eu ce să fac ! Mă uit și eu.

Și, într'adevăr, privea afară, sondând toate ungherele c'o căutătură lungă inchizitorială. Constatând că trăsura urmăritorilor săi dispăruse, păru satisfăcut. Se înapoie în cafenea, iar se duse la ușă, privi din nou și iar intră în local. Consumatorii, intrigați de manevrele sale, îl urmăreau cu atenție din ochi. Deodată el svârli cu accent ironic :

— Bună seara, domnilor !

— Și, de astădată fără să mai șchiopăteze, o zbughi în stradă, fără nici o greutate în mers. O apucă pe calea Griviței, încet, cu mâinile în buzunar, fără a se grăbi, cu intenția de a lua o birje la Matache Măcelaru. Era unu și jumătate din noapte și trecătorii se răreau. Dar inimosul Andrei Deșelatu se sinchisea prea puțin de singurătatea aceasta. Simțeà în buzunar patul revolverului și nu-i erà deloc fricâ. Tocmai treceà de colțul străzii Atelierului când urechea-i fină prinse zgomotul unui pas regulat, dar năbușit, ce-i răsunà la spate.

— Am înțeles, — murmură el, — un pungaș, care umblă în labe de catifea să nu-l aud eu... Vreà să atenteze la viața pungii mele... Bine, om vedeà noi.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistetransilvania.ro/mdrr1901-1932

Și-și continuă drumul, fără a se grăbi. In curând dete pe strada Buzești, pustie și sombră. Nici urmă de trăsură, nici țipenie de om. Nimic decât o impresie de tăcere greoaie, nocturnă. Cu toate astea, tăcerea aceasta nu era decât aparentă, și Andrei își dădù aproape imediat seamă, auzind din nou la spate sgomotul surd al unui pas regulat după al său.

— Ei drace, — mormăi el, — e o urmărire în regulă. Cam bănuiam eu la început, dar acum sunt sigur.

Și, oprindu-se brusc, se întoarse deodată, dintr'o singură mișcare, și zări la cincizeci de metri îndărăt, silueta unui om mărunțel și slăbănog, care ajunsese tocmai în dreptul unui felinar.

— Uite, nene, e tipul dela Ruini, — își zise Andrei, zâmbind. Bine, puișorule, se vede că nu ți-a fost de ajuns ce ai pățit. Mai vrei încă. Bine, îți dăm noi. Ei vedea tu acu.

Recunoscuse pe Mitică Dihorul.

— Ce idioți! Vor să știe unde mă duc eu și, prin mine, să afle restul... Lasă, băiete, c'om petrece nițeluș.

Și Deșelatu își reluă liniștit mersul, apucând'o pe strada Berzei, coborînd încet devale și oprindu-se la răspântia străzii Schitu Măgureanu. Exploră, dintr'o ochire repede, împrejurimile: nimeni. Trecu trotuarul spre Cișmigiu și intră în marea și frumoasa grădină publică a Capitalei. Aleele erau întunecoase; câte o slabă luminiță se zărea prin desimea arborilor. Deșelatu păși agale pe poteci, străbătu aleia cea mare și coti

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mcr/1901-1932

după Buturugă, îndreptându-se spre podul din dreapta movilei. Cum ajunse acolo, sări deodată gărduleţul straturilor de flori şi se piti într'un stufiş. Dihorul apucase şi el în direcţia aceasta şi, surprins de dispariţia subită a aceluia pe care-l urmăreà, se oprì o clipă, uitându-se pe pod, neliniştit.

Apoi, ca sub un imbold de neînvins puse piciorul pe scânduri şi merse încet înainte, scrutând din ochi întunericul. Nu mai aveà mult până la captul celălalt al podului, când se simţi apucat de mijloc şi ridicat în sus ca o pană. El se legănă în văzduh avu senzaţia că e zvârlit în gol şi căzu, cu mintea pierdută, în apa rece a lacului. In acelaş timp, o voce glumeaţă îi strigă :

— Spal'te bine, nene, şi vezi să nu răceşti!

Şi Deşelatu, râzând cu poftă, o luă la picior spre poarta dinspre teatrul Maican, de unde o apucă în direcţia străzii Batiştе. Aproape la aceeaşi oră, pseudo-contele Bakoryi ajunse la Fundeni, aducând pe biata Zâna Viilor, moartă de oboseală. Un servitor, care fusese pus să aştepte în marele vestibul întoarcerea contelui, îi ajută să conducă fata în odaia ce i se destinase. Fosta prizonieră a Ruinilor, într'o stare vecină cu leşinul, se culcă imediat ce fu singură. Erà zdrobită, la capătul forţelor şi energiei, pradă unor friguri din cele mai intense, cu capul în flacări. Când madam Cristescu sau, mai bine zis, Virginia Veroneanu se duse s'o viziteze a doua zi dimineaţa, o găsì într'o stare de plâns.

Biata fată deliră. Contele Bakoryi, fiind chemat, trimise după un doctor din Bucureşti, care

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistetransilvania.ro/mcri1901-1932

în urma unui examen minuțios și pe temeiul câtorva deslușiri ce-i dădu Nicu, zise:

— Sunt friguri celebrale. E nevoie de îngrijiri urgente. Trebuie de veghiat neîncetat asupra bolnavei.

Velniță bătrânul se arătă foarte emoționat de acest diagnostic neliniștitor și încredință victima aceasta a bancherilor din strada Doamnei solicitudinii așa zisei madam Cristescu, ale cărei mari calități sufletești le putuse aprecià. Intr'adevăr' deși sosită abia în ajun, vorbise îndelung cu bătrânul, și grația, modestia și bunătatea ei îl cuceriseră imediat.

— Ingrijește-o bine, — zise el, ca și cum ar fi fiica d-tale, fiindcă o iubește Petruș.

Cât despre contele Bakoryi, plecă înapoi la București, pe la zece, spre a se convinge dacă scumpu-i amic Andrei a putut ajunge cu bine la domiciliul lor comun. Il găsi instalat în casa intendentului, fumând și citind gazetele.

— Să ne suim! — porunci Nicu.'

— Bine, domnule conte.

Apoi, bunul Andrei însoți pe pretinsu-i stăpân, cu toate aparențele unui adânc respect, amândoi fiind înțeleși să evite în public tot ce ar fi putut trădà intimitatea lor aproape frățească. Când erau însă între patru ochi, fiecare își relua libertatea de atitudine.

— Ei, ce s'a mai întâmplat? — întrebă Nicu Velniță, de îndată ce fură la adăpost de urechi indiscrete.

Deșelatu povestì, în câteva fraze, pățania tragi-comică dela cafenea, apoi plecarea lui de

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

acolo, urmărirea al cărei obiect fusese și expedientul brutal la care trebuise să recurgă spre a scăpà de Dihorul.

— Va să zică, îl silişi să facă baie? — întrebă Nicu, răzând din inimă. Dar n'a strigat?

— Ba da. Imi pare c'a chemat ajutor.

— Și dacă s'a înecat?

— Mi ar părea rău... pentru mine mai ales, fiindcă n'am poftă să-mi încarc conștiința cu suprimarea unei vieți omenești. Nu-i vorbă, ar fi o canalie mai puțin pe lume. Dar tu Nicule, cum sosişi?

— Foarte bine, dar târziu, trecuse de două.

— Vasăzică, fata a ajuns la liman?

— Fără îndoială, dar bolnavă rău. Azi dimineață s'au declarat friguri celebrale. Negreşit, doctorul nu îndrăznește încă să se pronunțe: situația e gravă de tot.

— Ce păcat! O făptură așa de frumoasă! Te uitași tu bine la ea, Nicule? E adorabilă, cu ochii ei mari, albaștri, părul-i aurliu și pielița albă ca zăpada.

— He, cu ce pasiune vorbeşti!

— Așa cum simt, piciule. M'a fermecat. Dacă n'aș fi fost urît și ea nu iubeà pe Petruș ia-și fi făcut curte.

— Uite, asta-i ceva nou.

— Dragul meu, dacă fasonul meu nu-i tocmai dintre cele elegante și frumoase, nu înseamnă însă că nu posed o inimă, o inimă înflăcărată. Am visat și eu adesea o dragoste împărtășită, puternică, întreagă, care mi-ar umple toată viața.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

O, să fi fost eu mai puțin urît și ceva-ceva mai bogat !

— Mai întâiu, Andrei tu nu ești sărac fiindcă suntem bogați.

— Îți mulțumesc pentru vorba asta, dragă Nicule. Cunosc inima ta de aur, afecțiunea ta frățească. Mersi pentru toate, dar să vorbim acum de altceva. Să ne ocupăm de Constantin Veroneanu, de infamul lui asociat, și să căutăm împreună cele mai bune mijloace spre a dejudecă combinațiile necurate ale ăstor doi bandiți. Nu i decât un singur mijloc practic spre a-i supraveghia mai de aproape.

— Și anume ?

— Acela de a pătrunde la ei, de a trăi în însăși atmosfera lor.

— Nu i tocmai ușor.

— Am o idee, extravagantă poate la prima vedere, dar realizabilă.

— Explică-te mai limpede.

— Uite, Nicule. Ar trebui să mă fac luntre și punte ca să mă bag slugă la Constantin Veroneanu sau, cel puțin, om de serviciu la birou.

— Mă părăsești vasăzică ?

— Pentru câteva luni numai.

— Nu tăgăduesc, mijlocul e bun. — zise Nicu Velniță, gânditor și cam trist.

— Aș puteà să te văd seara, — îl consolă Deșelatul. De altfel, va fi chiar nevoie, spre a te ține în curent cu faptele și gesturile stăpânilor mei.

— Așa este. Lasă acum, c'om mai vorbì noi. Să mergem să luăm întâiu masa și după aia ne-om

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

duce la Fundeni, ne-om odihni o zi, două, aşa ca să mai uităm puțin.

A doua zi dimineață, Velniță tatăl, Nicu şi Andrei se adunară la sfat în cabinetul de lucru al fostului fabricant.

— Inainte de toate, citește, Nicule, arttcolul acesta, — zise bătrânul.

Pseudo-contele luă gazeta ce-i întindeà tat-său şi citi tare :

DIN T.-SEVERIN

Groaznic incendiu

«Alaltăeri o catastrofă teribilă s'a produs în județul nostru. O parte a conacului antic şi superb dela vila Minculeşti a fost distrusă de un incendiu. Focul, care se atribuie relei voinți, a izbucnit pe la unsprezece noaptea într'o odaie dela etaj unde erà găzduit un străin venit chiar în ziua aceea. Cu toată iuțeala cu care s'au organizat ajutoarele, incendiul a făcut două victime, prîcinuind stricăciuni importante.

Proprietăreasa, d-na Mincă, pe care un atac recent de paralizie o ținea țintuită în pat, a căzut pradă unei morți cumplite. Corpul său, în parte carbonizat, a fost găsit pe sală, lângă al lui Dumitru, servitor vechiu şi care erà factotum acolo. El e victima devotamentului pentru stăpână, pe care a voit s'o salveze».

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— O, ce grozăvie! — esclamă contele Bakoryi, dând drumul ziarului. Săraca!... Și bietul Dumitru, care ne-ar fi fost de un ajutor așa de prețios în greaua noastră misiune!

— Dar n'ai isprăvit, — observă bătrânul Velniță. Mai sunt câteva rânduri foarte importante.

Andrei Dășelatu ridică repede gazeta și reluă cititul articolul:

Printr'un fel de fatalitate dureroasă, domnul Constantin Veroneanu, bogatul bancher bucureștean, fiul unic al moșieresei, sosise chiar în ziua aceea la bătrâna-i mamă, starea ei inspirându-i de câtva timp îngrijiri. D-sa a fost, astfel, în măsură să furnizeze justiției amănunte confidențiale asupra străinului care ocupă camera unde se declarase incendiul. Omul acela, un oare care Neagu, a dispărut în mod misterios dela începutul sinistrului. E probabil, totuș, că nu va trece mult presupusul vinovat va fi prins. Poliția e pe urmele lui.

— Neagu! — esclamă din nou Nicu, mirat. Dar e numele de familie al nevestei lui Constantin Veroneanu? Și tocmai el se află la conac!

— Nu-i tocmai lămurită afacerea, — zise Dășelatu. E probabil încă un tertip al canaliei ăleia de Veroneanu.

— Adică ce bănuești d-ta? — iscodi bătrânul Velniță.

— Eu bănuesc că Neagu acela trebuie să fie o rudă de-a nevești si, poate chiar un complice.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Căci observați această primă coincidență: omul a sosit la curte în acelaș zi cu celălalt, adică bancherul.

— Da într'adevăr, e cam straniu.

— Și, vezi d-ta, încediul face cele două victime necesare: mai întâiu bătrâna, a cărei succsiu ne se va puteà deschide în profitul bancherului, din moment ce Jean Veroneanu a murit și e îngropat.

— Nu-i dovedit, — obiectă Nicu.

— Ba da, piciule. Legalmente, e de netăgăduit In ce privește pe fiul lui Jean, a dispărut, o știe toată lumea. Momentul erà dar tocmai bine venit. Pe lângă aceasta, servitorul, care cunoștea poate pe adevărata Eliza Voinea, omul care te-a văzut și te-a ajutat pe tine, Nicule, și care știa și că Jean poate tot trăește, omul ăsta moare și el. Cele dòuă ființe au fost omorîte special, fiindcă nu există alt mijloc ca să scape de ele mai curând.

— Prea adevărat, — aprobă bătrânul Velniță, impresionat de deducțiile fostului clown.

— Dragă Andrei, — conchise pseudo-contele Bakoryi, sculându-se, — nu-i timp de pierdut. Trebuie să reluăm cursul operațiunilor. Plecăm imediat la București, unde ne vom sfătuì asupra modului cum se poate realizà proiectul despre care-mi vorbeai eri.

In cursul aceleiaș zile Constantin Veroneanu se întoarse din Turnu-Severin. Participase în ajun, la Minculești, la îmormântarea mamei sale și a nefericitului Dumitru. Apoi, după o lungă convorbire cu procurorul, care venise

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

special să conducă în persoană ancheta relativă a încendiul dela conac, se înapoiase în grabă la Bucureşti. Nu intrase bine în cabinetu-i directorial din strada Doamnei, când apăru Răduliade. Fostul samsar era vădit turburat, contrariu de cum se arătă altădată: flegmatic şi cu sânge rece.

— Da' ce s'a întâmplat la Minculeşti? — întrebă el. Sunt exacte relaţiunile ziarelor?

— Din cap până la coadă, — răspunse Constantia Veroneanu.

— A ars, aşadar conacul?

— In parte.

— Rău, rău de tot. E o pierdere serioasă De altă parte, moartea mamei tale e un accident regretabil.

— Vai, da.

Şi bancherul îşi luă aier trist, perfect de bine jucat.

— Incă o pierdere,—zise Răduliade cu perfidie.

— Ireparabilă.

— Insfârşit, e ceva care poate aduce mângâiere durerii tale legitime, apoi e pespectivă moştenirii

— Negreşit e o compensaţie, — răspunse bancherul, cinic.

— Şi încă una din cele mai preţioase. Dar ai de jelit şi moartea lui Dumitru, servitorul devotat al mamei tale...

— Prea devotat!... Omul acela trebuie să fi ştiut multe lucruri. Noi n'avem ce regretă c'a murit. E deajuns, ca să te lămuresc, să-ţi pomenesc de prezenţa la conac a omului ale cărui

Muzeul Digital al Romanului Românesc
www.stafransiwania.ro/mdr/1901-1932

seninalmente le-am dat justiției, acuzându-l c'a dat foc casei.

— Dar cine e ăla?

Înainte de a răspunde, bancherul se sculă și merse să se convingă că ușa cabinetului, care era căptușită cu vată, e bine închisă. Apoi se întoarse și șoptì la urechea tovarășului:

— Era Jean Veroneanu!

Răduliade tresări.

— Frat'tău?

— Chiar el.

— Ești singur?

— L-am văzut cu ochii mei.

— Vasăzică, n'a murit?

— Cum ți-am spus.

— Și l-ai acuzat c'a dat foc casei?

— Firește.

— Dar nu ești singur că e vinovat?

— Nici vorbă. Sunt chiar convins că n'are nici un amestec în nenorocirea asta.

— Și ai dat justiției numele lui?

— Prea mă crezi prost, dragă. Odată ce e mort legalmente, n'am eu nevoie să-l înviez și încă în paguba mea. Gândește-te că moștenirea mamei va venì în curând pe tapet.

— Așa este. Ai fost dibaci,

— L-am acuzat sub numele ce și-a luat ca să se introducă în conac.

— Și care e numele ăla?

— Neagu.

Răduliade sări în sus, uimit.

— Numefe tatălui neveste-ti! — esclamă el. Un' să-l fi cunoscut?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Habar n'am.

Cei doi tovarăși rămaseră o clipă tăcuți, cu capul plecat, pradă unor reflexiuni neliniștitoare. In cele din urmă, Răduliade ridică fruntea.

— Am și eu, la rându-mi, să-ți comunic lucruri nu mai puțin extraordinare, — zise el. Ascultă-mă cu atenție. Poate c'ai să găsești puncte de contact între toate evenimentele astea.

Și repede, în fraze concise, fostul samsar povești întâmplările tragice dela Ruini: răpirea Zânei Viilor, urmărirea zadarnică a trăsurii răpitorilor și, însfârșit, instrucțiunile date lui Mitică Dihorul.

— Toate astea par să fie în legătură, — zise el, — deși foarte indirect la prima vedere, cu apariția neașteptată a lui frat'tău la Minculești. E acum absolut dovedit că partidul lui Jean Veroneanu și alor săi, la care făceam aluzie acum câteva săptămâni, există în realitate.

— Sunt convins, — opiniă Constantin. Situația se complică în mod periculos pentru noi. Dar mai întâiu: ce a descoperit Dihorul?

— Nu știu nimic. Nu l-am mai văzut. A dispărut de alaltăeri, când l-am pus să păzească pe individul ăla care ne-a jucat renghiul.

— Drace-drace, e grav. Să ne fi trădat?

— Mă tem grozav. Așa că, Costică, am hotărît să încetez orice acțiune, pentru moment cel puțin. Trebuie să facem pe morții câtva timp ca s'adormim neîncrederile. Nu-i vorbă, asta n'o să mă împiedice să caut să descurc ghemul ăsta de împrejurări bizare.

— Mă bizui pe deșteptăciunea ta.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Mă gândesc chiar la un demers care, după părerea mea, ar puteà înşelà pe adversarii noştri. Ca să nu te poată atinge nici-o bănuială cu privire la incendiul dela Minculeşti şi nimeni să nu poată ghicì dorinţa ta de a moştenì cât mai repede pe mama ta, ai să provoci tu însuţi cercetări întru găsirea celorlalţi moştenitori.

— Ei cum adică ?

— Ai să mergi la judecătorul Zarovici şi ai să-i destăinueşti existenţa d-nei Cristescu, rugându-l să insereze — bine înţeles pe cheltuiala ta — în toate ziarele un anunţ astfel conceput :

Domnul Zorovici, judecător la tribunalul de notariat Ilfov, caută pentru o moştenire foarte importantă pe un tânăr, cu numele de Petruş, care a locuit la T.-Severin sau în împrejurimi, acum vreo şase luni, fiind în legături de prietenie cu familia Stoica hangii la Cerneţi (judeţul Mehedinţi).

— Dar asta ar face poate să iasă la lumină vlăstarul lui Jean Veroneanu.

— Tocmai, chiar că asta şi voesc. Judecătorul însuş ne va da informaţiuni asupra soartei lui Petruş. Şi când vom şti unde se află flăcăul, vom decide şi asupra soartei lui. Mă'nţelegi acum ?

— Şi spunând acestea, Rădulìade se sculă, uitându-se la bancher cu o privire aşa de expresivă că acesta tresărì.

— Am înţeles, — zise el.

— Un ultim sfat : schimbă-ţi personalul de birou şi servitorii cât mai curând, dar cu mare

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

dibăcie. E o măsură necesară și prudentă. In ce privește pe Dihorul, când va apare, ne vom răfui cu el definitiv.

— Il execut'm ?

— Dac'o trebui, o facem:

II.

Petruș Veroneanu plecase disperat în Franța, unde se angajase în regimentul al doilea de infanterie colonială, și de câtva timp se și află pe drumurile abia deschise ale insulei Madagascar, a cărei cucerire o întreprinsese Franța. Soldat inteligent și disciplinat, voios și nepăsător în aparență, înfruntă cel dintâiu primejdiile zilnice ale războiului, ca și cum ar fi căutat cu tot dinadinsul moarte. O rană incurabilă sângeră într'însul.

Iubirea-i înflăcărată pentru frumoasa Zâna Viilor nu se stinsese, cu toate că inima-i eră sfâșiată de durerea trădării sau a ceeace el socoteă c'a fost trădare. Icoana zâmbitoare a superbei fete îi stă mereu înfiptă în minte. Nimeni n'ar fi bănuit suferința tainică care rodeă pe tânărul ostaș' sfidă cu îndrăzneală moartea în luptele zilnice. Petruș Veroneanu se băteă pretutindeni ca un leu, stârnind admirația ofițerilor. Compania sa fu chemată să facă parte dintr'o coloană mică, dezlipită de brigada Metzinger, și care fu chemată sub ordinele comandantului Lentonnet, ofițer de mare valoare. Coloana și ocupase Behanaria și Tarasaotra, unde instală un fel de tabără cu șanțuri. Petruș se află în acest din urmă post.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Pe o dimineață limpede pe la cinci, tânărul soldat, pus de santinelă într'o parte a taberei, priveà distrat la privileștea pitorească a câmpului, când camaradul său de strajă îl întrebă deodată :

— Ascultă Petruș, ia te uită coleà în râpă. Ce vezi ?

— Păi... văd niște lăeți.

— Sunt înarmați, deșcă. Și nu sunt trei, ci sute, ca furnicile. Ce zici : dac'am vesti pe căprar ?

— Mai stai o clipă, — replică Petruș, — să ne asigurăm că i așa cum spui.

Si tânărul examină lung, cu extremă atenție, punctele indicate de camarad. Afirmația acestuia era exactă. In fundul unei trecători, situată aproape la cinci sute metri de tabără, o ceată de indigeni înarmați se adună încetul cu încetul. Pe măsură ce contingentele lor soseau, cele dintâi fracțiuni se înșirau pe dreapta și pe stânga, ascunzându-se cu dibăcie în iarbă înaltă. Se pregăteà un fel de acoperire.

— Dă fuga de vestește pe ofițeri, — zise în cele din urmă Petruș. E urgent.

Camaradul se supuse. Peste un sfert de oră toate trupele franceze erau în picioare, înarmându-se fără zgomot. Apoi, diferitele fracțiuni o luară înainte, iar santinelele rechemate veniră în grabă. Petruș își reluă locul în căprăria din care făceà parte, așteptând cu nerăbdare momentul luptei. Fu o așteptare de zece minute, în timpul cărora o tăcere religioasă și neliniștitoare apăsà greoaie asupra ființelor și lucrurilor. Deodată răsună o lovitură de tun, urmată de descărcături de pușcă. Fu semnalul de luptă. Bande

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mcri1901-1932

de indigeni se iveau din toate părțile la ma puțin de două sute de metri, îndreptându-se spre tabără într'un avânt irezistibil.

— La baionete !... Înainte ! — comandară ofițerii.

Și imediat tiraliorii algerieni se repeziră în mai multe puncte și se încinse o încăerare teribilă, corp la corp. Petruș, nebun de îndrăzneală, se năpusti înainte, în plină învălmășală, atacând pe inamicii negri cu deosebită vitejie. Optzeci camarazi îl urmară aproape până la capătul coloniei, afundându-se în ierburi, dornici să urmărească un grup de indigeni. Deodată micul detașament căzu într'un șanț. Peste cincizeci de negri îl înconjurară, năpustindu-se asupra oamenilor, cu armele întinse. Fu o încăerare oribilă și sângeroasă. Ostașii francezi, înghesuiți la un loc, se băteau ca eroii, încordându-și brațele și piepturile de bronz, tot dând lovituri furioase cu baionetele lor roșii de sânge. In mijlocul negrilor, un soldat uriaș flutură un stindard de mătase. Lupta se mărgini în curând în jurul prețioasei pânze. Câțiva francezi căzură sub lovituri de arme tăioase. Petruș doborî pe uriașul care ținea steagul, puse mâna pe drapel și începu să-l fluture, urlând :

— Victorie !

Mica trupă franceză păreà, totuș, să plutească în mare pericol. O secție de tiraliori sosi atunci în fugă și, într'o clipă, fața luptei se schimbă. Negrii șarjați cu vigoare, nu rezistară mult. Fugiră într'o dezordine de nedescris. Din partea francezilor peste zece răniți zăceau în ierburi. Fură

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

transportați în grabă la infirmeria taberei. Unul singur lipseà: Petruș. Descoperiră corpul lui neînsufleţit într'un fel de desiș. Era înfășurat în parte în stindardul negrilor, a cărui coadă o ținea încă, cu mâna crispată. Nenorocitul tânăr aveà pieptul străpuns, în partea dreaptă, de o lance. Căzuse glorios, cu stindardul pe care-l cucerise atât de vitejește, și împurpurat cu sângele-i generos. Ultimul lui gând fusese la Zâna Viilor, frumoasa sperjură, pe care continuà s'o adore. Își revenì în fire peste douăzeci de minute, când se văzu culcat pe o targă de infirmerie, cu pieptul înfășurat în pânze, pradă frigurilor.

— Lizico, zâna mea! — îngânà el într'un fel de delir.

Aproape de el, pe dulapul cu alimente, se aflà, strâns sul, drapelul luat cu atâta eroism dela inamic. Se uità la el, cu ochii rătăciți, apoi închise pleopele-i grele. La câțiva pași, pândind cu îngrijorare trezirea-i la viață, stăteau: căpitanul, comandant al companiei, doctorul maior care-l pansase și două infirmiere. Când redeschise ochii, căpitanul se aplecă blând spre el.

— Veronene, — zise el, — vii dintr'o țară soră cu noi. Ești demn de numele de român și faci onoare neamului latin căruia-i aparții. Franța te-a primit cu brațele deschise și, prin actele tale eroice, ai binemeritat de a noua ta patrie. Șefii tăi sunt mândri de tine. Personal, și ca răsplată a bravurii tale, te ridic la rangul de caporal. Pe lângă aceasta, comandantul coloanei îți decerne medalia militară, care este insigna celor bravi.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

O flacără de orgoliu lumină ochii rănitului.

— Trăiți, domnule căpitan, vă mulțumesc, — zise el cu voce slabă.

— Dragul meu, — adaogă doctorul, — te-om supune acum îngrijirilor cuvenite. Aibi încredere în viitor. Ai să te vindeci.

Peste trei zile, Petruș și trei camarazi, tot așà de grav răniți ca și el, fură internați în spitalul provizoriu din Maromanga. Se scurseră câteva zile dureroase. Apoi tânărul erou avù bucuria de a intrà însfârșit pe calea bună a vindecării. Tinerețea-i viguroasă, constituția-i sănătoasă și robustă, triumfaseră definitiv. Gândurile-i de sinucidere glorioasă îl părăsiseră cu totul. Un reviriment instinctiv, foarte omenesc dealtminteri, se operase incet în mintea-i. După ce văzuse moartea așà de aproape, își legà acum de viitor, de viață, toate forțele, toate gândurile și aspirațiile. Voià să revadă România, scumpa lui țară, și poate și pe Zâna Viilor. Se gândeà la ia neîncetat, în tot timpul visărilor lungi dela spital. Drăgălașul cap blond al iubitei, ochii ei mari, albaștri, și gura-i râzătoare și rumenă, îi stăteau veșnic înainiea ochilor producându-i o turburare ce-l făceà să se înfioare de delicii.

— Eh, ia ascultă ici, caporale Petruș, — esclamă deodată vecinu-i de pat, un brav breton, rănit la picior, — uite ceva ce-mi pare că te privește.

— Pe mine?

— Da, dintr'o gazetă din Paris.

— Visezi?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Nu-mi spusesi tu mai deunăzi c'ai stat pe vremuri la T.-Severin?

— Da, chiar acum un an.

— Și-și zice Veroneanu? Ei iacă deșcă, uite ici ceva care te interesează. Na, citește și ai să vezi că nu visez.

Și bretonul întinse lui Petruș un mare ziar parizian, adaogând:

— Caută la anunțuri, în josul primei coloane.

Petruș luă gazeta și citi cu jumătate glas:

Se caută, pentru o moștenire foarte importantă, un tânăr de vre-o douăzeci de ani, anume Petruș Veroneanu, care a stat la T.-Severin și veneà des pe la Cerneți (jud. Mehedinți) la un han ținut de familia Stoica. A se adresa de urgență toate informațiunile domnului N. Zorovici, judecător, tribunalul de notariat Ilfov. București-România.

Petruș rămase mut, pradă unei înmărmuriri intense. Inima-i bătea, să se rupă.

— Da, eu sunt acela, — murmură el în cele din urmă. Ce s'o fi întâmplat? O moștenire?.. Să fi murit bunica?

Și, punând gazeta pe pat, căzù pe gânduri. Apoi, cum infirmierul de gardă treceà pe lângă pat, îl întrebă:

— Ascultă, camarade, vrei să-mi faci un serviciu?

— Da, ce-i, voinice Veronene?

— Să-mi scrii o scrisoare, fiindcă nu pot încă mișcà mâna dreaptă.

Muzeul Digital al Românului Românesc
cultura.romania.ro/ocna 1901-1932

— Aha, ceva de dragoste, pârdalnica.

— Nu, nici idee. E pentru un judecător. De altfel, o să vezi, când ți-oiu dicta.

— Perfect. Așteaptă numai câteva minute, până mă reped să caut tot ce trebue pentru scris.

Și infirmierul dispărù. Când se înapoiă, rănitu începu să-i dicteze în franțuzește :

Domnule,

Anunțul ce l-ați publicat într'o gazetă din Paris, acum vreo trei săptămâni, mi-a căzut abia acum sub ochi. Mă numesc Petruș Veroneanu, m'am născut la București, în calea Rahovei, și am împlinit douăzeci de ani, după cum cred că știți, dacă într'adevăr e vorba de mine ; părinții mei au dispărut de aproape unsprezece ani. Am stat la T.-Severin trei ani. Am fost funcționar comercial și mă duceam des la familia Stoica, la hanul „La Zâna Viilor" ce-l țineau la Cerneți. Adaog că-mi cunosc foarte bine originea. Știam de existența bunicii la Mineuleți, căci de ea, fără îndoială, e vorba. Din motive personale însă, pe cari poate le cunoașteți, m'am ținut întotdeauna departe de bunica aceasta, care a respins, odinioară cu asprime pe mama și nici pe mine n'a voit să mă recunoască de nepot.

Lămuririle acestea, cred, că vor fi deajuns spre a stabili cu preciziune identitatea persoanei mele. Sunt, actualmente, caporal în regimentul 2 de infanterie colonială

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1900-1932

a Franței, făcând parte din corpul expeditionar al insutei Madagascar. Rănit în lupta dela Tarasaotra, mă aflu în cura spitalului din Maromanga. Imi puteți scri acolo.

Primiți, domnule, asigurarea deosebitei mele stime.

Petruș Veroneanu.

Și după aceea îl puse să scrie și adresa:

Domnului N. Zorovici
Tribunalul de notariat Ilfov

București
(ROMANIA)

— Așa, perfect, — zise Petruș, luând plicul și uitându-se dacă a făcut bine adresa. Acum, dacă vrei să fie complect serviciul, fii așa de bun și mi-o expediază.

— Las' pe mine, deșcă. O trimit recomandată și, după aia, mi-ei înapoià ce am cheltuit.

Pe când aceste diferite evenimente se desfășurau în marea insulă africană, se produceau altele, nu mai puțin importante, la noi, în România. Precum hotătîseră Răduliade și Constantin Veroneanu, în urma catastrofei dela Ruini, personalul subaltern al casei de bancă fusese schimbat. Servitorii de acasă fură și ei înlocuiți. După aceste prime măsuri de precauțiune, cei doi tovarăși se ținiră rezervați, cel puțin în aparență. Ancheta deschisă împotriva presupusului incendiator al conacului dela Minculești nu dăduse

Muzeul Digital al Romanului Românesc

nici un rezultat, așa că afacerea se clasase. Misteriosul Neagu, arăta ca vinovat, nu erea de găsit. Această dispariție inexplicabilă constituià pentru cei doi mizerabili asociați un adevărat punct negru, întunecând periculos orizontul combinațiilor lor infame. Simțeau, ghiceau dușmanii agitându-se în umbră.

Intre acestea, Zorovici procedà la prepararea regulării importantei moșteniri a răposatului Mincă și tot el stăruise la ministerul de justiție, și în înțelegere cu colegul din T.-Severin, să se conexeze la tribunalul Ilfov și regularea averii bătrânei. Făcuse aceasta mai ales fiindcă ținea cu orice preț să ridice noui piedici la lichidarea situației particulare a soției lui Constantin Veroneanu. Suspendase chiar brusc plata veniturilor legatului de cinci milioane, rezervând capitalul, și aceasta cu toate angajamentele contractate mai înainte. Luase măsura aceasta mai cu seamă din cauza următorului fapt. Intr'o dimineață, pe când cercetà niște dosare, aprodul intră în cabinet, înmânându-i un plic adus de un comisionar, având această singură mențiune, cu litere foarte groase:

Absolut personal.

Surprins de aceste aparențe misterioase, Zorovici desfăcu imediat plicul și citì aceste rânduri enigmatice:

O persoană care a cunoscut odinioară familia Stoica, dela Cerneți, și pe pretinsa

Muzeul Digital al Romanului Românesc
http://revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

lor nepoată Eliza Stoica, doreşte foarte mult să aibă o convorbire confidenţială cu d-voastră. E vorba de legatul Mincă lăsat unei anume Eliza Voinea. Aş fi foarte recunoscător domnului Zorovici dac'ar binevoi să vie poimâine, Joi, la orele trei precis, după amiazi, la Şosea, pe aleia din dosul pavilionului de muzică de lângă bufet. Persoana care-şi permite să dea această întâlnire va ţine în mână o gazetă desfăcută cu totul. La rându-i, d-voastră veţi binevoi a purtà la butonieră o garoafă albă, fiind cu desăvârşire necunoscut de către solicitator.

— Nici o iscălitură ! — murmură magistratul adânc întristat. Să fie o glumă sau o cursă ? Nu-i tocmai limpede afacerea asta cu Stoica.

Rămase o clipă nehotărît.

— Eh, — conchise el în cele din urmă — mă voiu duce. In realitate, nu risc cine ştie ce, mai ales că e şi ziua 'n amiaza mare. Pe lângă aceasta, îmi voiu lua măsurile mele....

Peste două zile, într'adevăr, judecătorul se da jos din trăsură, în dreptul pavilionului de muzică de la Sosea. Porunci birjarului să-l aştepte, apoi apucă pe aleia din dosul Bufetului, La butonieră purtà semnul indicat: o garoafă albă. Deodată un om în vârstă, ca de şaizeci de ani, înalt şi foarte corpolent, apărù la treizeci de metri, ca şi cum ar fi răsărit din pământ. Erà îmbrăcat cu o eleganţă corectă, purtând la butonieră rozeta „Coroana României". Ţinea în mână o gazetă desfăcută. Infăţişarea-i distinsă

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistetransilvania.ro/mcr/1901-1932

liniști imediat pe magistrat. Acesta se apropiă fără șovăire și salută în acelaș timp cu necunoscutul.

— Am onoarea de a vorbi cu domnul Zorovici? — începu bătrânul.

— Chiar cu dânsul. Dar d-voastră?... Domnul?

— Mister!

— Ciudat nume, care pare să dovedească, dela început, slabă încredere în discreţiunea mea.

— Pardon, să nu credeţi asta. Motive importante mă silesc să păstrez un incognito strict, fără cea mai mică umbră de bănuială împotriva d-voastră. Dealtminteri, ar fi ridicul și naiv, deoarece vă vor aduce la cunoștință unele taine, ce vă vor dovedi, dimpotrivă, toată stima și încrederea de cari vă bucuraţi din parte-mi. Să nu plimbăm, dacă voiţi, și să vorbim fără gesturi, fără mirări, ca să n'atragem atenţia.

— Vă e frică de ochi indiscreţi?

— Prudența nu strică niciodată. Permiteţi-mi acum, să mă recomand în măsura posibilului. Sunt rentier, fost fabricant, decorat cu „Coroani, României" și foarte bogat. Nu mai stau în Bua cureşti și, însfârșit, nu sunt direct interesat în chestiune, ci fac totul în calitate de mandatan

— A, așa! — se miră Zorovici. Reprezentar. fără îndoială, pe cineva din familia d-voastră ţi

— Nicidecum. Ceva mai mult: nu cunosc d? cât din nume pe aceia despre cari vă voiu ține treține.

— Ce motiv v'a dictat, atunci, acest demers?

— Iubirea de dreptate, de adevăr; ura împo-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr.1901-1932

triva tuturor mârşăviilor omeneşti, împotriva infamiilor, ori de unde ar veni.

— Insfârşit, despre cine e vorba ?

— V'am scris : despre adevărata moştenitoare a răposatului Mincă, despre Eliza Voinea, fiica Florichii Voinea, modista care a murit acum douăzeci de ani la spitalul Colţea.

— Credeţi că fata asta există ?

— Sunt sigur. Stiu chiar unde e, — declară necunoscutul. Şi vă afirm din primul moment că soţia lui Constantin Veroneanu a comis un act de impostură, pretinzând că o chiamă Eliza Voinea. Singura Elizâ, adevărata, unica, e, actualmente, grav bolnavă la proprietatea mea, situată nu departe de Bucureşti.

— Dar atunci, dacă sunteţi sigur de ceeace susţineţi, afacerea devine foarte gravă. Ar fi la mijloc substituire de persoană, captaţiune de moştenire, abuz de încredere şi altele.

— Asta-i şi părerea mea.

In cazul acesta, trebuie sesizat parchetul cât mai curând... Sunt gata s'o fac, dacă-mi puteţi procura dovezi.

— Nu, să nu faceţi nimic în direcţia aceasta.

— Dece ?

Fiindcă cinstea familiei Veroneanu e angajată în această afacere şi, aşa fiind, nu voim s'o terfelim într'un nou scandal criminal. A fost destul de pătată, acum zece ani, prin osândirea unui nevinovat, şi ar fi regretabil s'o aducem iar în discuţia publică.

— De cine vorbiţi ?

— De Jean Veroneanu.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaramuri.ro/anul-1901-1932

— A, nenorocitul care murì deunăzi.

— Adică dacă e să credem declarațiunile fratelui său, care pretinde că l-a recunoscut la Morgă.

Accentul cu adevărat enigmatic cu care necunoscutul rostì această observație făcu pe Zorovici să ridice capul.

— Aveți aerul că vă îndoiți de moartea aceasta, — zise judecătorul, a cărui uimire creștea pe fiecare clipă.

— Eu? Nu, nicidecum... N'am niciun motiv. N'am cunoscut pe Jean Veroneanu... Dar, vă rog, să revenim la Eliza Voinea... Am voit astăzi, pur și simplu, să vă înștiințez că trăește, așa ca să puteți lua, cu privire la averea ei, măsurile ce se pot lua în asemenea cazuri, spre a o ferì să cadă pe mâini străine. Peste câteva luni poate, acei al căror reprezentant am onoarea de a fi vor fi gata să se înfățișeze înaintea D-voastră, având de judecat pe membrii nedemni ai familiei lor. Tot atunci Eliza Voinea vă va fi prezentată oficial, cu dovezi convingătoare asupra identității ei. Bună ziua, domnule!

Și, salutând cu deosebită politeță pe judecător, acela care declarase că-l cheamă Mister se depărtă, fără a aștepta răspuns. Zorovici erà în culmea mirării. Ruperea asta bruscă a convorbirii, plecarea asta pripită, îl țintuiră locului, răpindu-i graiul și învălmășindu-i gândurile. Urmări în neștire, din ochi, pe străinul bătrân care pășea sprinten pe o cărare ce ducea spre aleia mare din față, și-l văzu suindu-se într'o trăsură

Muzeul Digital al Romanului Românesc ARCAS
revistaraza.ro/rdr-1902-1932

de lux. In primul moment avu ideia să-l urmărească, dar apoi renunță, socotind că n'ar fi corect, și se înapoie acasă. Din întrevederea aceasta, îi rămase oarecare siguranță că nevasta lui Constantin Veroneanu nu e adevărata Eliza Voinea. Și consecința imediată a acestei convingeri fu refuzul de a mai permite să se continue cu vărsarea, în mâinile bancherului din strada Doamnei, a veniturilor moștenirii lui Mincă. Foarte corecți în aparență, mizerabilii tovarăși primiră această măsură restrictivă fără să murmure. Își rezervau numai — spuseră ei cu demnitate — să dovedească mai târziu buna lor credință și să zdrobească pe calomniatorii lor înaintea tribunalului. Incidentul acesta avu darul să insufle lui Răduliade, cuprins de un acces de răzbunare dorința de a pune cu orice preț mâna pe Zâna Viilor și una din două : sau să apară cu ea în public, urmărind executarea proiectelor sale amoroase și luând poziție împotriva lui Constantin Veroneanu, sau să suprime definitiv pe frumoasa fată, a cărei existență îi strica atâtea combinații. Se hotărî dar să rămână momentan complicele credincios al asociatului, care n'avea cum să bănuiască proectele sale ascunse. Altfel, amândoi ticăloșii păreau preocupați de grija speculațiilor enorme ce întreprinseseră de curând pe piața financiară. O invenție destinată să revoluționeze procedeele moderne ale luminatului cu electricitate, fu lansată în lumea întreagă, cu ajutorul unei reclame colosale și inteligent înjghebată. Se emiseră acțiuni, pe câte cincizeci de lei, ale unei societăți

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

nou constituită şi, în câteva săptămâni, se urcară la 300 de lei bucata. In fiecare zi banca Veroneanŭ & Cò. realiza, prin transacţiuni meşteşugite, beneficii imense. Milioanele stoarse de pretutindeni se adunau în cassele ei de fier. Se scurseră astfel aproape două luni dela răpirea Zânei Viilor, când, într'o dimineaţă, Constantin Veroneanu găsi în corespondenţa sosită o scrisoare a lui Zorovici:

— Aha, uite o veste nouă şi bună! esclamă el imediat, trecând tovarăşului scrisoarea, pe care o parcursese în fugă. Na, vezi şi tu!

Răduliade citì tare rândurile următoare:

Domnului

Constantin Veroneanu

bancher

Strada Doamnei

Domnule,

Am primit aseară o ştire de cea mai mare importanţă şi mă grăbesc să v'o comunic. Petruş Veroneanu, nepotul şi moştenitorul la succesiunea răposatei d-voastre mame, doamna Mincă, a fost însfârşit găsit. E actualmente caporal în compania a treia a regimentului 2 de infanterie colonială, care face parte din coloana expediţionară a insulei Madagascar. Rănit grav în urma unei lupte date la Tarasaotra, a fost internat în spitalul din Maraomanga, unde

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mcr/1901-1932

e pe cale de întremare. A aflat din ziare despre cercetările al căror obiect este dânsul. Voi legà cu el o corespondenţă întinsă şi sunt încântat că trăeşte, spre a puteà lichidà, în profitul d-voastră şi al lui, moştenirea doamnei Mincă.

— Iată, într'adevăr, o ştire de mare însemnătate, — zise Răduliade, zâmbind.

— Si când te gândeşti c'ar fi putut fi omorât ! — remarcă cinic Constantin. Ar fi fost ceva providenţial, pe legea mea.

— Da, şi poate c'ar fi fost posibil să ajute pe stăpânul inconştient al evenimentelor şi destinelor noastre, dacă Madagascar n'ar fi fost aşa departe.

— Mare păcat ! — întări Constantin, căzând pe gânduri. In ţara aia sălbatică, situată la celalt capăt al lumii, sorţii războiului puteau de minune înlesni o dispariţie... definitivă.

— Uite, drace, tocmai la asta mă gândesc şi eu, — exclamă Răduliade. Dar campania nu s'a terminat. Cu toate astea, dacă nu e greu de alcătuit planul, ne lipsesc însă mijloacele de execuţie.

— Fără îndoială. Trebue de găsit braţul care să lovească.

Aşa e, dragă Costică. Ce păcat că dobitocul ăla de Dihor a dispărut în mod aşa de straniu din circulaţie !

— In lipsa lui, nu s'ar putea găsi altul, tot aşa de sigur ?

La această întrebare, care conţinea atâtea re-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

grete, cei doui tovarăși rămaseră un moment tăcuți și gânditori.

— O idee! — esclamă deodată Răduliade. De unde ai tu pe Marin, omul de serviciu dela biurou ?... Cine ți l'a adus ?

— Mi l'a recomandat foarte călduros o persoană dintre cele mai onorabile, care e, de câteva luni, bun client al casei : contele Bakoryi.

— Nu-l cunosc.

— E ungur și foarte bogat.

— Vine pe aici ?

— Rar de tot. Nici eu chiar nu l-am văzu decât o singură dată. Comunică cu noi prin corespondență și uneori prin intermediul unui samsar.

— Și zici că e client bun ?

— Are peste două sute de mii de lei depuși la noi la bancă.

— El ți-a trimes pe Marin ?

— Adică l-a recomandat stăruitor.

— Si ce soi de om e Marin ăsta.

— Îi plac banii, are vre-o patimă ?

— Nu știu încă. In orice caz, e servitor model, tăcut, discret, foarte deștept.

— Lacom de parale ?

— Poate.

— Ia sună-l, dragă Costică ! Să-l tragem puțin de limbă.

Bancherul apăsă pe un boton de sonerie și omul de serviciu pătrunse în cabinetul directorial. Era înalt, cam slab, mlădios însă și respectuos. Pe fața-i rasă ca'n palmă, doi ochi căprii, foarte vii, scânteiau de inteligență și ironie. Gura-i, întrucâtva fină, denota un spirit vioi. Avea

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistetransilvania.ro/mcr/1901-1932

un aer de băiat bun sub uniforma sombră a băncii. Răduliade îl examină cu o privire inchizitorială, ca și cum ar fi voit să-i scotocească în minte.

— Mă cunoști? — întrebă el brusc.

— Desigur, domnule. Ar trebui să fiu orb, să nu vă fi observat.

— Știi, vasăzică, cine sunt?

— Da. Domnul Răduliade, asociatul casei.

— Foarte bine. Ești însurat, băiete?

— Nu, domnule, sunt încă tânăr și am vreme până să mă bag la jug.

— Foarte cuminte. Te pomenești că vei avea și d-ta năzuinți?

— Cine n'are în ziua de azi?

— Îți plac banii?

— După cum se întâmplă. Prefer napoleonii, fiindcă-s de aur și-mi place luciul lor.

— Unde stai cu casa?

— Chiar aici.

Răduliade se miră și, întorcându-se spre tovarăș, îi aruncă o privire întrebătoare.

— Cum, nu știai? — zise Constantin Veroneanu.

— Pe onoarea mea că nu.

— Păi, i-am dat o odaie sus, la mansardă. E vecin cu slujnica neveste-mi.

— Și desigur că nu se plânge deloc de vecinătatea asta, — glumi fostul samsar.

Pe buzele lui Marin flutură un zâmbet vag.

— Bine, — reluă Răduliade, văd că ești om discret, ceeace e o calitate prețioasă. Ieși pe undeva seara?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr/1901_1932

— Din când în când, domnule. Imi place să mă plimb.

— Ai familie aici în Bucureşti?

— N'am pe nimeni; sunt orfan.

— Din ce în ce mai bine. Ai fi în stare să faci o călătorie lungă, să pleci din ţară pentru câteva luni?

— Dece nu, dacă mi se plăteşte drumul şi cheltuelile?

— Te-ar ispiti făgăduinţa unei mici averi?

— Desigur. Nu poţi să dai cu piciorul la asemenea propuneri.

— Chiar dac'ar fi să rişti oarecari pericole spre a o dobândi?

— Cine nu încearcă n'are nimic.

— Măi băiete, pari foarte inteligent, judecând după răspunsurile d-tale pe atât de drepte pe cât de concinse.

— In afaceri, domnule, vorba multă strică, — replică Marin, cu linişte de ghiaţă.

— A, te pricepi la afaceri?

— Aşa cred.

— Vasăzică, n'ai şovăi prea mult dac'ar fi să cucereşti dintr'o singură lovitură o situaţie vrednică de invidiat?

La întrebarea aceasta o flacără, repede stinsă, luminâ pupilele omului de serviciu.

— Şovăelile sunt bagaje netrebuincioase — zise el — şi trebuiesc lepădate când ai în vedere realizarea unui proiect ce te poate înălţă acolo unde n'ai fi visat.

— Ei bravo, Marinache, o învârtişi bine. Eşti o grădină de băiat. Iţi mulţumesc pentru lămu-

evistadetransilvaniaonline 1901-1932

ririle ce ne-ai dat asupra persoanei d-tale. Chibzuim, eu şi cu domnul Veroneanu, asupra unei misiuni importante în străinătate, şi se poate să ţi-o încredinţăm d-tale, dacă ne înţelegem definitiv. Du-te acum. Te vom chemà când vom aveà nevoie de d-ta.

Omul de serviciu salută şi ieşi din cabinet, nepăsător ca întotdeauna.

— Ei ghicişi acu? — întrebă Răduliade, întorcându-se spre asociat,

— Aşa cred. Te gândeşti să-l trimiţi la Madagascar.

Da, în lipsa Dihorului, găliganul ăsta ar puteà provocà, în schimbul a o sută de mii de lei, accidentul necesar să-ţi asigure, într'un viitor apropiat, întreaga moştenire a mamei tale. Dar trebuie să lucrăm cu prudenţă, să-l studiăm câteva zile, ca să ştim până la ce grad putem fi sigur de el. La revedere, dragă!

Şi fostul samsar se despărţi de tovarăş. Trecând prin birouri, căută zadarnic să zărească pe Marin. Acesta, după spusele servitorului dela uşă, lipseà tocmai atunci, dus puţin până afară. Era exact. Imediat ce ieşise din cabinetul directorial, Marin înştiinţase pe tânărul coleg că se repede până la tutungerie. Cum fu afară, dete fuga la poştă, unde expediă, zorit, o depeşă astfel concepută:

D-lui Conte Bakonyi
Comuna Fundeni

Negreşit astăseară strada B... Veste foarte interesantă.

DEŞELATU

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr-1901-1932

III

Părăsind brusc conacul dela Mînculești, unde bătrâna-i mamă căzuse victimă unei morți oribile, Jean Veroneanu o apucase într'un suflet spre hanul „La Zâna Viilor". Pe când însă băteà în ușa prăvăliei, fu deodată cuprins de nevoia imperioasă și instinctivă de a fi prudent. Era absolută trebuință să nu observe ochii curioși ai hangiului sfâșietoarea-i emoțiune, turburarea-i adâncă.

— Te și înapoiași dela Mînculești? — îl întrebă acesta din urmă, deschizându-i. Ce se aude? Au stins focul?

— Aproape.

— Eh, cu atât mai bine... Dar ia spune: sunt pagube mari?

— Nu știu exact. Dar iartă-mă, sunt foarte obosit și vreau să mă culc. Mâine îți voiu spune mai mult.

— Mă rog, mă rog, poftim, domnule. Uite și lumânarea.

Și hangiul întinse călătorului un șfeșnic curat, în care ardea o lumânare. Jean, stăpânindu-și durerea, urcă scara cu pas greoi și liniștit. Încuiă ușa și se trânti în pat. Dar somnul nu era deloc dispus să vie să-i amorțească gândurile. Încetul cu încetul încolțiră într'însul bănueli teribile cu privire la cauza incendiului, luminând sinistru grozavul eveniment, făcându-l să ghicească o parte a adevărului. A doua zi, dimineața, pe când se coborà din odaie, auzi câteva glasuri vorbind

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

tare în prăvălia hanului. Se vorbeà de catastrofa de peste noapte.

— Da, — spuneà factorul poştal, care se abătuse pe la cârciumă, — se ştie cine a pus focul. Mi se pare că e unul care a sosit peste zi la curte, unde, ca să fie găzduit, îşi luase numele unei rude a domnului Veroneanu. In timpul focului a dispărut, fără să se ştie unde. Ii zice Neagu. In orice caz, cazul se va aduce la cunoştinţa procurorului.

Cuvintele acestea lămuriră şi mai deplin pe bietul Jean, care înţelese totul într'o clipă. Frate-său, recunoscându-l în ajun, căutase să scape de el, acuzându-l de crima de incendiare, de care poate el însăşi era vinovat. Era odios, îngrozitor. Şi crima aceasta — căci nu mai încăpeà îndoială că era la mijloc o crimă — îndreptăţea toate celelalte ipoteze. Fără să mai stea mult pe gânduri, Jean socoti că-i mai cuminte să se depărteze din ţinut. Se sui înapoi în odaie, îşi luă geanta, plăti ce datorà şi rugă să-l ducă o brişcă până la Şimian, pretextând c'are acolo nişte treburi. Se coborî mai încolo de barieră, aşteptă să se depărteze vechicului, merse la un han de luă o mică gustare şi apoi apucă pe şeseaua Craiovei, spre T.-Severin. Ajunse în oraş la şease seara, trase la Hanul Roşu şi, după ce îşi întări forţele cu o masă copioasă, bine udată de vin, ceru să-i se arate şoseaua ce duce către Schela Cladovei. La orele opt, în plin întuneric, apucă voinicește spre localitatea aceea, cu geanta atârnată de umăr şi în mână cu un baston gros. Toate alergăturile astea încoa şi încolo aveau ca scop

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

imediat să facă să i se piardă urma, încurcând primele cercetări. Cu toate astea, un amănunt îl mai neliniștea, și anume numele de Neagu, hârtiile ce le purtă de obicei la dânsul ca fiind ale lui. Își făgădui să se lepede, la cea dintâiu ocazie potrivită, de indentitatea aceasta compromițătoare. Cugeta la toate astea pe drumul pustiu pe care-l parcurgeă cu pași mari, când o umbră răsări dintr'un șanț, atîntindu-i calea.

— Stai! — strigă o voce răgușită, cu accent amenințător.

Jean Veroneanu se opri, surprins.

— Haide, scoate punga, că te umflu! — reluă vocea.

In acelaș timp, o mână noduroasă îl apucă cu brutalitate de braț. Jean, la început înmărmărit, se desprinse, cu o zmucire violentă, își puse geanta jos, la pământ, și se retrase cu câțiva pași, căutând să distingă bine figura agresorului. Era un om ca la cincizeci de ani, cu părul și barba încâlcite, și corpul abia acoperit de niște zdrențe: o haimana sau, dacă voiți, unul din acei indivizi fără de meserie precisă și cari trăesc din ce ciupesc dela unul și dela altul.

— Hai hai, nu mai stà, — mormăi el, — scoate banii, că n'am vreme de pierdut. Hai-hai, golește-ți buzunările, că de unde nu dau.

Fostul ocnaș nu-l lăsă să se apropie mai mult.

Era robust, viguros și de mult timp, deprins cu încăerările. El făcu o opintire, strânse brațul drept, destinse apoi brusc mușchii, ca niște rezorturi de oțel, și aplică un pumn zdravăn agresorului în mijlocul pieptului. Vagabondul scoase

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

un „ha“ dureros, ca de om care se înăbuşe, şi se clătină, aproape să îşi piardă echilibrul. Se reculese însă imediat.

— A, puşlamaua dracului, — urlă el furios, — vasăzică ţii să-ţi păzeşti pielea ?... Păi stai tu că-ţi viu eu de hac.

Şi, cu un gest repede, scoase din buzunar un cuţit lung şi, într'un avânt îndrăzneţ, se repezi, cu braţul întins, gata să dea. Jean Veroneanu văzu lama fulgerând în noapte şi aplecându-se spre el ; cu o mişcare bine calculată, prinse, ca să zicem aşa, din zbor braţul agresorului. Strânse între degetele-i vânjoase braţul mizerabilului ca într'o minghinea şi, cu o manevră dibace, i-l răsuci. Banditul gemu de durere şi scăpă cuţitul din mână. Cu o lovitură sprintenă de picior, Jean azvârli cât colo arma ucigaşă şi, profitând de zăpăceala din acel moment a agresorului, se năpusti asupră-i, îl apucă de mijloc şi, cu o singură sforţare, îl trânti jos, pe pământul tare al şoseiei.

— Canalie, — mormăi el, — ţi-ai greşit adresa. Stai că te regulez eu, lichea infectă.

Întrebuinţă într'adins limbajul vulgar. Îşi puse genuchiul drept în pieptul agresorului şi-l apucă de beregată, înfigându-i degetele în gâtlej.

— Stai tu că-ţi fac eu de petrecanie !

Banditul respirà greu.

— Iartă-mă... iartă-mă !... — gemu el, cu o sforţare.

— Mai faci ?

— Nu... nu.. mă înăbuşi !

— Ei haide, scoală, idiotule ! — bombăni fostul

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

ocnaș, slăbindu-l din strânsoare, — dar să nu mai începi, că te trimit tocmai în fundul iadului.

Vagabondul se ridică în picioare cu oarecare greutate.

— Ce mai pumni, sfinte Sisoe! — îngână el, tremurând. Ce prostie pe mine să mă leg de un găligan așa de vânjos!

— Ești un dobitoc, — ripostă Jean, — de altfel ca mai toți de tagma ta.

— Nu sunt tocmai îndemânatec, — mormăi banditul, neîndrăznind să se uite la învingător.

— A, se vede că ești începător.

— Cam așa ceva.

— Și ce te îndeamnă să furi?

— Foamea, mizeria, vai de capul meu! N'am halit nimic de eri dimineață.

— Minți, canalie.

— Zău nu, e adevărat, îți jur.

— Trebuia atunci să-mi ceri de pomană, iar nu să mă ataci și să mă silești să te sugrum ca pe un pui de găină.

Și fiindcă hoțul sta la distanță respectuoasă, fricos, Jean își ridică de jos geanta, fără să se grăbească și neslăbindu-l din ochi.

— Și acum ia-o drept înainte, fără să întorci capul. Nu uita că nu-mi iau ochii de pe tine. La cea mai mică încercare de a mă ataca, îți frâng oasele.

— Cuțitul! — ceru banditul cu glas umilit.

— Ți-l înapoiez mai târziu când vom fi la Schela Cladovei și ai să găsești acolo niscai oase de ros. Haide, ia-o înainte, idiotule.

Vagabondul porni la drum, cu capul în jos

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

îmblânzit cu totul. Deodată Jean îl opri cu ton poruncitor:

— Stai!

In mintea surescitată a fostului ocnaș încolțise o idee.

— Vino aici lângă mine, — reluă el, — să vorbim n țeluș. Mai întâiu, cum te chiamă?

— Ghencea.

— Dar numele de botez?

— Păi, Niculae.

— De unde ești?

— Din Olteniţa.

— Si ce lucrai?

— Eram băgat la o fabrică de săpun.

— Nu la una de frânghii?

— Ei las'că d-tale îți arde de glumă și mie mi chiorăe maţele de foame.

Si bietul vagabond se uită mustrător la tovarășu-i de drum, a cărui ceafă groasă îi inspira invidie.

— Da' d-ta cine ești? — întrebă el.

— Ai să afli mai târziu.

— Păi bine, d-ta dece mă descoși? laca tac și eu, dacă-i vorba pe așa.

— Ei haide, nu face pe răutăciosul, că nu te prinde. Ce ai zice dacă ți-aș propune o afacere avantagioasă?

— O afacere? — se miră banditul. Iese de cheltuială?

Da, dar mai întâi să-mi răspunzi sincer dac'ai fost vreodată condamnat.

— O singură dată: de tribunalul corecțional.

— Pentru ce vină?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Eram acuzat de rebeliune împotriva agenților forței publice și mă alesei cu două luni la pensionul Văcărești.

— Pentru atâta lucru?

— Uite așa. Făcusem grevă la fabrică și ne-au judecat pe câțiva. Tot asta m'a aruncat pe drumuri și m'a adus la hotărirea să ațin calea oamenior pe la răspântii.

— Păi n'ai mai căutat de lucru?

— Ba da, dar unde dracu să te primească! Si au venit zile rele, de nemâncare, sila de patron, ură împotriva bogătașilor, cari au prea mult, pe când noi, ăștia, pârliții, n'avem nici de un codru de pâine. Ehe, am stat mult pe gânduri până să dau prima lovitură, și, când o făcui îmi fu cu ghinion.

— Vasăzică, încercași acum întâia oară?

— Da, îți spun drept, nu mint. N'am avut însă noroc, după cum vezi și d-ta, călcai cu piciorul stâng.

— Dacă ți s'ar da mijlocul să te faci om de treabă, înlesnindu-ți-se posibilitatea să aștepți până vei căpătă de lucru, ce zici; ți-ar conveni?

— Nici vorbă, dar noroacele astea nu se prea lipesc de mine.

— Familie ai?... nevastă, copii?

— N'am pe nimini. Sunt văduv de zece ani și n'am niciun copil.

— Dar vreun act oficial ai asupra d-tale?

— Păi... am livretul militar, o cartă veche de alegător, un act de naștere și niște certificate dela patronii unde am lucrat.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr/1901-1922

— Ascultă ceva! Iți propun un târg: ți le cumpăr eu pe toate.

— Nu se poate!... Ce să faci d-ta cu ele?

— Mă privește.

— Si, afară de asta, cu mine ce se face? Dacă nu mai am actele astea și mă înhață câteun sticlete, cu ce dovedesc eu cine sunt?

— Iți dau eu altele.

— Da, știu, ca să mă afunzi și mai rău.

— Aș, n'o crede.

— Insfârșit, pricep eu, ai neapărată nevoie să facem combinația.

— He! — răspunse Jean, cam încurcat.

— Si cât vrei să-mi dai pe hârțoagele mele?

— O sută de lei.

Vagabondul rămase o clipă zăpăcit de cifră. Apoi se scărpină în cap, încurcat, șovăind și uitându-se cu mirare crescândă la stranul său interlocutor.

— Ascultă, — reluă Jean, — să-ți istorisesc o poveste adevărată. Viu dela o moșie unde sosisem eri dimineață pentru niște afaceri importante. Printre cei cari locuesc acolo am dușmani neîmpăcați: oameni puternici, sus puși, cu influență și cari au mare interes să mă nimicească. Noaptea trecută un incendiu a izbucnit la conac și a fost pagubi mari și chiar victime. Ca să-și răzbune pe mine, oamenii ăia mă învinovățesc că eu am dat foc casei, că eu m'am făcut vinovat de crima de incendiu. Desigur că trebue acum să se fi înștiințat toate posturile de jandarmi și, dac'aș fi arestat, nu m'aș putea apăra îndeajuns, din anumite motive cu totul parti-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

culare. Trebue dar să-mi schimb numele sau mai exact, starea mea civilă. Ai înțeles acu?

— Nu tocmai bine. Un singur lucru pricep eu: cu propunerea asta a d-tale, ca să-ți dau actele mele, îmi propui, în acelaș timp, și să mă bag în pielea d-tale, adică să cadă asupra mea acuzația de incendiator și să mă aleg cu câțiva anișori sus, la deal, la Văcărești, dacă nu chiar la Doftana.

— Aș, nu! Tu poți foarte ușor dovedi unde ai fost eri dimineață și ai scăpat.

— Eri am fost la Simian, unde m'a găzduit un agricultor foarte de treabă.

— Si te-ar recunoaște?

— Așa cred, fiindcă a stat cu mine de vorbă.

— Ei, dacă-i așa, lucrurile se pot aranjà de minune. Eu viu dela o vie de lângă Cerneți, care e în capătul opus. E neîndoios dar că nu se poate ca tu să fi fost și la via aceea și la Simian în acelaș timp. Te-ai apăra dar perfect, fără chip de contrazicere. Urmarea va fi că ți se va da imediat drumul la caz c'ai fi arestat.

— Se poate, dar o sută de lei ca să mă bag în bucluc, de! e cam puțin.

— Dar cât vrei?

— Păi... să-mi dai cinci sute leișori, nicio lescae mai puțin și, pe lângă asta, mai târziu să-mi înapoiezi actele.

Jean Veroneanu stătu mult un moment. Cinci sute de lei era o sumă cam mare și-i venea greu s'o rupă dela cele trei mii cei dăduse nefericitul Dumitru. Pe de altă parte însă, prilejul ce-i se prezenta acum era ispitor, era unic poate. Schim-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/marr1901-1932

bându-şi identitatea şi creând un nou Neagu, strica cu totul combinaţiile mizerabilului său frate. Cercetările poliţiei — dac'ar fi fost să ajungă până la arestarea presupusului vinovat — n'aveau să ducă la niciun rezultat, întrucât s'ar închide un biet vagabond, care ar scăpa cu două-trei zile de prevenţie. Constantin Veroneanu însuşi ar fi cel dintâiu care să nu recunoască pe individul care i-ar fi înfăţişat la o confruntare.

— Bine, prinţesc, — zise deodată fostul ocnaş. Haide, facem schimbul. Dă încoa actele şi tu primeşti cinci hârtiuţe albastre. Ţi-oiu da şi câteva indicaţii datorită cărora ai să mă poţi găsi mai târziu spre a-ţi înapoia actele.

— Bine, — admise Ghencea. Fie ce o fi. Nu m'o lua dracu pentru atâta lucru... Las' că ş'iu eu cum s'o dreg...

Se despărţiră, fiecare apucând pe drumuri deosebite.

Din Schela Cladovei Jean — transformat de astă dată în Niculae Ghencea — după un scurt popas, se îndreaptă spre Vârciorova, unde luă trenul de Bucureşti. Ajuns în Capitală, prima lui grijă fu să-şi caute o odae mobilată într'un cartier liniştit. Găsi ce-i trebuia în strada Toamnei, în schimbul unei chirii modeste. Peste opt zile intră agent la librăria Hertz, slujbă care prezenta, pentru el, imensul avantaj că-i acorda o independenţă relativă, permiţându-i să-şi continue cercetările cu privire la nevastă şi copil. Într'o dimineaţă, pe când citea o gazetă, ochii-i distraţi căzură pe anunţul lui Zorovici cu privire la Petruş Veroneanu, nefericitul avu

Muzeul Digital al Romanului Românesc.
revistatransilvania.ro/md=1901-1932

o clipă de nespusă bucurie. Ideia că se interesau de copilul lui îl făcu să vibreze de emoție. Locul unde judecătorul arată că e de găsit constituia o primă indicație prețioasă, destinată, în viitor, să-l ducă, în mod sigur, pe urmele scumpului său fiu. Tăiă anunțul din ziar, ascunzându-l cu grijă în portofoliu. Își rezerva pentru mai târziu proiectul de a se adresa judecătorului, după o instrucție deschisă împotriva lui Neagu, pentru crima de incendiu, se va închide. Gândul acesta neliniștitor îi ispiră ideia de a-și modifica pe cât posibil înfățișarea și a-și schimbă domiciliul. Își căni dar părul și mustața în blond, căsnindu-se să-și schimbe cât mai mult deprinderile, și se mută în strada Lupea. Transformat astfel cu totul, putea să umble fără nicio frică prin toate colțurile Bucureștiului căutând, chiar și ziua 'n amiaza mare, urmele Virginiei, mult înbita-i soție. Cutreeră de câteva ori împrejurimile căii Rahovei, iscodind pe negustorii și locuitorii de pe acolo, sub pretextul că le oferă cărți de vânzare. Dar nimeni nu-și mai amintea de familia Veroneanu. Cu toate acestea, nenorocitul nu-și pierdea speranța.

Intr'o seară, după o zi de muncă roditoare, își permise și el o mică distracție. De mult nu-i se mai întâmplase așa ceva. Merse la circ și-și luă bilet de stal. Locu-i venea tocmai alături de o lojă, lângă una din scările unde stăteau deobicei postați pompierii. Era cu totul cufundat în ascultarea muzicii, care cântă primele bucăți de dinainte de începutul reprezentației, când o voce mândră îi se adresă deodată:

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaromania.ro/mori/1901-1932

— Dă-te, domnule, puțin la o parte. Nu vezi că nu putem intra în lojă?

Jean își întoarse capul, jignit de tonul cu care-i se vorbise, și, cu toate astea, retrăgându-se umilit din prudență. In acelaș moment un fior îl trecu din creștet până în tălpi, o paloare îi acoperi obrazul și pupilele-i se lărgiră. Cât pe-aci să-i scape un strigăt, mai bine zis un nume.

— Costică!

Foarte aproape pe dânsul, lovindu-l chiar puțin, fără să-l cunoască și nici să-i dea cea mai mică atenție, Constantin Veroneanu se dete la o parte, împreună cu alt personaj mai în vârstă, spre a face loc să treacă în lojă două femei tinere, în toalete bogate. Jean se sili să-și recapete cumpătul. Reușì, dar nu se mai interesă de cele ce se petreceau în arenă, ci examină, cu priviri lacome, persoanele din lojă. Omul care însoțeà pe frate-său păreà mai ales obiectul atenției lui.

— Uude-am mai văzut eu figura asta? — se întrebà el, răscolindu-și memoria.

Ochii aceia căprii, ochelarii, buzele subțiri, fizionomia de vulpe, de cămătar... Deodată își reaminti. Erà samsarul sărac și pehlivan care, odinioară, când, cu nenorocitu-i proces de crimă depusese mărturie, săpându-l cu dibăcie, fără să aibă aerul. Și iată că acum, după unsprezece ani, îl regăseà în tovărășia lui Constantin Veroneanu cu care păreà să fie în termeni buni. Ba mai mult: aveà aerul că a făcut avere, judecând cel puțin după îmbrăcămintea-i de desăvârșită eleganță.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Ce amestec o fi având el în toată afacerea asta?... — se întreabă Jean Veroneanu, foarte intrigat şi muncit de amintiri depărtate.

N'avu vreme să cugete mult la ele. Cei doi oameni din lojă vorbeau cu jumătate glas, părând că nu se interesează de loc de spectacol şi nici de tovarăşele lor.

— Vasăzică, — spunea Constantin asociatului, — ţii morţiş la proiectul tău relativ la Madagascar?

— Mai mult ca oricând, dragă, — susţinu Răduliade. E nodul afacerii. Juniorul e acolo, fără să bănuiască ceva. Sunt ferm convins c'ar fi uşor să-l facem să cadă într'o cursă întinsă cu dibăcie.

Aceste vorbe enigmatice făcură pe Jean, — care stând cu urechile aţintite, le auzea destul de deslușit, să-şi îndoiască atenţia.

— Din nefericire, tot n'avem pe nimeni pe care să-l trimitem acolo, — se tângui Constantin.

— Vai, da, aici e cleniciul! Ar trebui să găsim un om de încredere, dibaci şi răbdător.

— De Marin ce zici?

— Nu, un-mi convine. Prea se duce des la protectorul lui, contele ăla Bakoryi, şi treaba asta mă neliniştește.

— Intr'adevăr, e extraordinar cum de merge acolo aproape în toate serile. De câte ori l-ai urmărit?

— Trei seri una după alta şi altădată de două ori.

Vizitele astea dau de bănuit un fel de in-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
http://patrimoniu.transilvania.ro/mdrr1901-1932

timitate continuă și oarecum stranie. In orice caz, întâlnirile astea dese implică interese comune.

— Asta mi-am spus și eu. Și tot asta m'a îndemnat să iscodesc pe bucătăreasa contelui, dându-i un bacșiș gras ca să-i desleg limba. Ea mi-a destăinuit că Marin a fost foarte recent servitorul său, mai bine zis, omul de încredere al nobilului ungur, dela care a ieșit din serviciu cu trei zile înainte de a intră la noi.

— O !... — făcu Constantin Veroneanu, ridicând capul. La urma urmelor asta ar explica perfect căldura cu care mi l-a recomandat contele.

— Fără a o justifică. Că, vezi tu, pentru ce adică a intervenit cu atâta stăruință în favoarea unui servitor de care se despărțea? Și pe de altă parte, pentru ce acest servitor a păstat relațiuni așa de strânse cu vechiu-i stăpân, care după cum părea, l-a concediat?

— Așa este, nu-i tocmai limpede chestiunea. In cazul ăsta, socot c'ar fi, fără îndoială, cuminte să-i dau drumul fără zăbavă.

— Nici vorbă: mult mai bine decât să-l trimitem la Madagascar la juniorul. Purtarea lui îmi insufă bănuiala că ne e dușman deghizat.

— Ii fac atunci mâine socoteala.

— Ho, nu, te pripi. Stii: graba strică treaba. Mai așteaptă câteva zile pân'ei găsi un pretext potrivit. Dealtminteri, am intenția să supraveghez pe ungur. Trebuie neapărat să știu ce face omul ăsta.

Răduliade se întoarse deodată, simțind pe ceafă o respirație regulată, gâlgâitoare. Intr'adevăr, Jean Veroneanu, stăpânit cu totul de dorința de a

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

iscodi, se aplecase prea mult spre lojă, trădându-și astfel, prezența. El se retrase repede și, ducându-și mâna la obraz, se prefăcu că strănută de câteva ori. De altfel, fostul samsar nu stătu să-l examineze prea mult, ci-i zise doar cu o politeță afectată, întrucâtva ironică:

— Te rog amice, aibi bunătatea și te reazămă mai puțin de loja noastră. E cam jenant, recunoaște și d-ta. Pe lângă asta, s'ar puteà să ne molipsești de guturaiul d-tale.

— Pardon, scuzați-mă, — îngână Jean cu voce schimbată.

Si, înfundându-și pălăria de pâslă moale în cap, îi dete marginile peste ochi și stătu liniștit. Rădulidade și Constantin Veroneanu își reluară convorbirea asupra confidențelor lor serioase.

— Dragă prietene, contele Bakoryi mă neliniștește mult.

— Și pe mine.

— O, din motive însă cu totul altele decât cele relative la legăturile sale cu omul nostru de serviciu.

— Ce vrei să zici cu asta, Costică ?...

— Ascultă: am aflat, de opt zile, dela unul din agenții noștri, că nobilul ungur cumpără, fără a se tocmi asupra prețului, toate acțiunile noastre disponibile la Bursă.

— Vorbește de titlurile reflectorului «Soare»?

— Da, dragă. Înțelegi primejdia? N'are decât să arunce brusc, într'o bună zi, pe piață toate acțiunile astea ca să producă, dintr'odată, o scădere teribilă.

— Un fel de crah?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901 1932

— Chiar așa. Manevra asta ar putea provoca o catastrofă care să ne zdruncine strașnic creditul.

— Compromițând, prin urmare, și averea noastră personală. O, o, trebuie de pornit o luptă împotriva procedeurilor ăstora. Îmi face impresia unei manevre de război. Te pomenești că ungurul ăsta umblă cu gândul să ne ruineze.

Răduliade se întrerupse brusc, amețit de un huet imens ce se produsese în circ.

O trupă de «oameni zburători» tocmai dispăruse din arenă, în mijlocul unei furtuni de aplauze și aclamații ale publicului.

— Hai să luăm puțin aer, — propuse Constantin. Nici nu poți vorbi aci.

Cei doi asociați se sculară imediat și ieșiră din lojă, trecând mărețí și fudui pe lângă Jean, care-și întorsese, pentru câteva secunde, capul, din prudență obișnuită. Apoi, voind să-i urmărească, fu stingherit de mulțimea spectatorilor cari — fiind tocmai pauză — umblau și veneau neîncetat, împiedicând drumul. Cu toate astea, tot ieși, dornic, și el, să se smulgă o clipă încordării la care atenția febrilă îi supusese mintea. Când se înapoiă, peste zece minute, în circ, fu nevoit să-și năbușească o esclamație de surpriză: loja ocupată adineauri de bancheri și însoțitoarele lor era goală. El mai aşteptă puțin, sperând să-i vadă întorcându-se, dar nimeni nu reapăru. Necăjit obosit, cu mintea prea mult preocupată de gânduri intime ca să guste în tihnă sfârșitul spectacolului, părăsi, atunci, și el, circul. Ajungând acasă, se grăbi să însemneze, pe un mic carnet special câteva fraze, lipsite deocamdată de vreun

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

înțeles. dar, cu toate acestea, prețioase pentru viitor:

Marin, om de serviciu la Costică... Contele Bakoryi (ungur bogat). Juniorul să cadă într'o cursă... Madagascar... Răduliade... fost samsar acum zece ani,.. Relații suspecte cu Costică....

— Mâine, când îmi va fi capul mai odihnit, — murmură el, — voi întocmi un plan de anchetă... Ar trebui să descopăr pe acel faimos Bakoryi. O, de aș izbuti să aduc dovezile nevinovăției mele, să demasc pe asasinul tatălui meu vitreg, ce bucurie aș puteà produce scumpului meu fiu !... Ce reabilitate pentru el, pentru numele lui !... Dragul meu Petruș, iubita mea Virginia, ce v'ați făcut voi?

IV

Răduliade tocmai se sculase, preocupat. Convorbirea din ajun îl turburase adânc. Trei lovituri date la intervale regulate și cu oarecare tărie în ușa apartamentului ce ocupà îl zmulse brusc dela preocupările lui amoroase.

—Cine o fi ciocănind așa în loc să sune? — murmură el, surprins.

Și ieși în anticameră cu aceeaș iuțeală ca și servitorul. Ușa fiind deschisă, se retrase ca dinaintea unei apariții fantastice.

— Tu ! — esclamă el imediat, — nu-i cu putință... N'ai murit dar !...

— N'a lipsit mult, — răspunse vizitatorul.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/indir1901-1932

In acelaş timp pătrunse cu pas hotărît în locuinţa lui Răduliade.

— Vino pe aci, — se grăbi să poruncească acesta, conducându-l spre cabinetul de lucru.

Apoi încuiă cu îngrijire uşa şi, ascunzându-şi gestul, alunecă cheia în buzunar. In urmă, tot silindu-se să se reculeagă, examină cu ochii scurtători pe noul sosit. Acesta erà urgisitul gravor, Pădureanu zis Dihorul. Răduliade îl găsi palid, slăbit, într'un cuvânt: îmbătrânit cu câţiva ani.

— Da, ce-i cu tine? De unde vii? — începu el, curios.

— Dela spital.

— A! şi dela ce spitai?

— Păi, dela Brâcoveneasa. Vai de capul meu ce am tras două luni! Oasele ce au mai rămas de mine. Ia te uită în ce hal am ajuns.

— Da'ce ţi s'a întâmplat?

— Am avut o pleurezie, în urma unei băi silite.

— O baie? şi unde?

— In lacul Cişmigiu. Şi-ţi jur că apa nu era deloc caldă în noaptea aceea.

— Un accident?

— Nu. Răzbunarea dracului!

— Haide, zău, nu vorbi gugumănii. N'am vreme de ele; povesteşte-mi mai bine cărui accident regretabil i-ai căzut victimă.

De aia şi venii. Si, fiindcă nu m'am înzdrăvenit încă bine să-mi dai voie să-mi iau un scaun.

Si într'adevăr, Dihorul se instală comod într'un fotoliu în faţa interlocutorului. Apoi, în câteva fraze pitoreşti, dar îndeajuns de precise, îi făcu descrierea celor întâmplate: seara aceea lugubră

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr.1901-1932

de Februarie când urmărise pe omul pe care el îl poreclise — cu un epitet atât de fericit ales — Dracul roșu din Ruini. Aruncat în lacul Cișmigiu de îndemânaticul și vigurosul adversar, nu reușise să iasă decât cu ajutorul unui trântor, din cei cari dorm pe băncile grădinii și pe care-l atrăseseră strigătele lui disperate. Pe jumătate mort, căzuse pe mal și desigur c'ar fi murit deabinelea dacă nu apăreà un sergent de oraș, care, pus să păzească prin partea aceea, ațipise deanpicioarele și-l treziseră țipetele înecatului. Cu ajutorul individului îl trasportase la secția din apropiere, unde gravorul, dârdâind de frig, leoarcă de apă, înghețat își pierdu cunoștința. Când își reveni în fire, îl supuseră unui interogatoriu. Dar, fiindu-i cu neputință să spue adevărul, trebui să toarne o poveste așa de neverosimilă că-l crezură că delirează. Îl trimiseră deci la spital. A doua zi medicul de serviciu constată că nenorocitul erà atins de o pleurezie gravă în partea stângă.

— Vasăzică erai cât pe-aci să dai ortul popii? Bietul om! — zise Răduliade, făcând pe milosul.

— Da, din cauză că am voit să te servesc pe d-ta.

— Săracul!... In sfârșit, bine că te văd iarăși întremat. Cred că vom putea face împreună câteva noui operațiuni productive cari te vor despăgubi de suferințele ce a trebuit să le înduri.

— O, în ce privește asta nici pomeneală! — replică brutal Dihorul. S'a isprăvit cu porcăriile astea. Chiar de aceea și venii, ca să te vestesc și totdeodată să regulăm socotelile.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Socotelile? — repetă Răduliade, făcând de minune pe naivul.

— Păi sigur! Crezi d-ta că pleurezia mea şi două luni de incapacitate de lucru nu merită o răsplată serioasă?

— Ba da, ba da, nici vorbă. Şi cam la cât preţuieşti tu despăgubirea ce-ţi datorez?

— La cincizeci pe mii de leişori... pentru încheerea întregului cont.

— Nu-ţi se pare că e cam sărat?

— E dreptul meu, aşa îmi pare.

— Fără îndoială; de cerut omul poate cere oricând. Dar şi eu pot refuza să îndeplinesc asemenea pretenţii.

— Bagă de seamă! Eu ştiu multe lucruri. Interesul d-tale nu e să te cerţi cu mine.

— O crezi serios?

— Sunt convins. Şi-ţi jur că, dacă te împotriveşti, sunt absolut hotărît să vorbesc celor în drept.

— Vasăzică, îmi pui sula în coastă? — întrerupse Răduliade, sculându-se şi scrâşnind din dinţi, furios. La rândul meu îţi spun: bagă de seamă: Nu-mi plac ameniţările şi nu crede tu că mă intimidez eu aşa uşor. Ehe, e greu să-mi forţeze cineva mâna. Uite îţi ofer cinci mii de lei pentru accidentul suferit.

— Niciodată! — ripostă aspru Dihorul, a cărui privire se întunecă.

— Eh, atunci n'o să ai nimic.

— Păi stai tu că-ţi arăt eu acu! — bombăni gravorul, sculându-se dintr'o săritură.

Şi, năpustindu-se fulgerător asupra fostului

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

samsar, îl apucă cu o mişcare ageră de gât, adăugând cu accent de teribila amenințare :

— Haide, nu te mai sgârci! Isprăveşte cu şiretlicurile tale de vulpe, că nu se mai prind. Scoate banii sau îți stâng beregata şi fac scandal.

Răduliade încercă zadarnic să se desfacă din strânsoarea nervoasă a complicelui. Luat pe neașteptate, gata să se înăbuşe şi, dealtminteri, temându-se să nu atragă atenția servitorului, constată că-i neputincios în momentele acelea.

— Pri... primesc... — articulă el cu o sforțare.

— Cincizeci de mii de leişori, nicio lescae mai puțin! — repetă Dihorul, fără a-i da drumul.

— Da... da... s'a isprăvit.. îți dau.. îți jur.

— Ei bravo! Eşti un om cu judecată. Eram cu sigur că, la urma urmelor, ne vom înțelege.

— Şi gravorul triumfător şi sarcastic îşi desfăcu mâinele şi se retrase cu un pas.

— Uf! — oftă fostul samsar, căzând cu greutate pe primul scaun ce-i fu la îndemână. Ce labă Doamne! Văzusem stele verzi, pe legea mea! Bine, mă Pădurene, prea eşti nervos... şi mai ales prea grăbit!

— Da! foarte grăbit să nu te mai văd, recunosc şi eu! Haide, dă încoa hârtiuțele. N'am poftă să mucezesc în spelunca d-tale.

— Înțeleg. Dar lasă-mă să respir o clipă ce dracu! Ei, comedie, nici nu te ştiam aşa puternic...

— Şi, tot prefăcându-se că se sileşte să se reculeagă. Răduliade îşi frământa zdravăn mintea cum să-i tragă complicelui clapa, sau de nu, măcar să iasă cu vreun profit. Deodată un zâmbet maliții os îi discreți fruntea. Ochii-i scăpărară de

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

un fulger de viclenie, și-și frecă mâinele cu un gest de satisfacție. O ideie ingenioasă trecuse prin mintea-i subtilă, totdeauna fertilă în combinații.

— Dragă Pădurene, — reluă el cu ton dulceag — făcui rău de mă purtai adineauri așa de prost cu tine.

— Aha, recunoști?

— Desigur, fiindcă ai fost totdeauna un colaborator foarte prețios și mi-ar părea rău să se rupă, din cauza mea, relațiunile noastre.

— Ei, lasă, lasă, nu mai vinde d-ta grădinarului castraveți.

— Îți jur că sunt sincer. Pe de altă parte, și tu ai pierde din divorțul acesta al nostru, pe care nimic nu-l îndreptățește. Ai realizat, până acum, câteva câștiguri frumoase, servind micile mele combinații, și ai puteà câștigà și mai mult dac'ai vrea numai să-ți dai osteneală.

— O mulțumesc sunt prea multe pericole. Prefer mai bine să mă retrag în viața privată.

— Fugi, măi, că ești idiot. Un om nu se retrage din afaceri decât după ce s'a îmbogățit. Și tu n'ai făcut încă avere ca să poți susține c'ai scăpat pentru totdeauna de nevoi. Ai însă putință să ajungi la ea dac'ai vreà să mă asculți cu atenție.

— Nu, nu, nu vorbi degeaba, că nu mi încânți. Dă-mi mie mai bine paralele și lesă-mă cu Dumnezeu.

— Există, cu toate astea, posibilitatea să câștigi de astădată o sută de mii de lei în cap... Auzi, măi: o sută de mii de lei dintr'o singură afacere...

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— O sută de mii de lei, — repetă Dihorul, înmărmurit cu adevărat de enormitatea relativă a cifrei.

Toate hotărîrile sale precedente începură să se clatine.

— Si despre ce e vorba?

— De o călătorie lungă... și de pregătit un mic accident... atâta tot.

— Un accident?

— Da, bine combinat, așa fel ca să poată fi suprimat, fără bănueli, un anumit individ.

— Și unde e de făcut călătoria asta? Aici în țară?

— Nu; în Africa.

— Departe?

— Ar trebui să lipsești vreo trei luni.

— Brrr! Cam mult.

— Păi de, dragul meu, o sută de mii de lei în trei luni însemnează treizeci și trei de mii trei sute treizeci și trei de lei și treizeci și trei de bani pe lună. Frumușică sumă, nu poți tăgădui. Merită să te trudești puțin.

— Mi-o dai imediat?..

— Ei, asta-i! Și tu acu! Nu sunt eu așa de naiv, dragă Pădurene, să intru în materie fără garanții de succes. La caz că nu ne înțelegem, primești, la plecare, douăzeci și cinci de mii de lei, iar după ce s'o termină afacerea, bine înțeles în sensul c'ai să reușești, mai primești, la înapoiere, restul de șaptezeci și cinci de mii. Bine înțeles, afacerea cu pleurezia o lichidăm împreună cu noua combinație.

Revista Ramuri anul III 1931 2932

— Îți iei prin scris angajamentul că-mi dai suta de mii de lei ?

— Desigur. Și tu, la rându-ți, îmi dai, în schimb, o hârtie prin care recunoști precis că accepți. În definitiv, facem un contract în dublu exemplar

— Și când trebuie să plec?

— De azi în opt zile cel mult.

Dihorul rămase tăcut. Propunerea îl ispiteà grozav O sută de mii de lei... o avere :

— Primesc în principiu, — zise el. Decât, țiu să-mi numeri la început treizeci de mii de lei, nici-o centimă mai puțin. Vreau să las nevestе-mi, ca să nu ducă lipsă în timpul cât oiu fi eu dus. Restul îmi va servì mie pentru cheltuelile de călătorie.

— Admis ! — primì Răduliade, sculându-se.

Un fulger de triumf îi scânteià în ochi.

— Acum, ascultă, Pădurene, — încheiă el. Vii mâine la două, când ți-oiu da instrucțiuni precise, numărându-ți și banii. Ar trebuì să pleci cât mai curând.

— Ne-am înțeles, șefule. Dă-mi acum un mic acont, știi : să trag și eu un chefuleț cu baba, în sănătatea d-tale.

Rădúliade nu se lăsă mult rugat. Scoase din birou o hârtie de o sută de lei și o întinse, darnic, complicelui.

— Uite, ține, — zise el binevoitor. Și nu ți-o pun la socoteală. E supliment gratuit. Pe mâine dar !

Astfel se încheiă târgul și plecarea lui Mitică Dihorul în Madagascar fu definitiv hotărîtă. Răduliade se duse apoi în strada Doamnei, la

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistetransilvania.ro/mdrr1901-1932

Bancă, unde, după ce puse pe Constantin Veroneanu în curent cu situația, conchise:

— Merge strună, dragă. Omul nostru o să plece cât de curând la Majunga.

— Cam când? — întrebă bancherul.

— Păi eu socot că peste cinci zile.

— Perfect. Expediția asta e iarăși o lovitură de maestru. Trag nădejde să ajung în curând, datorită ție, dragă, Jorj, singurul moștenitor al milioanelor Mincă.

— Îți urez din inimă, atât pentru tine cât și pentru mine, fiindcă le vom împărți amândoi,— întări fostul samsar cu un ton afirmativ particular.

— Pe onoarea mea, n'aș da acum nici cinci parale pe pielea nepoțelului meu Petruș,—adaogă bancherul voios.

— Nu te pripi, nene. Să nu vindem pielea ursului din pădure până nu l-am vânat. Partida nu e încă câștigată. Înțelepciunea ne poruncește să nu ne bucurăm dinainte. Nu uită că avem împotriva noastră adversari a căror putere s'a vădit cu prilejul răpirii fetei celeia frumoase Zâna Viilor. Uite, bunăoară Marin, omul tău de serviciu, e foarte suspect și trebuie să-i facem socoteala fără întârziere.

Răduliade se întrerupse deodată, întorcându-se, cu aer neliniștit, spre una din părțile cabinetului directorial, unde tocmai se produsese un sgomot straniu.

Da'ce-i? — întreabă bancherul, foarte mirat.

— N'ai auzit nimic? Par'că s'a mișcat ceva după peretele acela?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Imposibil.

— Unde răspunde?

Și fostul samsar arătă cu degetul punctul unde se produsese zgomotul ce-l neliniștea.

— Imposibil,—repetă bancherul,—peretele ăla dă pe un mic coridor de serviciu, care e închis de mult.

— Ești sigur?

— Hei, când îți spun eu!

Fără să mai pue altă întrebare, Răduliade se sculă și merse în vârful picioarelor să inspecteze în amănunt peretele, de sus până jos. Ridică chiar două-trei tablouri mari, luxos încadrate, uitându-se în dosul lor.

— O! — esclamă el deodată, — ia vino încoa de te uită.

Bancherul, din ce în ce mai intrigat de cele ce făceà asociatul, se sculă.

— Uite, — zise Răduliade, — ai ideie de gaura asta?

Și arătă o mică deschizătură sferică făcută în perete, în dosul unei pânze, și de un diametru egal cu acela al unei piese de doi lei.

— Hei, da'ştii că-i bizar!—esclamă Constantin Veroneanu, înmărmurit. Cine o fi găurit peretele ăsta?

Apoi, cuprins de o presimțire subită, se îndreptă, în vârful picioarelor, spre ușa cabinetului, spunând încet:

— Vino cu mine Jorj, să vedem ce-i.

Și, deodată, deschise cu repeziciune ușa. Rămase încă înțepenit în prag, desamăgit. In anticameră, la zece pași de ușa cabinetului, omul

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/marr1901-1932

de serviciu, special destinat directorilor, adică Deșelatu, dormeà lângă masă, cu capul lăsat pe mâini.

— Ai bănuit că...? — șoptì Răduliade cu glas năbușit.

— Da... după ceeace știu despre el. Insfârșit, să căutăm să ne lămurim...

Și bancherul zgâltâi zdravăn pe omul de serviciu. Acesta tresări cu violență și se sculă în picioare, frecându-se la ochi, fâstâcit.

— Vă rog să mă iertați, — spuse el cu glas umilit,—adormisem.

— De când? — întrebă Răduliade, ?ai cărui ochi mici, căprii, scurtau fizionomia servitorului.

— Nu știu... acum o jum'a de oră cred. Vai, ce necăjit sunt! M'ați sunat?

— Da, de câteva ori,—zise Constantin. Sunt foarte nemulțumit de neglijența asta. Doresc să nu se mai întâmple pe viitor. Dar ia vino cu noi. Nu există pe aci un gănguleț de serviciu, părăsit de mult?

— Nu știu, domnule, habar n'am.

— Uite unde e intrarea,—continuă bancherul apropiindu-se și arătând o ușe în tapet.

— Se poate,—răspunse Marin cu ton naiv.

— Trebuie să ai cheia în legătura d-tale.

— Nu știu. Poftim, vedeți și d-voastră.

Și Deșelatu întinse respectuos directorului băncii un belciug mare pe care erau înșirate o mulțime de chei mari. Constantin le încercă una după alta. Niciuna nu se potrivea la ușa pomenită.

— Curios! — murmură el, îngrijat.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
muzeuldigitaltransilvania.ro/mdrr1901-1932

Și, fără să mai spue ceva, se înapoie în cabinet, urmat de Răduliade. Nu se închise bine ușa cabinetului și vicleanul exsamsar se apleacă spre asociat, șoptindu-i la ureche :

— Niciun cuvânt mai mult despre afacerile noastre pariculare. Pe lângă asta, dacă vrei să mă asculți, regulează chiar astăseară săcoteala ăstuia, care după părerea mea, e prea pișicher.

— O împărtășesc în totul,—ripostă bancherul cu vocea năbușită.

— Bine. Operează dar pe la șase, așa ca să mă pot ține după el când o ieși.

— Înțeles...

Peste o jumătate ceas Răduliade părăsi cabinetul directorului. Trecând prin anticameră, avu pentru Marin un surâs binevoitor. Din fericire, Deșelatu știa ce trebuie să creadă de blândețea fostului samsar. El se înclină respectos, continuându-și serviciul. La prânz, pleacă dela Bancă să ia masa. Se urcă pe scara de serviciu și, intrând în odaia ce aveà în mansardă, se desbracă repede de uniformă, făcând un pachet din câteva haine și bibelouri la care țineà mai mult. Apoi, după ce se asigură că toate slugile din casă erau ocupate, se scoborî în grabă, ieși în stradă, chemă un birjar și-i ceru să-l ducă la bariera Moșilor. Ajuns acolo, luă o brișcă din multele ce staționau pe acolo și porni spre Fundeni. Nu trecù mult și intră în curtea casei pe care o cumpărase bătrânul Velniță în apropierea acelui sat și unde știa că va găsi în ziua aceia pe contele Bakoryi. Nevoind însă ca locatarii somptuoasei case să știe c'a venit, deși

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

îi erau toți prieteni, scrise cu creionul, pe un petec de hârtie următoarele rânduri:

Dragă Nicule,

Sunt aci de zece minute. Îți aduc ştiri de cea mai mare gravitate.

Vreau să ți le încredințez întâiu ție, din prudență.

Vino la mine în odaie imediat ce primești biletul ăsta.

In urmă ingeniosul Andrei îndoi cu îngrijire hârtia, înfășurând în ea doi gologănași de cinci spre a face să aibă oarecare greutate. După aceea se așeză la fereastră, care da spre fațada mare. Trecu un timp și pseudo-contele Bakoryi apăru pe peron. El se scobori încetișor, îngândurat, apucând pe aleia ce se întindea în jurul pajiștei mari. Mergeà încet, cu capu'n jos, gândindu-se la Virginia Veroneanu, pe care e iubeà cu înflăcărare, dar fără speranță. Deodată tresări și se opri surprins. Un obiect îi căzuse la picioare. Dânsul se plecă și ridică un pachețel de hârtie, pe care'l desfăcu, foarte intrigat, apoi ridicând ochii spre vârful casei, zări capul credinciosului său prieten Deșelatu și alergă, cât putu mai repede, spre peron. Peste trei minute se întâlni cu inimosul Andrei în camera în care îl aşteptà acesta.

— Tu aci? — esclamă el, strângându-i călduros mâna. Da'ce s'a întâmplat.

— Stai jos, dragă Nicule, ai să afli imediat

Muzeul Digital al Romanului Românesc
muzeulromanului.ro/mdrr1901-1932

Ţiu însă să nu se ştie de venirea mea. Ei vedea imediat pentru ce.

După introducerea aceasta, Andrei făcu o scurtă povestire a convorbirii ce ascultase în dimineaţa aceea în cabinetul lui Constantin Veroneanu, graţie găuri ce-o făcuse cu atâta dibăcie în perete.

— O, e foarte grav, în adevăr, — zise Nicu Veiniţă, căzând pe gânduri. Vasăzică Petruş Veroneanu e în Madagascar?

— Absolut sigur.

— Ce facem ca să dejucăm planul infernal al mizerabililor ălora? Cum să-l găsim pe fiul Virginiei?

— Nu e decât o singură soluţiune posibilă, dragă Nicule, şi mă gândesc la ea de peste două ceasuri.

— Şi care-i anume soluţia aceea?

— Plecarea mea imediată, sau a ta la Madagascar. Dacă vrem să scăpăm pe Petruş Veroneanu, al cărui domiciliu nu-l cunoaştem încă precum nici profesiunea, trebuie să urmărim canalia pe care au trimis-o banditii ăia ca să-l ucidă. Trebuie să ne ţinem după omul ăla pretutindeni, fără ca să bănuiască, şi să-i dejucăm combinaţiile criminale.

— Da, da, ai dreptate, e planul cel mai practic, cel mai sigur.

— Cu atât mai mult cu cât putem, în acelaş timp, readuce pe Petruş Veroneanu în ţară, arătându-i că are amici puternici, că mă-sa e aci, cu noi, în desăvârşită siguranţă şi chiar fericită.

— Deasemenea şi frumoasa Zâna Viilor, de a

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

cărei inexplicabilă disperație o fi aflat, — adaogă Nicu.

— A, da, e adevărat, și ea îl interesează! — suspină Andrei cu amărăciune.

Un sentiment de gelozie îi înghimpase sufletul.

— Însfârșit, odată ce trebuie să fiel.

Și inimosul om rămâne timp de o secundă mut, profund întristat.

— Să nu facem sentimentalism prostesc,—reluă el, zâmbind dureros, — să ne gândim mai întâiu la datorie.

— Bravo, Andrei, ai, într'adevăr, o inimă de aur. Te înțeleg și te admir cu atât mai mult cu cât sufăr de aceeaș boală ca tine. Vezi Tu, Ghinion există în totdeauna... N'am pierdut încă dreptul la porecla asta. Dar să lăsăm astea, dragă. Bucuria că îndeplinim o datorie sfântă va fi mângâierea noastră. Vai, dece sunt așa de frumoase amândouă?.. Și dece le-am văzut așa de des?

Și, exprimând acest regret, pseudo-contele Bakoryi se scuturăca spre alungă gânduri intime durerorse. El reluă apoi;

— Ai fi tu dispus să pleci într'acolo?

— Dece nu? Im place să văd țări. Numai dacă tatăl tău sau tu nu vedeți vreun inconvenient oarecare?

— Niciunul, cel puțin în ce mă privește. Dar cu slujba ta la bancă?

— O, îi dau cu piciorul, pur și simplu. Știm destul asupra mișeilor împotriva cărora trebuie

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistetransilvania.ro/mcr/1901-1932

să luptăm. Rolul meu în vizuina aceea s'a isprăvit. E vorba acum de a scăpà pe Petruș. De altfel, dragă Nicule, tu rămâi aci, să supraveghezi de aproape pe banditii ăia.

— Te poți bizui pe mine. Și acum, așteaptă o clipă. Mă duc să caut pe tata, spre a ne chibzui cu toți asupra dispozițiunilor ce sunt de luat.

Peste puțin intră bătrânul Velniță și cei trei oameni avură împreună o comvorbire misterioasă care dură peste un ceas. Discutară toate posibilitățile, luând măsurile ce se impuneau. Se înțeleseră ca atât Virginia Veroneanu cât și Zâna Viilor a cărei convalescență abia începeà, să fie lăsate în absolută necunoștință a celor ce se petreceau, zicându-și, cu drept cuvânt, că-i fără de niciun folos să le alarmeze. Velniță bătrânul își rezervà dreptul de a le încunoștiința el însuși, ceva mai târziu, că Petruș Veroneanu trăește, dar numai după ce va fi aflat sosirea fericită a lui Andrei Deșelatu în Madagascar. Cei trei oameni se despărțiră, fără ca nimeni altul, din liniștita locuință, să bănuiască gravele hotărîri ce ei luaseră în comun. Inainte de a se despărți — poate pentru totdeauna — Andrei și contele Bakoryi se îmbrățișează ca doi frați. In curând Deșelatu se urcă în trenul de Predeal, rămânând ca de acolo să se îndrepte spre Marsilia. Duceà în buzunar douăzecii de mii de franci, pe cari bătrânul Velniță îi pusese cu dărnicie la dispoziției A doua zi dimineață Constantin Veroneanu găsi în corespondența adusă o scrisoare datată Ploești și având conținutul următor :

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Domnule,

Fiindchemat, telegrafic, de un prieten foarte bolnav am fost silit să vă părăsesc pe neașteptate, fără să fi avut măcar timpul de a vă vesti.

Im veți scuză această purtare regretabilă, dar pe care o necesitau împrejurări imperioase.

Ca compensație, mă socot achitat de chenzina ce-mi datorați pe luna trecută.

Primiți salutările mele. *MARIN*

Scrisoarea aceasta ciudată, aproape obraznică, înmărmuri pe cei doi tovarăși. A doua zi la ora prescrisă, Dihorul schimbă cu Răduliade primejdioasele angajamente scrise, cerute și de o parte și de alta. Primi deasemenea toate instrucțiunile secrete necesare să asigure succesul infamiei lui expediții. In urmă fostul samsar îi dete cele treizeci de mii de lei promise, și, înarmat cu banii aceștia, Dihorul, deveni iarăși onorabilul doma Pădureanu, porni spre Madagascar. Trei zile după plecarea lui, bătrânul Velniță întruni în salonul său dela Fundeni pe cele două fermecătoare femei pe cari de două luni aproape le găzduià, formând bucuria casei. Fostul fabricant se întorsese din București, unde mergeà mai în fiecare zi, de aproape o săptămână. Când Virginia Veroneanu și Zâna Viilor intră în camera în care le așteptă bătrânul, observă imediat aerul lui misterios și satisfăcut totdeodată.

— Dragele mele prietene, — începu bunul bătrân, — mi-am permis să vă chem aci fiindcă am a vă comunică știri importante,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
www.ltransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Bune? — întrebă Zâna Viilor.

— Fără îndoială, copila mea.

— Pentru amândouă? — adăogă Virginia.

— Da, amica mea. Pot chiar spune: pentru noi toți, deoarece sentimentele de stimă reciprocă și afecțiune comună ne unesc pe toți de o vreme.

— Ești așa de bun! — zise Zâna Viilor înt'un având de recunoștință. Fără d-ta, fără d-l Bakoryi, ce m'aș fi făcut?... Mi-ați scăpat viața.

— Nu ne mulțumi, copila mea. E adevărat că te-am scăpat dintr'un mare pericol și ne bucurăm în fiecare zi de aceasta. Tinerețea și grațiile d-tale ne-au cucerit cu totul. Dar uiți, în recunoștința d-tale, pe un băiat detreabă, un suflet mare, care s'a devotat cauzei d-tale, precum și a d-nei Veroneanu: bunul Andrei, secretarul, prietenul, aproape fratele fiului meu, care și-a riscat viața ca să te zmulgă din ghiarele mizerabililor d-tale călăi.

— O, da, așa e. Iți cer d-tale iertarea în locul lui.. N'aș vrea să mă creadă nerecunoscătoare.

— D-l Andrei ascunde o inimă de aur sub un înveliș cam grosolan, — întări Virginia. E un prieten prețios.

— Da, da, — reluă Velniță, — e sincer, inimos și cumsecade, de o cinste fără prihană. Dar, fiindcă nu l-ai văzut de două luni, e firesc să-l fi uitat.

— Cer încă odată iertare, — zise Zâna Viilor, adorabilă în încurcătura ce manifesta și expresia de căință ce-i se întipări pe obraz.

— Bine, bine, — conchise Velniță, — ești pe deplin iertată, drăguța mea. Si, acum, fiți bune

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

de mă ascultați amândouă cu mare atenție. Vin la motivul care a prilejuit adunarea noastră aci. Știți fără îndoială că vin dela Zorovici, cu care am intrat în relațiuni în mod așa de bizar la Șosea. Și știți pentru ce vizitez aproape zilnic pe acest excelent magistrat?

— O, ai aflat ceva despre fiul meu! — îl întrerupse d-na Veroneanu, setoasă de a i se comunică știri și totodată neliniștită.

— Așa e, ai ghicit.

— Spune, d-le, spune-mi repede: Petruș trăește nu-i așa?

— Trăește. E absolut sigur.

— Si știi unde e? — întrebă Zâna Viilor, nu mai puțin dornică și neliniștită ca Virginia.

— O, da, știu.

— Haide, spune-ne! — îl rugară nevasta lui Jean. Nu mă mai chinui.

— E foarte departe de aci și nu l-ați puteà vedeà așa de repede precum ați dori.

— Si unde-i?

— In Africa, în Madagascar.

— O, Dumenzeule, așa de departe!... — esclamă Zâna Viilor cu accent sfâșietor.

— N'o să-l mai văd, — adaogă cu tristețe Virginia. Dece îmi produseși această decepție crudă?

— Aibi răbdare draga mea, îți vei revedeà fiul peste patru luni cel mult. E militar: caporal în regimentul al doilea francez de infanterie colonială.

— Săracu' Petruș! — suspină Zâna Viilor, căzând pe gânduri. Dece o fi fugit așa de departe!

— O, bietu' meu copil! Dragu'l de el! — îngână d-na Veroneanu, cuprinsă de o îngrijorare subită. Numai să nu-i se întâmple vreo nenorocire prin țările acelea sălbatice!

— Draga mea, reluă cu blândețe Velniță, — liniștește-te, te rog. Alungă orice grijă. Fiul d-tale nu mai e în pericol acum.

— Acum?... I, s'a întâmplat, vasăzică, ceva?

— Da, dar nimic grav. De altfel ascultați-mă. Vă voiu relată tot ce am aflat.

După aceea Velniță comunică d-nei Veroneanu și Zânei Viilor tot ce aflase, în ziua aceea, din gura judecătorului, cu privire la Petruș Veroneanu. Adaogă că Zorovici răspunsese, cu întoarcerea curierului, tânărului soldat, trimițându-i, totodată, din proprie inițiativă, o hârtie de o mie lei destinată să aducă înlesniri de trai convalescentului, devenit milionar. In sfârșit, judecătorul îl mai sfătuia să ceară un concediu de boală.

— Putem dar trage nădejde că vom avea fericirea să-l vedem în curând,—conchise Velniță.

— O, d-le, fii binecuvântat pentru bucuria ce mi-ai produs astăzi! esclamă Virginia, adânc emoționată.

— Si eu voi regăsi pe scumpul meu Petruș, căruia i-am dăruit întreaga mea inimă! — zise Zâna Viilor, roșindu-se.

— Draga mea! — șopti cu blândețe Virginia, — vei fi fica mea!...

Si, într'o mișcare pornită, întinse brațele spre frumoasa creatură, care se aruncă la pieptul ce-i se ofereà cu atâta sinceritate, luă de gât pe Virginia și, cu un gest alintător, întinse fruntea-i

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

inocentă sărutărilor de mamă ale aceleia care suferise atât de mult.

— Ce drăguțe sunteți amândouă, dragele mele! — nu se putu opri bătrânul Velniță să spue. Ah, dece nu puteți rămâne în totdeauna cu mine?... In ce tihnă dulce mi-aș fi terminat zilele!

— Orice s'ar întâmplă, n'o să te uităm niciodată! — îl asigura Virginia Veroneanu.

— Eu, — zise cu naivitate Zâna Viilor, — eu te iubesc ca și cum mi-ai fi tată.

— Mersi, mersi la amândouă; nici eu n'o să uit vreodată clipele scumpe ce le-am petrecut în mijlocul vostru: sunt așa de rare! Si, acum să revenim la lucruri serioase. Socot că veți scri amândouă lui Petruș.

— Da, chiar în seara asta, acum, imediat! — esclamă Virginia.

— Si eu, — adaogă Zâna Viilor.

— Bine. Să vă dau dar adresa lui exactă. Intipăriți-o bine în minte:

«Petruș Veroneanu, caporal în compania a 3-a a regimentului 2 de infanterie colonială. Spitalul din Maromanga. Madagascar».

— Aflat-a d-l Bakoryi vestea cea bună? — întrebă Virginia.

— Nu încă. Nu l-am văzut de două zile. Dar sper să-i comunic astă seară tot ce știu, căci mi-a telefonat că vine pela opt.

— Ce fericit o să fie și el!

— O, da, foarte fericit! Ține foarte mult la amândouă și la tot ce e scump inimii voastre. Vă las acum, dragele mele, să gustați în tihnă

Muzeul Digital al Romanului Românesc
www.patrimoniu.ro/mdrr1901-1932

bucuria. Eu am câteva mici treburi de regulat. Și bătrânul se sculă.

— Eu mă duc să scriu lui Petruș, — zise Virginia, ieșind la rându-i din salon.

Fermecătoarea femeie simțeà absolută nevoie să fie singură să se gândească fără martori la imensa bucurie ce umpleà acum inima-i de mamă, care îndurase atât de mult. Zâna Viilor ieși și ea. Dornică de a și potoli zbuciumul, se hotărî să facă o lungă plimbare prin parc, cum obișnuia aproape zilnic.

— Petruș... scumpul meu Petruș — murmura ea încet, scoborînd treptele largi ale peronului. Îl voiu revedeà însfârșit și-voiu fi soția lui într'o zi... Soția lui !...

Și, îngândurată, cu mintea copleșită de amintirea dulce a vremurilor fericite când vedeà pe Petruș în fiecare Duminică, la hanul lui moș Stoica, gingașa fată se afunda în aleele parcului.

V

Pachebotul «Orénoque» străbăteà cu toată viteza imensul ocean, gata să pătrundă în golful Majunga. Pădureanu, zis Dihorul instalat comod pe puntea de dinapoi, fumà cu poftă o havană veritabilă, tot pălăvrind în franțuzește cu un eglez cu care făcuse cunoștință pe vas. Insularul, înalt, subțire și cam original în felul de a se prezentà, părea înzestrat cu un caracter jovial și distrà grozav pe gravor. Acesta, de-altminteri, îi datorà cea mai mare recunoștință. Într'adevăr, cu zece zile mai înainte, englezul

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/ndr/1901-1932

îi scăpase viața, cu pericolul vieții lui. In cursul unei furtuni teribile, Dihorul, rămânând, din imprudență, pe punte, se rostogolise și era cât pe aci să dispară pentru totdeauna, dacă sir Johnson, repezindu-se în ajutorul lui, nu l-ar fi apucat de mijloc și încleștându-se cu putere de odgoanele catartului, îl zmulse dela o moarte sigură.

— Vasăzică, domnule Johnson, ne vom despărți în curând?—zise Dihorul.

— Ne vom despărți? Dece? — întrebă englezul.

— Păi vom sosi peste câteva ceasuri la ținta călătoriei noastre.

— *Yes*, știam eu ceva, dar tot nu înțeleg, mister Padureano.

— Odată debarcați la Majunga, nu vom merge fiecare după afacerile noastre, nu-i așa?

— *Aoh yes*, dar poate că tot în direcția aceea.

— Nu cred, după câte îmi spuseși zilele astea.

— Nu înțeleg nici acum.

— Păi uite: d-ta te duci în Madagascar să studiezi țara din punctul de vedere comercial și financiar...

— *Perfectly*, eu studiez mai multe lucruri deodată.

— Ai să te afunzi dar în interiorul țării.

— *Yes*... poate.

— Eu însă o să mă stabilesc mai întâiu la Majunga.

— Păi și eu,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— La rândul meu, nu mai înţeleg nimic, d-le Johnson. Dacă rămâi la Majunga, însemnează că nu mergi imediat la Tanariva, cum avuseşi intenţia?

— Ba da, mai târziu, după ce te voi fi văzut pe d ta instalat cu totul.

Vorbele astea neprecise, voite fără îndoială, părură să contrarieze un moment pe gravor. Cu toată recunoştinţa ce datorà lui sir Johnson începeà să-l supere faptul că acesta se ţine scai de el.

— Poate merg şi eu în interiorul ţării,—reluă el, căutând ţintă la englez.

— Şi eu mister Padureano... ştii, îmi place să văd.

— Eu însă voiu fi nevoit să mă despart de d-ta, deşi îţi port nepărmurită iubire pentru ceea ce făcuşi.

— Foarte bine, şi eu te iubesc mult, mister Padureano. Mi-ai fost adevărat prieten şi-mi pare rău că ne despărţim, dar, însfârşit, n'aş vrea să te stingheresc.

— Minunat. Iată că suntem de acord.

Şi zâmbetul reveni pe buzele gravorului. Sir Johnson surâse şi el, examinând, cu privirea'i fină, fizionomia interlocutorului.

Mă duc să-mi pun o haină mai convenabilă,— zise el, sculându-se deodată. Anglia trebue să fie reprezentată în mod demn pe lângă autorităţile franceze. La revedere mister Padureano.

— La revedere, domnule Johnson.

Şi amândoi îşi strânseră mâinile cu simpatie aparentă, după care se despărţiră. Peste câteva

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr/1901_1932

ceasuri, pachebotul intră în golful Majunga. Ei debarcară împreună și se interesară de o locuință potrivită. Pădureanu, care se da drept negustor găsi în curând ceeace căutà: o casa mare, de lemn, construită de câtva timp de niște comercianți indigeni. Cât despre sir Johnson, nu găsi nimic care să-i convie și trebui să se mute, pentru moment, într'un fel de hotel clădit tot de lemn și unde locuiau și ofițerii corpului expediționar. Originalul englez se arătă imediat foarte amabil cu ofițerii, oferindu-le, chiar în seara aceea, la masă, câteva sticle de șampanie. Purtarea aceasta îi atrase pe dată toate simpatiile. Cu toate astea, ce-i drept, se mirară cu toți de ușurința cu care străinul acesta vorbeà, franțuzește. In definitiv, însă, el cuceri repede pe tovarășii lui de masă, foarte încântați de umorul și jovialitatea lui.

— Sunt foarte mișcat de amabila d-voastră primire, domnilor,—zise el desert, ridicând pentru a treia oară cupa de șampanie. Voiu bea dar pentru Franța și izbânda vitejilor ei soldați, cari mi-s dragi ca și cum ar fi copiii mei!

Toți aplaudară această cuvântare scurtă. Apoi toasturi călduroase se ridicară în sănătatea generosului cetățean al Angliei libere. Și noi sticle de șampanie, urmară după cele dintâi, așa că oaspeții se despărțiră abia pe la două dimineața cam emoționați, trebuie s'o mărturisim. Emoționați în așa grad, că sir Johnson, întorcându-se acasă, își frecă zdravăn mâinile, zicându-și tărișor, poate chiar prea tare:

— Inceputul promite. Uite că-mi și făcui câțiva

Muzeul Digital al Romanului Românesc
http://cimec.ro/romanul/mdr/1901-1932

prieteni, ceeace desigur îmi va fi de folos. A, dacă m'ar puteà vedeà Nicu, ar fi mulțumit de mine, sunt sigur.

Și sir Johnson, sau, mai bine zis, bunul Andrei, se culcă, satisfăcut de sine însuși și de ceilalți, murmurând această reflecție ironică:

— Și când te gândești că am scăpat dela moarte pe canalia asta de Pădureanu! De! Are haz! Ar râde cine ar ști cum stau lucrurile. Dar ce să fac? Erà absolut necesar.

A doua zi, dimineața, destul de devreme, falșul sir Johnson aruncă în cutia poștei o lungă scrisoare, adresată contelui Bakoryi, poste restante, București. In aceiaș zi la masa dela amiazi, sir Johnson— adică Deșelatu—se adresă unui ofițer de intendență, vecinu-i de masă:

— Căpitane, aș dori să-ți cer un mic serviciu.

— La dispoziția d-tale, sir, — răspunse ofițerul.

— Un prieten al familiei mele, care stă la Londra, aflând că viu aci, m'a rugat să mă interesez de un tânăr soldat român, care-i e nepot.

— Mă rog! Și cum îl chiamă pe tânărul acela?

— Petruș Veroneanu.

— Ce armă și ce regiment?

— Păi, vezi, tocmai asta voiam să știu și eu. Când am plecat, am uitat în biroul meu la Londra, indicațiile ce mi se dăduseră în privința aceasta.

— Și nu-ți amintești nimic?

— Absolut nimic.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Ei, drace!... Va fi nevoie de câteva zile până cercetăm. Sunt câteva coloane pe drum. E foarte însemnat efectivul corpului expediționar.

— O să aștept,—răspunse simplu sir Johnson —odată ce trebue.

— Foarte bine. Uite, îmi însemn aci și-ți promit să mă ocup imediat de chestia asta.

— Îți mulțumesc dinainte, căpitane.

Se scurseră câteva zile, în timpul cărora nu se petrecu niciun incident demn de remarcat. Sir Johnson se plimba prin împrejurimile localității Majunga, familiarizându-se, încetul cu încetul, cu moravurile și limbajul pitoresc al indigenilor. In acelaș timp, supravegea de aproape pe faimosul Pădureanu, făcându-i, de câteva ori pe zi, vizite scurte. Intr'o dimineață, pornind din nou spre el, rămăsese încremenit găsind ușa casei ermetic închisă.

— Ei, bătu-l-ar Dumnezău!—esclamă el turbat, uitând o clipă rolu-i de englez. Mi-a tras clapa. A spălat putina azi noapte. Caută acuma Ghincule, dacă poți!

Și bietul Andrei se repezi ca o furtună spre biroul căpitanului de intendență, cu care se împrietenise la toartă. Pe drum, se mai reculese Cu toate astea, îl săgetă dureros știrea ce-i dădu amabilul ofițer francez că informația cerută nu puteà sosì decât în seara zilei următoare. Cât era de necăjit, avu, totuș, puterea de a se stăpâni, și ieși din birou îngândurat, silindu-se a reacționa asupra sa însuș.

— Ce-i de făcut? — gemu el îngrijorat. Să aștept sau s'o iau razna, la întâmplare?... Ah,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

de aș fi putut prevedea asemenea dispariție, i-o coceam eu lui, ticălosu ăla de Pădureanu! Să aștept două zile! Ce zăbavă!... Mai putea-voiu ajunge pe banditul ăla și sosi la timp spre a scăpa pe Petruș?

Din regrete în reflexiuni, bunul amic al lui Nicu Velniță ajunse la convingerea că lucrul cel mai grabnic ce-l avea de făcut era să se informeze, imediat, asupra mijloacelor repezi de transport și a unei călăuze sigure pentru o plecare apropiată: mai bine zis o urmărire, deoarece era vorba să ajungă pe Pădureanu. Până a nu înserà bine, reuși să-și procure doi excelenți catâri și să-și ia ca tovarăș un indigen vânjos, ca de patruzeci de ani, părând om detreabă și inteligent. Dealtminteri, îi făgădui o răsplată grasă, în caz de izbândă. In vremea asta Dihorul mergea în „filanzan" spre Maromanga, unde sperà să întâlnească pe Petruș Veroneanu, „Filanzan" ele sunt un fel de scaune de bambu, foarte ușoare și des întrebuințate în insula Madagascar. Le dau niște profesioniști speciali numiți „burjani" ai căror umeri robuști nu obosesc pe lungile suișuri. Dihorul își recrutase ușor zece burjani de ăștia, având grija să-și aleagă pe cei mai puțini cinstiți dintr'înșii și foarte lacomi de câștig. Le constituise un șef: un soi de curcitură arabă, care exercità, de peste zece ani, la Madagascar, rolul destul de suspect de aventurier. Astfel echipat și păzit de tovarășii lui de bronz, mizerabilul Pădureanu ajunse în cinci zile la Maromanga. După ce-și făcu rost de un adăpost provizoriu, într'un soi

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

de han rudimentar, unde rarii europeni cari treceau pe acolo erau cu dibăcie exploataţi de un bătrân indigen, îşi curăţă cum putu mai bine toaleta şi după aceea, se prezentă la spital. O scrisoare de recomandaţie, iscălită Constantin Veroneanu, bacher din Bucureşti, îi înlesni să fie pus imediat în comunicaţie cu caporalul Petruş Veroneanu. Tânărul, care se restabilise aproape complect, primi cu oarecare rezervă pe trimisul unchiului.

— Înţeleg perfect mirarea ce-ţi procură vizita mea,— îi spuse Pădureanu cu vocea mieroasă. Nu te aşteptai, desigur, la sosirea în ţara asta depărtată a unui mandatar al d-lui Veroneanu.

— Da, într'adevăr, — răspunse caporalul, — având mai ales în vedere distanţa la care mă ţinuse acest frate al sărmanului meu tată.

— Distanţa de care drept vorbind, nu poate fi acuzat domnul Constantin. Dar fatalitatea, ajutată de o serie de împrejurări supărătoare, cari ar cere prea mult timp să le înşir, l-a făcut să piardă urmele d-tale cât şi ale mamei d-tale.

— Ah, mama, scumpa mea mamă! — suspină Petruş Veroneanu. Cât n'am plâns-o şi căutat-o în Bucureşti-ul ăla mare!... Vai, nu mi-a fost hărăzită bucuria de a o găsi!

— Înţelegi dar prea bine că aceleaşi greutăţi au împiedicat pe unchiul d-tale să descopere cuibul unde te aflai d-ta. A trebuit ca moartea bunicii d-tale să determine pe judecătorul Zorovici să dea un anunţ la gazete spre a se găsi, însfârşit, urmele d-tale. Dealtminteri, vom mai vorbi noi despre asta. Trebuie să mă ocup întâiu de

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1901-1932

ceva mai urgent, spre a-mi îmdeplini cu scrupulozitate misiunea de încredere ce mi-a încredințat familia d-tale. D-l Constantin Veroneanu, aflând că ai fost rănit, s'a gândit c'ai puteà căpătà uşor un concediu de convalescență.

— A judecat foarte drept, — aprobă tânărul caporal, în sufletul căruia încolțea, încetul cu încetul, încredere pentru vizitator. Chiar am cerut eu însu-mi acest concediu.

— Şi ți s'a acordat?

— De alaltăeri, şi pe şease luni.

— Unde aveai de gând să mergi?

— Eh, unde?!... La Bucureşti, unde vreau să mă văd cu judecătorul Zorovici în chestiunea moştenirii bunicii.

— Din care ai şi d-ta o parte.

— De, ştiu eu! După aceea m'oiu duce la T.-Severin, unde am câțiva prieteni buni.

— Vasăzică, eşti gata de plecare?

— Da; n'aştept decât să fac rost de finanțe, căci, drept să-ți spun, nu prea dispun de fonduri.

— Se ştie foarte bine asta şi, de aceea uite, ți-am adus o sumuşoară,— răspunse, râzând, vicleanul Pădureanu.

Şi, scoțând din veston un portofoliu, luă cinci hârtii de câte o sută.

— Cred că-i destul deocamdată,— zise el. Pe drum ți-oiu mai da şi altele.

— Mă rog, mulțumesc, domnule Pădureanu. Eşti un om foarte gentil. Am acum cu ce să fac cinste camarazilor.

Şi Petruş, înveselit, făcu câteva sărituri de

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

bucurie. Tinerețea și lealitatea sa acordau întregă încredere darnicului trimis al unchiului.

— Când plecăm ? — întrebă el.

— Astă seară chiar, dacă dorești.

— O, așa de iute !

— Dece nu ?

— Fiindcă-mi pare absolut de prisos... din cauză de forță majoră.

— Da ?... și care anume ?

— Nu pleacă din Tamatava niciun pachebot până în zece zile.

— Dar ne trebuie cel puțin șase zile spre a ne duce până acolo,— ripostă Dihorul. Dealtminteri, chiar dac'ar trebui să așteptăm puțin la Tamatava, îți va fi mult mai bine acolo decât aci și, în orice caz, n'o să mai atârni de nimeni.

— Înțeleg, dar ce nevoie e să plecăm astă seară ?...

— Din cauza căldurii. Vom umbla mai mult noaptea și dimineața. Pe lângă asta, trebuie să-ți mărturisesc ceva, domnule Petruș.

— Ce ?

— Am de regulat câteva afaceri personale la Tamatava : diferite combinații comerciale pe cari le-am pus la cale când am sosit și aș dori tare mult să le rezolv înainte de a pleca în Franța. Înțelegi bine că-mi trebuie pentru asta două-trei zile.

— A, dacă-i așa, apoi e altceva. Vom plecà dar când socoți d-ta de cuviință.

— Te mai las dar aci câteva clipe, ca să ai vreme să-ți cinstești bine camarazii. După aia viu să te iau, să te duc la hotelul unde stau eu.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
muzeuldigitalromanesc.ro/mdrr1901-1932

— Ne-am înţeles. La revedere!

Şi tânărul caporal, încântat de fericitul eveniment care avea să transforme trista-i existentă, petrecu cu amabilitate pe vizitator. In pragul spitalului îi strânse călduros mâinile.

— La revedere dar pe astă seară! — mai zise el.

— L-am dat gata! Poate să-şi cânte de pe acum veşnica pomenire! — murmură cinic Dihorul. Mâine, nene Pădurene, te vei puteà socoti posesorul a o sută de mii de leuşcani. In urmă, după ce voiu fi intrat în stăpânirea respectabilei sume, om vedea de nu-i rost să mai storc ceva de la patroni. Las'că-i jumulesc eu cum trebuie. Măcar, uite aşa, ca să-mi răzbun...

Amintirea păţăniilor suferite întreţinea ura ce mocnea în fundul inimii sale josnice, înăcrită de invidie şi deziluzii. Se înapoiă la spital pe la cinci seara, cum făgăduise. Petruş îşi luase adio dala camarazi şi îndeplinise toate formalităţile necesare plecării sale. El prezentă doctorului maior pe trimisul unchiului. După o convorbire scurtă, cordială, soldatul şi Dihorul putură pleca fără altă zăbavă.

— Tragem mai întâiu un chef până nu pornim — propuse Pădureanu cu accent ispititor.

— Cu plăcere! şi unde?

— Păi la hotel, unde ne aşteaptă şi burjanii. Am regulat totul. Avem excelente mâncări.

Şi, într'adevăr, găsiră nişte tacâmuri rudimentare, aşezate pe rogojini ce acopereau lăzile vechi ce formau aşa zisele mese ale hotelului. Petruş, care tocmai se sculase după boală, mânca

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1901-1932

cu poftă zdravănă. Dihorul, dealtminteri, îl încurajă cu deosebită stăruință, turnându-i mereu dintr'un vin foarte scump și, în acelaș timp, urmărind efectele fără ca, pe de altă parte el să guste prea mult. Spre marea-i ciudă, însă, Petruș, obișnuit în cazarmă cu vinurile tari, o ducea zdravăn la băutură. Pe fața-i senină bărbătească, nu se observa nici cea mai mică urmă de beție și nici măcar de ameteală.

— Să plecăm! — zise Dihorul, ascunzându-și nemulțumirea.

— Când vrei, domnule. Eu sunt gata și sprinten.

— Fiecare dar la trăsura noastră! — mai spuse râzând mizerabilul complice al lui Răduliade.

Apoi se instală într'un «filanzan», invitând, cu un gest, pe caporal să se sue în celălalt. După aceea, la un semn poruncitor, burjanii ridicară ușoarele vechicule și porniră la drum, în mers cadențat.

. . . . . .

Tocmai pe vremea aceasta Andrei Deșelatu sosea cu călăuza la Ambavaniâsy, ultimul popas înainte de Maromanga. Inimosul clown își rodeà unghiile de necaz că nu poate merge mai iute. Catârii lui, deși viguroși, nu puteau însă străbate mai mult de patruzeci de kilometri pe zi. Andrei, a cărui nerăbdare și neliniște creșteau, pe măsură ce se apropia de țel, porni din nou a doua zi, în revărsatul zorilor. Și, forțând neînțeles mersul excelentelor dobitoa e, în ciuda observațiilor călăuzei, sosi la Maromanga pe la unsprezece înainte de amiază. Fără să mai piardă

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

o clipă și, înarmat cu informațiunile precise ce-i le procurase ofițerul de intendență dela Majunga, dete fuga la spital. Îl aștepta o crudă decepție.

— Caporalul Petruș Veroneanu a plecat de aseară, în concediu de convalescență, — îi zise ofițerul care îndeplinea funcția de econom.

— Singur ?

— Nu, domnule; cu trimisul familiei.

— Vai, Dumnezeule,—esclamă Deșelatu,—am sosit prea târziu.

— Nu cumva sunteți și d-voastră trimis de familia caporalului Veroneanu ? — întrebă ofițerul foarte surprins de atitudinea jalnică a vizitatorului.

— Da, da, d-le locotenent, și eu sunt adevăratul trimis... singurul, da, singurul...

— Ce vreți să spuneți cu asta ?

— Celălalt nu e decât un bandit în solda unor mizerabile rude interesate să prăpădească pe Petruș Veroneanu

— Să fie cu putință ?...

— Vai, din nefericire e prea exact, și ar fi prea lung să ți explic domnule locotenent. Petruș Veroneanu, victima unei urzeli infame, e poate, în momentul de față asasinat.

— Păi să înștiințez imediat pe comandant... Să pue să se urmărească individul despre care-mi vorbești.

— Se știe măcar în ce parte s'a îndreptat ? —întrebă Andrei necăjit.

— Da, da, spre coastă, spre Tamatava. Acolo se îmbarcă militarii cari se înapoiază în patrie.

— Atunci, haide, domnule locotenent, ia mă-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1901-1932

surile cuvenite. Să nu pierdem vremea. Dacă scăpați pe Petruș Veroneanu, faceți un serviciu de neprețuit unei distinse familii, care va ști cum să vă arate recunoștința. La rându-mi, voiu pleca în explorare, cu călăuza.

Și Andrei ieși din biroul economului, cu privirea rătăcită, stăpânit de o frică nebună.

— Ce dobitoc mai sunt bombănì el furios. Aș fi trebuit să păzesc pe puștamaua aia de Pădureanu ziua și noaptea, să stau împreună cu el să nu-l slăbesc un moment! Ah, dacă-l găsesc, îi fac piftie! Mare bou am fost! Nu-mi voiu iertà niciodată neglijența de care m'am făcut vinovat.

Și, tot ocărându-se, Andrei se duse la călăuză explicându-i de bine, de rău, pățania și reușind, în cele din urmă, să-l hotărască să facă o anchetă repede printre rarii locuitori ai ținutului. Erà vorba de a se ști cu siguranță în ce parte s'au îndreptat un european și un soldat, plecați în ajun. După un ceas de discuții, strigăte esclamări în limba indigenilor, călăuza arătă, cu gestul, o direcție opusă localității Tamatava.

— Pe acolo,—explică el, — prin pădurea cea mare.

— A, nu mă mir!—esclamă Andrei. Banditul a mirosit că va fi urmărit și a voit să împiedice orice cercetare. Ce canalie!... Haide, să plecăm imediat. Să vedem poate că putem să-l ajungem.

Și, sărind imediat pe catâr, o porni în goană. Călăuza, gras plătită, îl ajunse în câteva minute Tot galopând, Deșelatu își examina armamentul revolverul ce-l purtà totdeauna cu dânsul.

Muzeul Digital al Romanului Românesc

— Cu ăsta, — murmură el, cu dinții strânși — îl opresc în drum, de a-și ști că se întâmplă orice!

Noaptea se coborî în curând; una din acele nopți întunecoase, înecate în beznă, speciale țărilor calde. Trebuiră să domolească mersul dobitoacelor, riscând, altfel, să se rătăcească sau să cadă în vreun șanț. După cinci ore de drum greu, pe o potecă nebătătoritâ, trebuiră să oprească. Călăuza își exprimă teama că nu li s'o fi dat indicații exacte. Afară de aceasta catârii erau obosiți și abia își mai mișcau picioarele. li priponiră într'un mic luminiș și Deșalatu rămase de veghe, pe când călăuza se trânti pe jos, înfășurându-se într'o pătură. Dormiră astfel rând pe rând, până în zori. A doua zi umblară tot timpul, străbătând încă treizeci de kilometri, fără să întâlnească pe nimeni care să le poată da vreo deslușire. Ținutul, pe care-l parcurseseră de curând trupele franceze, după un șir de lupte înverșunate, era devastat și pustiu.

— Nu-l mai găsesc eu, — bombăni Andrei, disperat. Vai ce o să zică Nicu și doamna Veroneanu? Dar frumoasa Zâna Viilor, căreia i-aș fi putut aduce logodnicul?

Pe când prietenul devotat al familiei Velniță și doamnei Veroneanu se tânguia astfel, o dramă teribilă se desfășura la mai putin de zece kilometri depărtare. Cu toate acestea, oribila suprimare a lui Petruș Veroneaau, care trebuia să se fi săvârșit în prima seară a plecării dela Maromanga, se amânase, din cauza unor împrejurări independente de voința lui Mitică Dihorul.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/rdr1901-1932

Într'adevăr, mizerabila corcitură, șeful burjanilor care-și luase sarcina să asasineze pe tânărul caporal, declarase formal că nu vrea să facă nimic în noaptea aceea, temându-se — cum susținea el — de vecinătatea prea apropiată a trupelor franceze. Voia mai întâiu să se afunde în pădure, spre a distruge posibilitatea oricărei cercetări. După aceea, ceru un supliment însemnat de plată ca „preț al sângelui". Mirosise că Dihorul are bani și voia să ciupească cât mai mult. Abia în cursul celei de a doua nopți de drum, după o scurtă întreținere cu Pădureanu, se declarară gata să comită crima pentru care se tocmise.

Petruș, legănat dulce de mersul cadențat al burjanilor, dormita în filanzan, visând la scumpa și regretata lui mamă și Zâna Viilor. O izbitură îl zmulse deodată din visarea-i intimă. Filanzanul în care se afla dânsul căzuse la pământ, răsturnându-se. La început, zăpăcit, încercă să se reculeagă și să se scoale. Aproape în aceiaș clipă vaete de suferință și groază îi izbucniră din piept, simțind arsuri complecte pe tot corpul. Ridică instinctiv mâinile, ca să se apere, dar arme tăioase îi le mutilară. Vreo patru indigeni se năpustiră asupra lui, lovindu-l cu pumnalul. El mai scoase un țipăt puternic, ca horcăitul suprem al unei fiare pe care o ucizi, apoi rămase neînsuflețit, scăldat în sânge pe pământul umed al pădurii. Alte strigăte de spaimă, turbare și durere, răsunară, între astea, la câțiva pași de el. Le scoteà Dihorul, cel care pusese la cale crima și care, la rându-i, era vic-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
evoluția.ro/mdrr1901-1932

tima mizerabililor indigeni pe care îi tocmise. Căzuse sub loviturile corciturii și urlà a agonie Nu trecu mult și trupu-i înotă în sânge, ca și al lui Petruș, în adânca obscuritate a întinsei păduri. Corcitura de arab și complicii, după ce despuiară cu totul pe cei doi europeni, dispărură în pădure. O tăcere lugubră și grea se coborî asupra locurilor, învăluind victimele indigenilor. In revărsatul zorilor pe când aurora înroșea frunzele stufișurilor, un fior scutura pe Petruș. Nefericitul caporal deschise deodată ochii, înviorat de răcoarea dimineții, și încercă să șadă. După dureroase sforțări, răuși să se sprijine cu mâna stângă de pământ și să se ridice.

— Unde sunt ?...— murmură el cu glas slab. Ce s'a întâmplat ?

Și, întorcându-și cu greutate capul în toate părțile, scrută împrejur mile cu priviri rătăcite. Deodată un tremur îi scutură corpul.

— Omul... din București...—îngână el.

Și groaznica amintire a scenei de asasinat din ajun îi reveni deodată limpede în memorie. Înțelegea acum totul. Trimisul familiei, care venise de atât de departe ca să-l ia, fusese atacat mișelește de burjanii trădători.

— Săracu ! — murmură el milos, uitându-și pentru moment de propriile-i dureri.

Și, cu energie, supraomenească, se târî pe brânci, până la corpul țeapăn a lui Mitică Dihorul și-l examină.

— Mort !—băgui el cu voce surdă. A murit victimă a devotamentului.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Și, cu ochii holbați de groază, mintea înfrigurată și năpăpit sub t de conștiința situației lui oribile, rămase ca înțepenit în a ntea cadavrului lui Pădureanu. Alte impresiuni se impuseră însă, curând-curând, minții sale turburate. Instinctul puternic al conservării, puterea tinereții, dorința fierbinte de a mai trăi spre a revedeà pe ai lui și țara românească — toate acestea îl făcură să se gândească numai la el. Se privi din cap până în picioare, înfricoșat de petele mari de sânge închiegat ce-i mânjeau uniforma. Își pipăi oasele, unul după altul, și-și numără rănile. Șase lovituri de pumnal îl nimeriseră la piept și mâini. Doar picioarele îi scăpaseră tefere.

— Dac'aș putea găsi un ajutor oarecare, — cugetă el, — poate c'aș scăpà.

Pătruns de gândul acesta, scurtă vecinătățile. Era în mijlocul pădurii virgine, printre mărăciniș, liane, stufișuri. Ici-colea se înălțau semeț câțiva bambu. La depărtare de peste treizeci de metri zări un fel de luminiș întins, indicând par'că o ieșire.

— Dacă aș putea ajunge până acolo!... — suspină nefericitul caporal, cu inima strânsă.

Adunându-și toate forțele morale și fizice încercă să se ridice în picioare și reuși, după sforțări teribile, cu toate suferința ce-i provocau mișcările ce făceà. Apoi, livid, clătinându-se, făcu câțiva pași înainte, respirând cu gura plină boarea proaspătă a dimineții. Un fel de horcăit surd îl opri deodată, înțepenindu-l locului. In urmă se întoarse mașinalicește și tresări din cap până în picioare. Dihorul făcuse o mișcare. Ca un ade-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
transilvania.ro/mar1901-1932

vărat erou, Petruş, deşi pe pragul mormântului, se înapoiă, milos, şi îngenuchiă lângă muribund.

— Dragă,— zise el, — vino-ţi în fire... Sunt aci.. Nu eşti singur. Pădurene.. domnule Pădureanu.

Dihorul ridică uşor ploapele, pironindu-şi ochii sticloşi pe faţa omului care sta aplecat deasupra-i Deodată tresăturile-i se descompuseră într'o schimonositură oribilă şi privirea lui exprimă o groază de nespus. Un horcăit înspăimântător îi ieşi din gâtlej.

— D-ta ?

Şi muribundul îşi pierdu din nou cunoştinţa.

— Ah, de-aş avea apă... apă !...—repetă într'una Petruş, cu accent disperat.

Nepuţinţa în care se găseà îi mărea chinurile deznădejdei, gâtul îi se uscà şi frigurile începeau să i aprindă sângele. Cu toate astea, nu voi să părăsească pe nefericitu-i tovarăş pândind cu nelinişte crescândă o nouă reintoarcere la viaţă. Dihorul redeschise ochii.

— Vai, domnule, viteaz tovarăşi, — îngână cu naivitate Petruş, scuturat de o emoţie intensă,— nu muri te implor !... Aş voi atât de mult să scăpăm din nenorocirea asta ca să ţi mărturisesc întreaga mea recunoştinţă şi admiraţie pentru devotamentul d tale. Sărmană victimă !... Bietul meu amic !...

Nefericitul caporal se întrerupse deodată cu ochii plini de groază. Un zâmbet de ironie contractă figura palidă a lui Mitică Dihorul.

— Recunoştinţă...—murmură el cu voce stinsă ce abia se auzeà. Mai bine, biciul, puşcăria, ocna !

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Ce vorbești dragă ?... Te implor... revino în simțiri !

— Da, da, eu știu ce vorbesc... spun adevărul... — reluă Dihorul, făcând sforțări vădite spre a vorbi. Uite !... apropie-te... ascultă.. Am să crăp aici .. s'a isprăvit cu mine... o simt bine...

— Nu, nu ; te scap eu.

— De prisos... îți spun eu că mă duc dracului... La ce nevoie dar să mai mint ?... Câteva vorbe numai... dacă am timp... Spovedania mea... poate mă răzbuni... d-ta.

— Spovedania ?

— Da... eu...rDihorul... trimis de unchiul d-tale Constantin Veroneanu... și Răduliade... doi bandiți !... Eu... însărcinat să te fac să dispari... să te asasinez... Înțelegi ?...

— Să mă asasinezi ?... mai avu. Petruș puterea să esclame.

— Da... pentru avere... fără îndoială. Eu nu știu totul... Eram complice... mizerabil... Monezi falșe... toate crimele !...

Pe măsură ce Dihorul destăinuià astfel infamia, vocea-i slăbeà și vorbele nu-i mai ieșeau decât cu mare greutate de pe buzele crispate.

— Plătit... plătit... ca să te omor... — mai gemu el, cu respirație gâfâitoare. O sută de mii de lei... Mișeii !...

Petruș ascultà înfiorat pe mizerabilul muribund, întrebându-se de nu cumva nebunia îi pusese stăpânire pe creier. Dihorul înțelese sau, mai bine zis ghici impresia aceasta a tânărului.

— Nu... nu... — articulă el cu greutate, — e

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

așa cum spun. Trecut odios... îngrozitor !... Iertare... iertare... mă duc... mor ca un câine... Iar...

Mizerabilul nu putu termină vorba. Un spasm prelung îi săltă corpul și gura-i se deschise mare ca pentru a suprema respirație. Își dete ochii peste cap și trupul îi se întinse gheață, în bălăriile pline de sânge. Petruș, livid și tremurând, nu se putu ridică imediat, Rămase locului, împietrit de groază, în fața corpului neînsuflețit al asasinului.

— Ce pedeapsă ! — îngână el, cu un suspin.

Și, căznindu-se să se reculeagă, se sculă încetul cu încetul, târîndu-se, cu chiu cu vai, spre luminișul pe care-l zărise mai înainte.

Înaintă gâfâind, aproape să moară, oprindu-se la fiecare cinci-șase pași. Soarele, care răsărise își strecură blând razele prin stufiș și păsările nenumărate ciripeau sub verdeață ce fremătă la ușoara adiere de vânt. Rănitul fu nevoit, în cele din urmă, să se oprească, la capătul forțelor și energiei. Nu mai vedeà nimic. Arborii se învârteau în juru-i, într o horă fantastică, și un păenjeniș îi se așternu deodată înaintea ochilor orbindu-l. Simți că-și pierde cunoștința, apoi se rostogoli greu pe lianele încâlcite, murmurând cu glas stins aceste două vorbe :

— Mamă !... Zâno !...

Si corpu-i rămase țeapăn în mărăcinișul pădurii, sub desmierdarea supremă a astrului-rege

VI

La contele Bakoryi zilele se scurgeau în așteptare. Cei doi bărbați se întrețineau necontenit cu

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mcrr1901-1932

Virginia și Zâna Viilor despre cel care lipseà.

— Dar ce s'o fi făcut bunul nostru Andrei? — întrebă, într'o bună zi, Virginia Veroneanu. Par'că spuneați că și-a părăsit slujba dela casa de bancă.

— Da, acum două luni.

— Dece nu mai vine dar pe aci? Ce s'a făcut cu el?

Nicu Velniță schimbă cu tatăl său o privire lungă, expresivă.

— Ce zici: n'am putea vorbi acum? — zise, în cele din urmă, bătrânul Velniță, cu aer șovăitor.

— Cum crezi tu, tată. Intru ce mă privește, nu văd niciun inconvenient. Dimpotrivă, socot că afecțiunea adâncă ce ne leagă de doamna Veroneanu ne impune datoria imperioasă de a-i destăinui tot adevărul.

La auzul acestor cuvinte enigmatice, Virginia simți o neliniște tainică strângându-i inima.

— O, vorbiți, vă rog! — implorà ea pe Nicu, cu o privire dornică. Nu-mi ascundeți nimic, oricât de cumplit și dureros ar putea fi! E vorba de bietul meu Jean... de scumpul meu fiu?...

— Da, de fiul d-tale, — preciză bătrânul. Dar fii liniștită. Nu ne-a sosit nici o știre rea.

— Dimpotrivă, afirmă contele Bakoryi. O scrisoare pe care o primii eri ne dă dreptul să nutrim de acum cele mai frumoase speranțe. Ți-o arăt imediat. Trebuie însă mai întâiu să-ți expun, în câteva cuvinte, expediția depărtată ce o organizarăm spre a apără viața scumpului d-tale copil.

Și pseudo-contele puse, pe scurt, în curent pe

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

doamna Veroneanu cu evenimentele ce impuseră plecarea lui Andrei la Madagascar.

— Vasăzică, până în țările acelea depărtate, a urmărit mizerabilul meu cumnat cu ura lui pe fiul meu! — esclamă Virginia, î grijată și, tot-deodată, revoltată.

— Vai! — suspină Nicu, — nebunia bogăților, lăcomia nesățioasă, au făcut din Constantin Veroneanu un criminal odios. Am ajuns să mă conving că bănuelile bietului nostru Jean erau pe deplin întemeiate când își exprimă, odinioară, credința că mizerabilul lui frate a săvârșit oribila crimă din strada Romană.

— Cum! — esclamă Virginia, înmărmurită,— asasinul lui Grigore Mincă să fie Constantin Veroneanu?..

— Poate. Nu pot încă să-l acuz precis. Mă ocup, de peste două luni, să-i reconstituesc trecutul. Caut mărtori ai vieții lui din vremea aceea... Aibi răbdare! Voiu descoperi adevărul. Si dacă nu pot să redau viață scumpului nostru Jean, pe care l-am căutat zadarnic, voiu reda, cel puțin, fiului său onoarea, în acelaș timp voiu reabilită memoria mortului.

— O, Nicule, îți voiu purtà recunoștință eternă. Cum îți voiu putea răsplăti vreodată tot binele făcut?

— Îți voiu spune, Virginio. Mai întâiu însă lasă-mă să isprăvesc ceeace am de relatat cu privire la scumpul d-tale Petruș. Mă duc s'aduc scrisoarea de care vorbeam adineauri.

Si contele Bakoryi dispăru pentru o clipă.

— Ce bun e și nobil! — zise Virginia, zâm-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

bind, adresându-se bătrânului Velniță. Și ce mândru trebuie să fii având un asemenea fiu!

— Da, — suspină bătrânul, — sunt foarte mândru. Dar e în viața sa un beteșug ce nu se poate distruge. Nicu nu va fi niciodată fericit așa cum merită. Porecla bizară ce i-au dat-o tovarășii săi de ocnă pare să apese asupră-i ca o înrâurire nefastă. E ghinionist; n'are și nu va avea niciodată noroc.

— Dece?

— E o taină a mea, dragă prietenă...

Bătrânul se întrerupse văzând că intră Nicu. Acesta întinse Virginiei Veroneanu o lungă scrisoare pe care erau așternute rânduri dese scrise mărunt. Venea din Majunga și era aceea prin care Andrei vestea fericita-i sosire în marea insulă Madagascar. Inimosul burlac vorbea mult de faimosul Pădureanu pe care-l calificà cu epitetul de: licheaua dela Ruini. Zugrăvea, deasemenea, rolul englezului pe care-l jucà față de imbecilul și prea încrezătorul ticălos. Își termină scrisoarea, exprimându-și încrederea că va putea dejucà planurile criminale ale infamului complice al lui Răduliade. Stim că speranțele lui Andrei Deșelatu, din nefericire, nu se realizaseră. Totuș, cu toată neliniștea vagă ce zbuciumà inima de mamă a Virginiei Veroneanu, fermecătoarea femee resimți o vie bucurie auzind vorbindu-i-se de fiul mult iubit, fie chiar din depărtarea dela care scrisese fostul clovn. Pe când ea citeà scrisoarea acestuia, bătrânul Velniță, obosit, se retrăsese discret, rugând pe Zâna Viilor să-i ție de urât. Inapoind lui Nicu hârtia, Virginia fu izbită de intensitatea

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

şi mai ales de adâncimea privirii în care el o învăluia. Ea îi zâmbi, întinzându-i mâna-i fină, întreagă.

— Mersi, — zise dânsa, emoţionată. Iţi mulţumesc din suflet pentru devotamentul d tale.

Pseudo-contele îi luă mâna şi o strânse blând într'ale lui.

Virginio, — zise el cu vocea vibrând de duioşie, — vreau să profit că suntem singuri spre a-ţi cere o promisiune.

— Vorbeşte, prietene. Iţi acord dinainte tot ce-mi e în putinţă.

— Vai, sunt întotdeauna: Ghinion!... Si viaţa nu preţueşte decât pentru fericirea ce ne hărăzeşte. Până'n prezent însă fericirea a rămas străină de mine. Presimţirea ce mă agită e motivul care mă îndeamnă să îndrăznesc a-ţi spune ceeace vroesc a-ţi cere. Stii de mult că te iubesc şi chiar ţi-am mărturisit-o Dragostea aceasta, înăbuşită la început cu voinţă, sub sentimentul datoriei şi al prieteniei, a crescut, cu toate astea, neîncetat, în ciuda tuturor împotrivirilor. Mă arde, mă înăbuşe, îmi umple tot sufletul şi mintea. A devenit unicul meu gând, singura mea raţiune de a mai trăi, căci adeseaori, lipsit de speranţe, am dorit moartea, suprema salvatoare!

— Sărmanul Nicu! Cât suferi! — îngână Virginia, adânc emoţionată.

— Da, dar binecuvântez suferinţa fiindcă vine dela d-ta. Si am îndrăznit să concep o speranţă nebună... Nu păcătueşte nici împotriva datoriei, nici a amintirii. Indrăznesc chiar să spun că ar fi ca un adaos la misiunea sfântă ce mi-a încre-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

dințat-o sărmanul nostru Jean. Ești martoră că am făcut totul ca să mi îndeplinesc această misiunea și că voiu face totul până la sfârșit.

— O, da, apreciez sufletul d-tale nobil, abnegația, sublima d-tale generozitate.

— Cum nu sunt decât om, slab ca toți oamenii, am îndrăznit să mă gândesc la o răsplată; aceea care ar fi pentru mine cea mai dulce și ar face întreaga bucurie a anilor ce-mi mai rămân de trăit. Mă înțelegi, nu-i așa?

Și, spunând acestea, contele Bacoryi strângeà cu duioșie mâna diafană și tremurândă ce o ținea într'ale lui. Privirea-i, scăldată în raze de iubire, era cufundată în ochii suavi ai Virginiei.

— Vai, — suspină dânsa, — ce să-ți răspund, prețiosul meu amic?...

— Nu-ți cer decât o promisiune.

— Care?

— Știu, simt ce scrupule legitime și respectabile te opresc.

— Îți datorez sinceritatea, Nicule. Nu sunt numai scrupule, ci și cultul, iubirea ce nutresc mereu scumpului dispărut.

— Da, da, știu asta, vei iubi pe Jean până la sfârșitul vieții.

— E adevărat: până în mormânt.

— Mi-ai spus însă într'o zi că, în afară de această dragoste respectată, mi-ai putea da partea aceea a inimii d-tale care-i consacrată afecțiunilor celorlalte.

— E adevărat și asta. După Jean și fiul meu, d-ta, dragă Nicule, ești singura ființă la care țin mai mult pe lumea aceasta. Ți-o spun foarte

Muzeul Digital al Romanului Românesc
http://transilvania.ro/mdrr1901-1932

sincer, chiar cu curaj, și îndrăznesc să adaog că mi-ar fi foarte dureros să mă despart acum de d-ta.

— Mersi, Virginio. Îți mulțumesc pentru tot ce spui. Mă încurajează să-ți cer un fel de angajament de onoare și de inimă.

— Un angajament de onoare?

— Da promite-mi că dacă, în termen de șase luni, n'am reușit să regăsim urmele lui Jean Veroneanu, vei consimți a te căsători cu mine.

Virginia Veroneanu nu răspunse imediat la această cerere categorică. Își lăsă în jos capul și o lacrimă picură de sub genele-i lungi aplecate: lacrimă de dragoste pentru Jean, lacrimă de regrete nesfârșite, de neșters.

— Ei? — rugă Nicu, tremurând, neliniștit de atitudinea aceasta.

— Îți promit, — zise Virginia, ridicându-și capul într'o mișcare de nobilă resemnare. Dacă mă înșel sau comit o greșeală, Dumnezeu mă va ierta. Dar îți datorez răsplata aceasta.

— Ești o sfântă! — esclamă pseudo-contele transfigurat. Te admir Virginio, și te ador... îți dau întreaga mea inimă!...

Și, prinzând deodată curaj, Nicu, în exaltarea fericirii, se aplecă spre tânăra femeie, o atrase ușor spre dânsul și, cu piozitate și duioșie nesfârsită, îndrăsni s'o sărute de câtevaori pe frunte și păr. Ea se desfăcu tremurând și așa de emoționată că-i fu frică să nu leșine.

— Iartă-mă iartă-mă! — esclamă el, îngenuchind înaintea ei. Sunt atât de fericit!

După aceea, ridicându-se și făcând câți-va pași, în tăcere, prin cameră, se sili să se recu-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

leagă. In cele din urmă, se înapoiă la adorabila femeie.

— Mâine poate n'o să te văd, — zise el, — fiincă voiu pleca foarte de vreme. Am niște afaceri de regulat și să supraveghez pe banditii noștri. La revedere, dragă Virginio. Sper să-ți dau în curând știri despre Petruș!

Soarele se urcase de o sulită pe cer și căldura se întețea. Andrei Deșelatu mergeà în tovărășia călăuzei, pe cei doi excelenți catâri cumpărați la M junga. Umblau, amândoi, pe o potecă din codru, nebătătorită. Călăuza se opreà uneori spre a examina cu atenție pământul umed, ca și cum ar fi căutat oarecari urme proaspete, și apoi își relua drumul, fără să spuie nimic. Deodată își opri dobitocul, sări sprinten pe potecă și, după o scurtă examinare, strigă:

— Aci este, conașule... Accident!

Și, aplecându-se, ridică, una câte una, crâmpee de bambu rupte și le întinse europeanului cu un zâmbet de triumf naiv.

— Da. Și ce-i asta? — întrebă Andrei.

— Asta, conașule, filanzane rupte. Se vede încă... pe aici *farantsy* (hoții).

Deșelatu înțelese. Călăuza credeà că a găsit însfârsit urma exactă. Trebuiau de căutat alte indicii, mai doveditoare. Fostul clown se plecă și el ca indigenul, explorând cu atenție solul pe o rază de câțiva metri. Nu trecu mult și scoase, la rându-i, o exclamație de vese'ă supriză și se ridică. Găsise un nasture ale unei uniforme franceze, mânjit de noroi și sânge. Il arătă călăuzei,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistafundatiei.ro/mrr1901-1932

— Să legăm catârii, iar noi să căutăm prin bălării, zise indigenul cu mutra foarte gravă.

Şi, apropiindu-se de dobitoace, răsucì funiile ce le serveau de căpestre în jurul unui bambu tânăr.

— D-ta, conaşule, pe aci, — adaogă el, arătând lui Andrei partea dreaptă a desişurilor pădurii. Eu pe dincoace.

Şi se întoarse spre stânga. Porniră, astfel amândoi în cercetare, scrutând cu îngrijire bălăriile şi stufişurile. Andrei nu făcu nici cincizeci de metri, când, cu ochii măriţi de uimire şi faţa galbenă ca ceara, începu să strige din răsputeri pe indigen :

— Vino aci, vino repede, Ambohima !

Şi tot înălţa mâinile la cer. Călăuza veni fuga sărind ca o capră printre marăcini şi liane, şi rămăsese înlemnit, ca şi europeanul, în faţa unui spectacol înfricoşător. La picioarele lor zăceà corpul scăldat în sânge şi neînsufleţit al unui caporal de infanterie franceză colonială.

— Oh, el e, nu poate fi de cât el :—esciamă Andrei adânc emoţionat. Să fie mort nenorocitul?

Şi tremurând, se aplecă spre corpul nemişcat desfăcu repede tunica pătată de sânge, îl deschiă la cămaşă şi-i puse uşor mâna la inimă.

— Trăeşte !—strigă el cu un accent imposibil de redat. Trăeşte, şi fără îndoială că-i Petruş Veroneanu. Haide, Ambohima, băeţaşule dragă, adu repede o ploscă cu apă şi nu strică şi puţin rom.

Călăuza se repezi spre locul unde priponise catârii, lăsând pe Deşelatu singur cu corpul ne-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

însufleţit. Se înapoiă foarte curând, aducând obiectele cerute. Andrei îşi muiă batista în apă şi o plimbă uşor pe obrajii caporalului. Apoi, îi udă buzele de câteva ori. Muribundul deschise încet ochi pironindu-i pe necunoscuţii cari îi păndeau cu îngrijorare întoarcerea la viaţă. Faţa bronzată a indigenului păru, la început, să-l sperie. O contracţiune de groază îi crispă trăsăturile, supte de suferinţă.

— Nu-ţi fie frică, — îi zise Andrei, emoţionat. Suntem prieteni. Eu sunt român şi omul ăsta e călăuza mea... Voim să te scăpăm.

— Mie sete... — articulă cu greutate rănitul.

Deşelatu îi duse imediat plosca la buze, turnându-i încetişor pe gât, cu neşfârşită băgare de seamă. Lichidul rece păru să însufleţească puţin pe nefericitul soldat.

— Mă înţelegi? — îl întrebă Andrei.

— Da,

— O singură întrebare atunci, înainte de orice nu eşti d-ta Petruş Veroneanu?

— Da.

— O, ce noroc! Sosesc tocmai la timp ca să te salvez. Ştii, viu special din Bucureşti pentru asta. M'a trimis familia d-tale ca să te zmulg die ghiarele mizerabililor d-tale asasini...

— A!...

— Nu vorbi, nu răspunde nimic, ca să nu te oboseşti. Află numai că cunosc pe mama d-tale.

— Mama... îngână rănitul, mama...

— Da mama d-tale, care-i o sfântă şi căreia sper să te aduc teafăr. Aibi încredere în mine şi

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

lasă-mă să fac ce cred eu de cuviinţă, fără să te miri de nimic.

— Şi cum inimosul Andrei, în prada unei exaltaţiuni sentimentale, tocmai se întorceà spre călăuză, Petruş îl chemă :

— Domnule !

— Spune, dragă. Vrei cumva puţin rom, ceva care să te înviorèze, nu-i aşa? Da, da, uitai cu totul. Să-ţi mai dea niţele puteri. Uite.

Şi, tot vorbind, Andrei turnă uşor, printre buzele uscate ale rănitului, câteva picături de alcol. O roşaţă vie coloră obrajii livizi ai lui Petruş. El făcu un gest slab cu mâna dreaptă.

— Uite, colo, — zise el, de astădată cu mai puţine sforţăti. Căutaţi... un om în agonie... mort poate !...

— Un om în agonie ! — esclamă Andrei, agitat de o presimţire. N'o fi cumva canalia aia de Pădureanu ?

— Da.

— A, banditul ! Te-ai apărat, vasăzică ? Bine făcuşi !... Lasă-l acu să pleznească, puşlamaua dracului !...

— Nu, nu, — stărui Petruş. Indigenii au tăbărît pe el... ca şi pe mine. Scapă-l !...

— La ce nevoie ?

— A mărturisit totul, se căeşte... L-am iertat...

—De fapt, ai dreptate, — replică Andrei. Vom avea nevoie de el. Dacă trăeşte încă va servi ca probă indiscutabilă a acuzaţiilor noastre. Lasă, mă ocup eu acu de el. Să ne gândim mai întâiu la d-ta şi după aia vedem noi ce-i de făcut şi cu ticălosul ăla. Dar uite un inconve-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr/1901-1932

nient : n'o să te putem transportă în halul în care eşti.

— Nu... sunt prea slab... Sease lovituri de pumnal... sânge mult pierdut..

—Bănuesc eu. Ce-i dar de făcut? Ia să ne gândim noi bine!

— Conaşule, — se amestecă indigenul, care servea de călăuză, — dacă vrei îţi fac eu imediat o colibă pentru rănit. Mă pricep şi la răni. Cunosc câteva ierburi bune de leac.

— Da, da, e o idee bună poate, în lipsa de ceva mai bun. După aia om căută să facem rost de mijloace de transport. Am şi eu ideile mele. Haide, Ambohima, la lucru! Repede. Să nu pierdem vremea, băeţaşule.

Si Andrei, întorcându-se din nou spre Petruş Veroneanu, îi spuse :

— Să vedem să-ţi punem ceva la căpătâiu, ca să-ţi ridici puţin capul. E bine aşa.

Si, cât ai bate din palme, fostul clown rupse nişte liane, făcând din ele ca un fel de pernă. Ambohima se dusese să aducă unul din cearşafurile strânse sul şi încărcate pe şeile catârilor. Andrei acoperi cu el perna de liane pe care o lunecă, apoi, uşor sub capul lui Petruş ridicân-du-l puţin.

— Şi acum, puţină răbdare, dragă,— zise el cu accent părintesc.

— Si se dăpărtă câţiva paşi împreună cu indigenul. Acesta îi explică în ce mod trebuie să procedeze spre a construi coliba. Rupseră nişte trestie de bambu, le legară straşnic între ele cu fian şi formară în puţin timp un fel de cadrilater. Întinseră deasupra crăci subţiri, formând

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/indri1901-1932

acoperişul. Apoi curăţară interiorul, de bine de rău, garnisindu-l cu un strat gros de liane. Toate aceste treburi ceruseră aproape trei ceasuri, după care Deşelatu şi călăuza se înapoiară la rănit, îl ridicară cu precauţiune şi-l transportară la coliba improvizată, unde îl depuseră uşor de tot pe stratul de liane.

— Si acum, conaşule, mă duc să caut ierburi, — declară indigenul, depărtându-se fără să mai aştepte răspuns.

Andrei rămase cu Petruş şi-i întinse plosca cu apă. Rănitul bău cu lăcomie.

— Te simţi mai bine cum stai culcat? — îl întrebă salvatorul.

— Da, mult mai bine. Mersi. Dar celălalt... Pădureanu?

— A, aşa e, uitasem de canalia aia. Unde-i?

— Mai înapoi.

— Bine, mă duc să-l caut.

— Pe stânga, — indică tânărul caporal.

— Am înţeles.

Si Andrei se depărtă, cam nemulţumit, scrutând cu ochii-i ageri bălăriile.

— A, uite-l, banditul! — esclamă el imediat, oprindu-se în faţa corpului lui Mitică Dihorul. O, pare mort deabinelea. Şi-a încheiat socotelile cu lumea asta!... Cu atât mai bine!... Adică ce tot trăcănesc eu, mi-am pierdut capul se vede. Are dreptate Petruş mititelul, de o sută de ori dreptate. Trebuie înviat omul ăsta, dacă-i cu putinţă. Odată ce a mărturisit, afacerea celorlalţi e limpede...

Făcând aceste reflexiuni, Deşelatu se întoarse

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr/1901-1932

în partea în care zărea călăuza aplecată spre pământ şi, umflându-şi vocea, strigă din răsputeri :

— Ambohima, băeţaşule, vino iute încoa !

Indigenul sosi în mai puţin de cinci minute şi rămase încremenit în faţa celui d'al doilea muribund găsit prin bălării.

— Haide iute la colibă ! — porunci Andrei. Nu mai zgâi aşa ochii pentru o lichea ca ăsta !

Peste câteva secunde corpul lui Pădureanu, zis Dihorul se odihnea lângă acel al caporalului rănit. Dar complicele lui Constantin Veroneanu păreà mult mai grav rănit decât tovarăşul său de drum. Avu nevoie de mult mai multe îngrijiri şi un timp destul de lung pentru ca să-şi vie în fire. Când deschise ochii erà într'un hal aşa de mare de slăbiciune că Andrei renunţă să-i pue vreo întrebare. Ii zise doar aceste cuvinte cu glas aspru :

— Stai liniştit ; ţi-om da îngrijirile cuvenite.

Si, părăsind pentru un moment pe cei doi răniţi, se îndreptă, împreună cu călăuza, spre locul unde erau prigoniţi catârii, cari duceau, fiecare, câte o mică povară ce conţineà câteva obiecte absolut necesare unei călătorii şi diferite merinde. Luară toate jos, depunându-le într'un colţ al colibei, la adăpost. După aceea Andrei scoase din legătura sa o foaie de hârtie albă, pe care scrisese cu creionul următoarele rânduri :

Domnului doctor maior,
directorul spitalului din Maromanga

Caporalul Petruş Veroneanu şi un român care-l însoţea au fost găsiţi în pădure.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
patrimoniu.ro/mdr/1901_1932

Amândoi sunt grav răniți, asasinați de indigeni. Rog trimiteți cât mai urgent ajutoare și mijloace de transportat sub conducerea călăuzei care vă aduce scrisoarea de față, spre a putcà transportà pe cei doi răniți la spital.

ANDREI

Trimisul familiei Veroreanu.

Deșelatu îndoi biletul, al cărui text, firește, îl scrisese în franțuzește, și se adresă călăuzei:

— Ascultă băețașule, ai să te duci la Maromanga, să predai această scrisoare maiorului, comandantul spitalului, și să te înapoezi cu soldații.

— Da, conașule, dar nu imediat, — răspunse indigenul.

— Da, dece?

— Mă gând sc să pansez rănile înainte de a plecà.

Si călăuza arătă ierburile pe cari le culesese.

— A, așa este, asta e mai grabnic decât orice. Uitasem: îs cam uitu pe ziua de azi. Stau să ți ajut și eu.

Și imediat indigenul, secundat de Andrei, începu să tae vestmintele răniților la locurile necesare. Apoi spălă cu îngrijire rănile, unde se închegase sângele, și, după aceea, aplică, cu foarte mare îndemânare, pe fiecare din ele, câte un plasture de frunze proaspete, lipindu-le cu un fel de gumă vegetală. Aceste îngrijiri medicale îi cerură mai mult ca un ceas.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Şi acum la drum! — zise el ridicându-se satisfăcut.

— Bravo, bine faci, Ambohima, şi vezi de nu zăbovi! Zboară ca vântul. Suntem grăbiţi, o ştii bine. Când te vei întoarce, îţi voiu da o bună răsplată, câştigată pe drept.

— Mulţumim, conaşule, mă încred în vorbele d-tale. Încă ceva conaşule: dacă n'ai dăstulă apă, să-ţi arăt eu unde s'o găseşti: hai cu mine.

Şi călăuza, târînd pe Deşelatu, câţi-va paşi, îi arătă un arbore straniu. Erà un «ranevala» sau «arborele drumeţilor». Acest preţios vegetal este, într'adevăr, providenţa acelora cari se rătăcesc prin încâlcitele păduri ale insulei Madagascar. El se bucură de însuşirea că conţine printre frunzele sale, imense şi poleite, proviziuni de apă întotdeauna rece şi limpede. E o sursă naturală al cărei preţ este de nepreţuit într'o ţară unde căldura toridă provoacă adesea suferinţele oribile ale setei.

— Dragă Ambohima, eşti o grădină de băiat, —esclamă Andrei, plin de admiraţie. Dacă ai vrea să vii cu mine în România, te-aş opri la mine. Haide, du-te şi întoarce-te iute. Succes bun!

Andrei rămase gânditor o clipă pe margineà potecei, uitându se după călăuză. Apoi dezlegă catârul, îl aduse la colibă, şi după ce îl prinse acolo, se înapoie la răniţi. Li mai slăbiseră frigurile şi, înviorati puţin în urma pansamentului, se odihneau. Deşelatu se aşează în faţa colibei, melancolic şi visător. Toate gândurile

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

îl zburau către România, către bunii amici pe care îi lăsase acolo. Și deodată icoana splendidă a frumoasei Zâna Viilor se așeză deasupra tuturor celorlalte, întunecându-le. O suferință cumplită îl săgetă: «dânsa» nu va fi niciodată a lui. Și, scoțând mașinalicește un adânc suspin se întoarse către Petruș Veroneanu, examinându-i îndelung înfățișarea robustă, trăsăturile bărbătești, regulate și aristocatice.

— O, da, înțeleg, — murmură el cu tristețe. E mult mai arătos ca mine. Cum să nu-l iubească ?... Și ce speranțe nesăbuite pe mine !... Hai, hai, Andreiaș puiule, s'ar puteà să ți se spue și ție Ghinion !...

Și, dornic de a scutură impresiile crude ce-l stăpâneau, se sculă, spre a se deda treburilor la cari îl chemà momentul. Se scurseră astfel trei zile lungi în singurătatea grea și apăsătoare a pădurii. Starea răniților nu se înrăutățise ; era staționară. In dorința de a nu-i obosi, Andrei le vorbea cât mai puțin. Un detașament de șase infermieri militari, călăuziți de Ambohima, apăru la fața locului, în dimineața celei de a patra zile. Aduceau cu ei o trăsură ușoară, în care erau așezate două saltele. Răniții fură imediat transportați, cu toate precauțiunile trebuincioase în vehicul. După un popas de vreo două ceasuri micul detașament porni la drum spre Maromanga. Peste trei zile Petruș și Dihorul se odineau alături la spitalul militar. Cât despre Andrei, căpătă, pentru el și călăuză, permisiunea de a locui în camera infirmierilor. Inimosul prieten al lui Nicu Velniță scrise imediat, pe

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/marc1901-1932

adresa contelui Bakoryi, o lungă scrisoare, în care spuneà următoarele :

Scumpul meu prieten,

După peripeţii penibile şi dureroase, am reuşit, în sfârşit, să scap pe Petruş Veroneanu dela o moarte sigură. Am găsit pe bietul caporal în agonie, într'o pădure alături de mizerabilul de Pădureanu, care-l atrăsese într'o cursă criminală. Complicele acesta al lui Constantin Veroneanu, e şi el grav rănit, căzând victima propriei sale uneltiri. Si-a mărturisit însă crima. Se căeşte. Il voiu readuce în ţară, ca dovadă vie a infamiilor lui Constantin Veroneanu, şi, când va suna ora pedepsei, omul acesta va fi instrumentul ei. Pentru moment amândoi răniţii mei sunt la spitalul din Maromanga, unde i-am putut, din fericire, transportà. Cu toate acestea, cu voi fi imobilizat aci pentru două luni, poate. Trebuie dar de găsit, în vremea asta mijlocul de a linişti pe doamna Veroneanu cu privire la viaţa fiului ei. Povestiţi-i un accident fără gravitate, şi tot aşa şi Zânei Viilor. După părerea mea, nu-i bine să li se spună adevărul.

Ar trebuì, deasemenea, din prudenţă şi tact, să evitaţi ca zvonul scăpării lui Petruş Veroneanu să ajungă la urechile banditului său de unchiu şi a canaliei de Răduliade. Să lăsăm pe mizerabilii aceştia să

Muzeul Digital al Romanului Românesc

se legene într'o siguranță amăgitoare, ca să-i putem lovi cu și mai mare tărie când va bate ceasul. In curând alte știri. Salutări tuturor.

Al tău Andrei, care se plictisește grozav, departe de tine.

Scrisoarea aceasta porni în România cu primul curier; dar nu scrisese numai Andrei.

Dihorul trimisese și el vești infamilor săi complici.

Cu toate că era foarte slăbit, izbutise să aștearnă, cu creionul, următoarele enigmatice rânduri adresate lui Răduliade:

Misiunea terminată prost. Caporalul Petruș dispărut.. Sunt grav rănit... poate fără speranță de scăpare... din cauza voastră. „Adio"...

Pălureanu.

Rănitul puse acest laconic bilet în plic și rugă pe un infirmier să scrie adresa aceasta:

Domnului Gh. Răduliade
Strada Polonă 5

(România) *București*

VII

Trecuseră peste două luni de când Jean Veroneanu, transformat în Niculae Ghencea, găsise

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistelemaramuresului.ro/indr1901-1932

în ziar anunciul înserat de judecătorul Zorovici cu scopul de a găsi pe Petruș Veroneanu, moștenitorul doamnei Mincă. Fostul ocnaș se interesase de locuința magistratului și, de câte ori slujba-i de agent de librărie îi îngăduia, da târcoale ceasuri întregi pe lângă domiciliul judecătorului, scrutând figurile tuturor cari pătrundeau acolo, în speranța de a ghici pe acela care e fiul său. In cele din urmă așteptarea aceasta lungă deveni un fel de povară dureroasă, un chin de nesuferit. Hotărît să-i pună capăt și să facă să înceteze nesiguranța crudă în care se sbătea, zisul Niculae Ghencea se decise să se urce la magistrat și să-l întrebe despre ceeace îl rodea pe suflet. Primit de Zorovici, datorită stăruinței lui neînvinse, nefericitul îi expuse motivul vizitei servindu-se de un pretext.

— Domnule, — zise el. — eram la fabrica Șolea din calea 13 Septembrie, coleg de birou și chiar prieten cu domnul Petruș Veroneanu. Am demisionat însă din slujba ce o ocupam la fabrică, oferindu-mi-se o situație mai bună în provincie. Fiind foarte ocupat, timp de câteva luni, cu noua mea funcțiune, mă înstrăinai de prietenii mei din Capitală. Intorcându-mă mai deunăzi aci, în urma unei noi schimbări de situație, am rămas surprins citind anunciul d-voastră într'un număr vechiu de gazetă care mi-a căzut din întâmplare în mână. Am tras de aci concluzia că Petruș Veroneanu trebuie să fi plecat din București fără să lase nicio urmă, și asta m'a împins să viu să vă întreb pe d-voastră ce s'a făcut cu el.

Zorovici ascultase cu ureche binevoitoare a-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaraftsinale.ro/mori1901-1932

ceastă mică poveste pe care o crezu adevărată, tocmai din cauza simplicităţii ei.

— Pricep foarte bine dorinţa d-tale legitimă şi amicală, — zise el. Personal n'aş vedeà niciun inconvenient să-ţi spun ce s'a făcut tânărul. Dar, din cauza unor împrejurări foarte delicate, ce privesc anumite persoane cari se interesează foarte de aproape de el, nu pot să te servesc cu informaţia ce-ţi trebueşte.

— Vroiţi să vorbiţi desigur de trecutul familiei Veroneanu? — întrebă numitul Ghencea, dureros surprins de acest răspuns.

— De trecut şi de prezent, — afirmă cu gravitate Zorovici.

— Dar cunosc şi eu acest trecut. Mi l-a destăinuit chiar Petruş Veroneanu, ceea ce veţi conveni şi d-voastră, e cea mai bună dovadă a desăvârşitei încrederi ce aveà în mine.

— Se poate, — replică judecătorol cu ton hotărît, — cu toate astea, nu mă pot abate pentru d-ta dela rezerva ce mi-am impus.

— Ameninţă cumva pe Petruş Veroneanu oare cari pericole?

— Poate.

— Ei bine, domnule, ca să vă dovedesc că-i cunosc perfect situaţia şi ce interes viu îi port să vă spun numele duşmanului său.

— Îl cunoşti?

— Nu poate fi decât Constantin Veroneanu, bancherul din strada Doamnei, unchiul dinspre tată al tânărului meu prieten.

— Da, pari, într'adevăr, în curent, — replieă

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

magistratul, surprins, examinând totdeodată, cu atenție încordată, pe straniul vizitator.

— Sunt poate mai în curent de cât vă închipuiți d-voastră. Cunosc toată viața lui Petruș Veroneanu. Știu că a rămas oarecum orfan încă dela vârsta de zece ani. O năpastă cumplită care s'a abătut asupra familiei sfărâmă dintr'odată situația părinților, aruncându-i în mizerie și dezonoare. Nefericitu-i părinte, Jean Veroneanu, victimă a unor evenimente tragice, rămase încă până și azi neexplicate trebui să dispară, aruncat, din cauza unei greșeli a justiției, într'un iad de rușini infamii. Biata-i mamă,.. o sfântă... înebuni aproape și dispăru brusc, fără să se mai știe de dânsa, iar copilul părăsit, lăsat în uitare de un unchiu nemilos și respins de o bunică neîndurată, se văzu singur pe pământ, fără mijloace, fără niciun sprijin, și trebui să ducă un trai plin de mizerii.

— Vai, toate astea sunt foarte exacte și întocmai ca și d-ta, deplâng și eu acest trecut.

— Cu toate astea, d na Mincă, mama fraților Jean și Constantin Veroneanu, posedă o mare avere și ar fi putut luă la dânsa pe nepot, să-l mângâie, să-i vină eficace într'ajutor, înlocuindu-i afecțiunile pierdute.

— E adevărat.

— Înșelată însă de aparențe, amăgită fără îndoială de minciuni interesate, rămase neînduplecată. In ziua în care, datorită unor prieteni sinceri, dar pe care nu-i cunoscuse mai înainte mintea luminându-i-se, putu întrevedea adevărul și regretă că și-a lăsat în voia soartei nepotul

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr/1901-1932

era prea târziu ca să-şi repare greşala. Jean Veroneanu, nevasta şi fiul lui, nu mai erau de găsit. De altfel, d-na Mincă, fiind lovită de un atac de paralizie, nu mai avu putinţa să ia măsuri eficace în direcţia aceasta.

— Da, de unde ai aflat d-ta lucrurile astea? —esclamă judecătorul, a cărui uimire creştea.

— Daţi-mi voie, la rândul meu, să păstrez taina izvorului acestor amănunte, — răspunse zisul Ghencea. Dealminteri, n'am terminat. Mai ştiu că d-na Mincă a murit subit, acum trei luni, de o moarte înspăimântătoare. A pierit în focul care s'a declarat la curtea dela Minculeşti şi, împreună cu dânsa, se stinse şi bătrânu-i servitor Dumitru, care se bucură de întreaga ei încredere şi cunoştea toate tainele familiei Veroneanu. Incediul despre care vă vorbesc, datorit fără îndoială relei voinţi, adică unei crime, a fost aruncat în spinarea unui anume Neagu. După aparanţă, el ar fi tatăl soţiei lui Constantin Veroneanu.

— Foarte exact. Dar desigur că ştii, d-le, că acel Neagu, care a fost arestat peste şase săptămâni în Craiova, a trebuit să fie imediat pus în libertate.

— A, da? Nu ştiam asta.

— E un fost actor care s'a făcut în urmă gazetar; a stabilit pe deplin în faţa magistraţilor modul cum şi-a petrecut noaptea incendiului.

— Cu atât mai bine, cu atât mai bine!... — se bucură numitul Ghencea.

— Da, chiar în noaptea în care conacul dela Minculeşti ardea, Neagu dormea la un sătean la

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/rdrc1901_1932

nu știu câți chilometri depărtare de T.-Severin. Nu putea dar fi vinovat.

— Păi da, — zise Jean Veroneanu, gândindu-se la pârlitul a cărui stare civilă și-o însușise, — bietul gazetar nici nu știa că există un conac al Minculeștilor.

— Ce?! — esclamă magistratul, tresărind. — Se poate ca Neagu acela să nu fi știut asta când el e tatăl soției lui Constantin Veroneanu?

La replica aceasta Ghencea își mușcă buzele și rămase o clipă mut, încurcat. Îl luase gura pe dinainte. Lealitatea sa firească depășise obișnuita-i prudență. Cu toate acestea, se reculese repede.

— Nu trebuie să uitați că Neagu n'a asistat la căsătoria fiicei sale cu bancherul, — zise el. Bietul actor părăsise de peste doi ani pe vechea-i tovarășe și copilul pe care-l avea cu dânsa.

Această ultimă afirmație înmărmuri pe judecător. El își privi vizitatorul drept în față, cu ochi inchizitoriali și bănuitori.

— Eh, d-le, esclamă el, — da' știi că mă pui în mirare? Ce mister se ascunde sub persoana d tale? Pare că cunoști viața familiei Veroneanu și chiar a familiei Neagu mult mai bine decât mine însumi, care am studiat cu atâta zel dosarul afacerii, și d-l Constantin.

— Intr'adevăr, știu multe lucruri.

— Mi-ai destăinuit unele amănunte noui cari mă fac să presupun că ai fost amestecat foarte de aproape în toate evenimentele despre cari am pomenit.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaflacara.ro/mdrr1901-1932

— Poate. Şi, dacă vă spun toate acestea, e ca să vă insuflu, în schimb, mai multă încredere în mine. Eu nu vă cer decât să-mi spuneţi dacă aţi găsit pe Petruş Veroneanu şi, în cazul acesta, unde i pot scri?...

— Nu vreau să mă încarc, din proprie iniţiativă, cu asemenea răspundere. În primul rând, secretul profesional mă opreşte. Al doilea, aş voi să te pun în prezenţa unei persoane foarte autorizate şi care, ea singură, ar putea hotărî ceea ce ţi se poate spune. Vrei să vii aci peste trei zile tot cam la ora asta?

— Cu plăcere, — primi Ghencea, sculându-se să plece?

Dar tocmai în momentul acesta uşa camerei în care se afla judecătorul se crăpă încet şi un om foarte elegant apăru în întredeschizătură, spunând cu accent familiar?

— Vă deranjez?... Sau...

Nu-şi isprăvi fraza. Ridică brusc capul, cu ochii măriţi de surpriză intensă. Mâinile-i căzură dealungul corpului, şi rămase nemişcat, cu gura căscată, înţepenit par'că în prag, faţă în faţă cu numitul Ghencea. Acesta nu păru mai puţin surprins ca noul sosit. Trăsăturile-i contractate exprimau însă mai mult un fel de mânie dispreţuitoare decât mirare. Magistratul, înmărmurit de atitudinea lor, examina, rând pe rând, când pe unul, când pe celălalt. Cu toate astea, Ghencea dădu să iasă, când neprevăzutul vizitator, recăpătându-şi, însfârşit, graiul esclamă:

— Jean!... Jean!... Tu... aci?!

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Dece nu? — ripostă liniștit Ghencea. Tu cum vii? Ce te miră că mă vezi aci?

— Te credeam mort.

— Ba știai prea bine că nu-i așa, din moment ce mă văzuși colo... la nefericita noastră mamă.

Notul sosit tresări. Era, într'adevăr, bancherul din strada Doamnei. Zorovici înțelese, de astă dată, tot ce-i păruse mai înainte enigmatic. Omul care-i povestise atâtea lucruri noi asupra familiilor Veroneanu și Neagu era Jean Veroneanu în persoană: ocnașul evadat, pe care toată lumea îl credeă mort — după cum și era legalmente — și pe care propriu i frate îl recunoscuse. Nu mai încăpeà îndoială.

— Vasăzică,—zise el cu glas schimbat,—d-ta ești Jean Veroneanu?

— Da, d-le.

— Da, Jean Veroneanu, puşcăriaşul evadat din Ocnele Mari!—strigă bancherul, își mărturisește însfârșit identitatea!.. E Jean Veroneanu asasinul lui Grigore Mincă, incendiatorul conacului dela Minculești. Trebue arestat. Mă duc să vestesc pe procuror, la caz că n'o faceți d-voastră, d-le Zorovici.

Și bancherul dădu să iasă. Frate-său îl apucă cu brutalitate de braț, oprindu-l cu forța.

— Nenorocitule!—esclamă el, să getându-l cu o privire aspră,—ce vrei să faci?

— Datoria mea de om cinstit.

— Și de frate rău...

— Ce are a face! Aparții justiției.

— Da ție nu-ți e dela de ea?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
muzeuldigitalromansivania.ro/mdrr1901-1932

Fraza aceasta păru să impresioneze pe bancher. Ghencea reluă cu un accent particular, a cărui gravitate nu scăpă urechei magistratului:

— Crede-mă, Costică, că e mai bine să nu amesteci justiția în afacerile noastre particulare; ar fi imprudent. Află, dealtminteri, că n'am venit aci pentru mine, din moment ce legalmente, eu nu mai exist,

— Pentru cine atunci?

— Pentru fiul meu?

Bancherul, năpădit deodată de gânduri, rămase o clipă tăcut. Zorovici continua a fi spectator mut, dar atent, al acestei scene emoționante.

— Uite,—zise, în cele din urmă, Constantin Veroneanu, — eu cred că nu putem avea aci o explicațiune, devenită absolut necesară.

— Desigur.

— Vino dar mâine seară la nouă la mine; te aștept. Vom fi singuri.

— Bine, am să viu,—zise Jean.

Și, salutând respectos pe magistrat, ieși, cu un aer de demnitate foarte impresionant. Constantin Veroneanu pleacă și dânsul, spunând doar aceste cuvinte judecătorului:

— La revedere, iubite maestre! Te voiu ține în curent.

Zorovici văzu pe cei doi oameni dispărând fără a găsi de spus un singur cuvânt, atât de mare îi era înmărmurirea. Îi trebui câtva timp spre a se reculege și a-și putea da seamă, cu deplină rațiune, de noua situație. Stătu mult pe gânduri, întrebându-se de n'ar fi bine să înștiin-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

ţeze imediat pe bătrânul Velniţă, cu care aproape se împrietenise. de extraordinarul eveniment ce se întâmplase în mod aşa de neaşteptat. Rezultatul reflexiunilor sale fu negativ. Înainte de a dezvălui prietenilor că Jean Veroneanu există, era mai bine să se vadă cu el, să-i audă părerea şi să-i obţie, înainte de toate, consimţământul. Fără îndoială că avea să-i primească în curând vizita, din moment ce-l invitase să mai vie, şi, din clipa aceea, avea să lucreze potrivit instrucţiilor sale, căci, cu toată acuzarea ce plana asupră i şi care-l dusese la Curtea cu juri şi de acolo la ocnă, el tot era şeful familiei Veroneanu. Astfel dar, Zorovici închise pentru un moment în fundul inimii sale taina ce surprinse-e deşi ştia că săvârşeşte o faptă care-i putea aduce destituirea la caz că n'avea să se dovedească nevinovăţia lui Jean Veroneanu Avea însă ca scuză, pentru conştiinţa sa, convingerea că această nevinovăţie e reală. Cum ieşi dela judecător, Constantin Veroneanu, fără a părea că se mai interesează de frate-său, care nu se depărtase decât câţiva paşi, se sui în trăsura care-l aştaptă, poruncind birjarului :

— Strada Polonă !

Peste 10 minute se scobori în faţa domiciliului lui Răduliade. Fostul samsar, deşi se întorsese peste noapte din călătorie, lipseà totuşi de acasă. Constantin îi lăsă două rânduri, înştiinţându-l că-l aşteaptă la bancă, oricât de târziu, într'o afacere din cele mai urgente. Răduliade veni abea pe la nouă în strada Doamnei

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

şi observă imediat aerul preocupat al tovarăşului. Avură o lungă convorbire misterioasă.

— Dragă Costică, — zise, în cele din urmă, Răduliade, cu sânge rece,—fă cum crezi şi, firește, pe propria-ţi răspundere.

— Cum, mă părăseşti în împrejurări aşa de grave?—se miră Constantin Veroneanu.

— Deloc. Dar nu poţi tăgădui că-i vorba, în realitate, de o afacere pur personală..

— Care-mi pare că te interesează de aproape.

— Ba nicidecum, din moment ce Jean Veroneanu e mort legalmente. Faptul că trăeşte nu poate vătămă întru nimic interesele materiale despre care îmi vorbişi şi mai puţin să înrâurească asupra regulării moştenirii. Numai d ta singur poţi aveà motive puternice, de ordin pur moral, ca să te asiguri de tăcerea absolută a acestui înviat.

— Cam aşa e. Cu toate astea, am mers întotdeauna împreună.

— Tocmai de aceea şi consimt să te pun în legătură cu persoanele pe cari ţi le indicai adineauri. Dar atâta tot şi nimic mai mult. Rolul meu trebuie să se mărginească la funcţia asta de intermediar, crede-mă. A mă amestecà mai de aproape de afacerea aceasta ar fi s'o complic zadarnic. Dacă-ţi convine aşa, apoi putem plecà imediat.

— Bine, să plecăm!—zise bancherul primind condiţiunile bizare ale complicelui.

Şi cei doi tovarăşi, simplificându-şi cât mai mult îmbrăcămintea, care era prea elegantă

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

părăsiră sediul casei de bancă, îndreptându-se spre calea Victoriei. O colindă toată, până la Capul Podului, iar de acolo cotiră pe stânga, luând-o în direcția ce duce spre șoseaua Filantropiei. Acolo se afundară pe una din uliţile vecine cu cimitirul evreesc și intrară cu curaj într'un fel de cârciumă prost luminată și a cărui clientelă erà un amestec straniu de calici și pungași, ale căror figuri îți inspirau spaimă numai văzându-le.

— O fleică cu căptușală! — porunci Răduliade, unui chelner cu înfățișarea de uriaș dar smerită.

Imediat vreo zece indivizi cu mutre hidoase se sculară dela mesele la cari ședeau și înconjurară pe Răduliade.

— Doi scatii,— zise acesta năbușindu-și vocea. Afacere serioasă, bine plătită.

Și, după un scurt examen, alese doi din toți acei stranii indivizi, cari se întreceau să-i atragă atenția și-i duse într'o odăiță, oribil luminată, unde și intrase Constantin Veroneanu. Toți patru se așezară la o masă și li se aduse repede cele comandate.

— Vorbește, — zise Răduliade, adresându-se tovarășului. Fă-ți afacerea, învoiește-te. Uite'ți uneltele!

Și, pe când bancherul se întreținea cu voce înceată cu cei doi pungași, el începu a fumà cu poftă un trabuc, pe care tocmai îl aprinsese. Cei doi bancheri plecară peste un ceas îndreptându-se grăbiți spre strada Spitalului, unde luară o birjă, care-i duse repede la domiciliile

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revista.arhivanie.ro/mdrr1901-1932

respective. A doua zi, la nouă seara, după cum fusese înțelegerea, Jean Veroneanu se prezentă la frate-său sub numele Ghencea. Bancherul dăduse ordine speciale în vederea acestei vizite. Fostul ocnaș fu introdus în luxosul birou a lui Constantin, care veni imediat, porunci servitorului să plece, închise cu atenție ușa dublă a vastei încăperi și răsuci de două ori cheia.

— Suntem singuri acum, — zise el întorcându-se spre Jean. Ce vrei sau ce nădăjduești dela mine?

— Ai să afli, — răspunse ocnașul evadat, foarte liniștit în aparență. Îți voiu expune motivul unic și puternic, care m'a făcut să accept fără șovăire întâlnirea aceasta. Vreau să știu unde e fiul meu Petruș. Și, fiindcă judecătorul care a luat în mână chestiunea moștenirii familiei noastre refuză să-mi spue, fără îndoială, în urma ordinelor tale, mă adresez ție...

— Imi cei mie pe fiul tău?—replică bancherul Dar ce: mi-l dăduși mie în păstrare?

— Nu, asta nu. Și nici nu viu să-ți cer socoteală de trecut. Nu vreau să-ți vorbesc de tot ce aĭ fi putut face pentru b'etul copil, în urma nenorocirii care m'a izbit pe nedrept.

— Asta e aprecierea ta și se explică foarte ușor.

— Orice ar fi, e de prisos să scormonim cenușa sub care mocnește încă focul. S'ar puteà ca focul acesta să se aţâţe iar, arzând tocmai pe cei cari se așteaptă mai puțin. Nu vreau dar să mă ocup decât de prezent, mai ales dacă e

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

cu putință să mi procure oarecare mulțumire. Unde-i fiul meu?

— Nu știu.

— Nu căta să mă înșeli, Costică. Sunt sigur că știi.

— Chiar admițând că-i așa, cine mă poate sili să-ți spun?—replică rece bancherul. Cine ești tu? Cu ce drept mă iscodești?

— Iți sunt frate, nu poți tăgădui, din moment ce chiar m'ai recunoscut, când cu îngrozitoarea catastrofă dela conacul Minculești.

— Pardon, domnule, după dreptul strict, eu nu mai am frate, Jean Veroneanu, ocnașul evadat, a murit. Corpul lui a fost găsit în Dâmbovița și îngropat, chiar sub ochi mei, în cavoul familiei Mincă.

— Legalmente, e foarte exact. Nu-ți cer dar nimic pentru mine, ți-o repet. Un singur lucru mă interesează: să știu dacă Petruș Veroneanu trăește și unde stă. Tu o știi, sunt sigur, și ție să mi-o spui. Nu se poate să nu-ți fie milă de suferințele mele îndelungate, de izolarea crudă în care trăesc...

— Nu pot să ți spun decât un singur lucru: Zorovici, judecătorul dela tribunalul de notariat, a reușit să descopere că Petruș Veroneanu a plecat în Franța și a făcut parte din corpul expeditionar pornit în insula Madagascar din Africa.

— Cum, e soldat francez?

— Da, s'a înscris voluntar acolo. Alte știri însă n'a mai primit judecătorul dela nepotul meu. Se zice c'ar fi dispărut după lupta dela Țarasaotra, unde a fost grav rănit. Asta-i tot ce știu.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Eu cred însă că știi mai mult decât mi-ai spus și mărturisesc sincer că nu pricep ce motiv serios te-ar puteà face să-mi ascunzi adevărul. Odată ce sunt mort legalmente și'mi e cu neputință să descopăr lumii că trăesc, ce teamă mai poți aveà de mine?

— O, niciuna... niciuna din moment ce nu exiști.

— Ei tocmai! Apelez dar la bunele sentimente ce au mai rămas în tine. Nu poruncesc... Te implor!.. Spune-mi ce s'a făcut cu Petruș al meu dacă a fost într'adevăr rănit?

— Nu știu nimic.

— A murit?

— Așa cred.

— Ai dori adică să fie așa. Și nevastă-mea Virginia? N'ai auzit niciodată vorbindu-se despre ea?

— Niciodată!

— Imi pare că minți.

— Crede ce pofțești. Mă lasă absolut rece.

Și adaogă, ca spre a arătà că nu mai e dispus să continue convorbirea:

— Mai ai altceva să mă întrebi?

— Da, poate, — zice Jean Veroneanu.

— Vrei să-mi ceri probabil un ajutor... câteva sutare, nu-i așa?... Căci îmi închipuiesc că trebuie s'o duci în mizerie.

— Haide-haide, la o parte batjocura și disprețul! — întrerupse brusc Jean, înălțându-și mândru fruntea. Dacă mi-ai fi redat copilul, într'un avânt de pornire frățească, te-aș fi cruțat. Dar duplicitatea, atitudinea ta de necalificat, mă silesc să ți vorbesc, la rându-mi, cu alt ton.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Îți voi răspunde cum trebuie, fii sigur.

— Asta și doresc. Îți declar dela început că refuzul tău de a-mi destăinui adevărata situație a fiului meu mă întărește în ideia că ai provocat dispariția lui.

— Mă acuzi, vasăzică, de o crimă?

— Dece nu?...

— Ești nebun.

— Crede ce poftești. Nu-ți mai vorbește un frate a cărui memorie ai renegat-o, ci un judecător.

— O, prea întrebuințezi cuvinte mari! — încercă să-l zefleniseasscă bancherul.

— Sunt singurele cari convin situației de față. Mă văd silit să evoc trecutul de care nu voiam la început să mă ating. Îmi rezum gândirea într'un epitet caracteristic: ești un mizerabil!

— Bagă de seamă! Nu mă insultă! — strigă Constantin, atins de astădată. Nu uita că te pot denunța parchetului, să-l fac să te aresteze...

— Haida de! N'o să îndrăznești. Considerațiuni prea puternice te vor opri în ultimul moment.

— Nimic nu m'ar putea reține. N'am a mă teme de nimeni și de tine mai puțin ca de oricare altul. Nu uita nici tu că, deși treci legalmente drept mort, mi-ar fi ușor să dovedesc că decesul tău n'a fost, fără îndoială, decât o stratagemă criminală, destinată să te sustragă cercetărilor justiției. Nu ești, tu asasinul lui Grigore Mincă? Nu ești tu pușcăriașul evadat din Ocnele Mari? Substituirea ta altei persoane nu

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaluceafarul.ro/index1901-1932

poate fi decât rezultatul unei noui crime. Numai tu singur puteai avea interes să suprimi pe un nenorocit necunoscut care a fost transportat la Morgă şi înmormântat sub numele tău.

— Ştii tu asta?

— Desigur. Am ghicit-o. Declaraţia de sinucidere, ce s'a găsit în hainele mortului şi purtând iscălitura ta, a fost finalul sinistrei comedii ce trebuia să facă a se şterge Jean Veroneanu din rândul celor vii. Sub ce nume uzurpat astfel, cu ajutorul cărei stări civile, furată fără îndoială, trăeşti astăzi?...

N'am de ce să ascund; mă chiamă Niculae Ghencea.

— A, foarte bine! — esclamă bancherul, triumfător. Iată mărturisirea ce-o aşteptam... Îţi zice Ghencea, iar la conacul mamei te-ai introdus sub numele de Neagu. Cu ce scop? Pentru ce această deghizare? Pentru ce ai luat tocmai numele familiei neveste-mi? Să-ţi spun eu.. Ai venit la conac cu un scop mişelesc. E în afară de orice discuţie. Nevoiaş, lipsit de mijloace, voiai să jefuieşti pe mama.

— Minţi! — protestă Jean, revoltat.

— Ba spun adevărul. Decepţionat însă în speranţele-ţi mârşave de furt, recunoscut poate de omul de încredere al mamei şi, prin urmare, ameninţat să fii predat pe mâinile justiţiei, ai dat foc conacului.

— O! — esclamă Jean, în culmea indignării, — ce îndrăzneală, ce spirit infernal!

Bancherul continuă cu vehemenţă:

Şi, în vâltoarea incendiului, dispăruşi, lăsând

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

în urmă-ți două noui crime nepedepsite, fapt ce mi-ar fi foarte ușor să-l dovedesc justiției, dacă m'ai sili să vorbesc. Mai află că toți servitorii dela Minculești te-ar recunoaște. Nu, nu, crede-mă, Jean, nu cerca să intri în luptă cu mine, fiindcă ți-ar fi funestă. Ar putea oare justiția să ezite între minciunile unui ocnaș evadat, ale unui mizerabil ca tine, și afirmațiunile unui om care ocupă înalta situație pe care o ocup eu? Sunt bogat și mă bucur de vază și trecere pe lângă oameni sus puși. N'ai putea dar face nimic împotrivă-mi.

— Poate că da — replică pseudo-Ghencea cu liniște uimitoare.

Excesul de indignare provocase o reacțiune subită.

— Uite, — zise el, — în argumentația ta mincinoasă există unele considerațiuni foarte îndrăznețe și, cu toate astea, nu lipsite de valoare, din punctul de vedere al justiției omenești, care se poate foarte ușor înșelà. M'aș pleca dar în fața lor dac'ai consimți să-mi spui ce au devenit ai mei. Aș dispare atunci pentru totdeauna și n'ai mai auzi vorbindu se de mine niciodată.

— Ți-am spus tot ce știam. Băiatul a murit, iar pe nevastă-ta am văzut-o acum câteva luni și chiar am vrut s'o ajut.

— A, ai văzut pe Virginia? — întrebă Jean, dornic.

— Da. Nefericita ținea o tutungerie pe strada Belvedere și-și zicea Cristescu. Dar, mândră ca și tine, a refuzat totdeauna ajutorul ce-i ofeream. Intr'o bună zi dispăru din nou.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
http://mdrr.transilvania.ro/mdrr1901-1932

— Vai, sărmana mea Virginia! Trăește dar? murmură Jean.

Și reluă, după o clipă de tăcere, de care se folosi spre a-și recăpăta întreaga prezență de spirit:

— Constat că știi mult mai mult decât vrei să-mi spui. Pe de altă parte, nu pot uita că te-ai purtat față de ai mei cu o cruzime rară, chiar monstruoasă. Si, judecând bine, nu mă pot hotărî să am pentru tine cruțare. Ar fi o lașitate din parte-mi. Voiu proceda dar așa cum îmi dictează conștiința, chiar de m'ar costa libertatea și chiar viața.

— Ia mai slăbește-o cu lăudăroșiile astea!

— Mă rog, vei vedea... Mă duc deadreptul la poliție spre a mă preda, mărturisind cine sunt în realitate. In acelaș timp le voiu expune — fără a omite nimic — tot trecutul tău și tot ce bănuiesc despre tine. Le voiu vorbi de crima din strada Romană, comunicându-le câteva observații cu totul particulare referitoare la adevăratul vinovat.

— Il cunoști?

— Așa cred.

— Vasăzică, ești nevinovat?

— Tu o știi mai bine ca oricine.

— Si ai putea dovedi această pretinsă nevinovăție?

— Cred că da. Mi-am amintit de găsirea unei anumite bijuterii ce mi s'a furat.

La cuvintele acestea, bancherul tresări ușor, silindu-se însă să-și ascundă fiorul ce-l trecu,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Jean Veroneanu continuă, săgetând pe frate-său cu o privire teribilă:

— Pe lângă asta, aş putea ruga poliţia să se ocupe de căsătoria ta cu o anume Eliza Voinea, zisă Stoica. Această bastardă a lui Grigore Mincă, devenind moştenitoare a cinci milioane, era firesc să-ţi stârnească lăcomia. Negăsind-o însă, cu toată complicitatea unui samsar cunoscut, aţi fost destul de dibaci să inventaţi una. Era fata din flori a unui sărman actor, anume Neagu, care a stat pe vremuri la Sf. Gheorghe, în strada Pătraşcu-Vodă, nu departe de samsarul despre care pomenii.

— De unde ştii toate astea? — întrebă Constantin, cu voce schimbată.

— Asta-i taina mea. Vezi însă bine că le cunosc.

— Adică ţi le închipuieşti. Se vede c'ai o imaginaţie foarte fertilă. Eh, n'are aface. Să nu întindem vorba, ci mai bine să ne înţelegem. Îţi dau o sută de mii de lei ca să dispari.

— Vasăzică, tot te temi de ceva?

— Eh, mici plictiseli! Ei, ce zici: primeşti?...

Jean rămase o clipă gânditor.

— Nu, — esclamă el deodată, — refuz.

— E ultimul tău cuvânt?

— Da, ultimul.

— Bagă de seamă! O să ai de furcă cu mine şi ai să regreţi.

— Sunt gata la orice, mai ales să te acuz.

Şi, după aceste ultime vorbe ameninţătoare Jean merse de descuiă el singur şi ieşi din odaie, cu capul sus, fără să se întoarcă. Bancherul,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

nepăsător în aparență, îl lăsă să plece. Imediat însă ce se închise ușa, în urma primejdiosului său vizitator, deschise în grabă un dulap, își îmbrăcă în repezeală o manta cenușie, își trânti în cap o șapcă neagră și dete buzna afară. Abia călcă pe trotuarul din stradă, care era aproape pustie, și zări silueta fratelui său, care o luase în sus, pe strada Smârdan. La spatele fostului ocnaș mergeau doi oameni îmbrăcați ca lucrători.

— Bun, l-au luat la ochi, — murmură bancherul, scoțând un suspin de ușurare.

Și, regulându-și pasul după al lor, îi urmă dela distanță. Jean Veroneanu înainta gânditor, spre cartierul Cuza-Vodă, unde se mutase în strada Lânăriei. O frază scăpată lui frate-său îi preocupa într'una mintea aprinsă. Virginia, scumpa lui Virginica, mai trăia desigur, din moment ce ținuse o tutungerie.

— Cristescu, — repetă fostul ocnaș, — țin eu minte numele ăsta. E imposibil să nu-i găsesc urmele mai curând sau mai târziu.

Și, tot agățându-se de această speranță așa de dulce, deși foarte vagă, apucă pe strada Carol, trecu de piața Sf. Anton și, ajuns la podul Serban-Vodă, coti pe cheiul Dâmboviței, pe splaiul C. A. Rosetti. Era aproape unsprezece și o atmosferă grea, sub un cer noros, apăsă asupra orașului. Rar de tot câte o pojghiță de nor se desfăcea, lăsând loc unui crâmpei de lună, luminând pentru o clipă, cu reflexe argintii, apele verzui ale Dâmboviței, umflată grozav de ploile recente, cum nu mai poneniseră

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/indrr1901-1932

încă niciodată bucureștenii. Zgomotele continue ale Capitalei nu ajungeau până la splaiurile pustii decât în bâzâituri surde. Impresia aceasta lucra asupra sufletului îngrijorat al lui Jean Veroneanu. O liniște adâncă îl cuprindea încetul cu încetul, îmbogățindu-i speranțele, micșorându-i furia și modificându-i hotărîrile. Mai avea puțin până la podul Radu-Vodă. Nu observase că, paralel cu dânsul, două umbre alunecau, pe furiș și tăcute, sub pomii înșirați pe chei. La rândul lor, umbrele acestea păreau să fie urmărite de o siluetă cenușie care înainta cu băgare de seamă pe celălalt trotuar. Silueta aceasta era a lui Constantin Veroneanu. Cum văzu pe Jean apucând pe pod, bancherul se pipăi pe la buzunare și simți un revolver:

— Bun, — bombăni el între dinți, — am cu mine cățelușul păzitor.

Și se opri în colțul străzii Răscruci, exploră cu o privire scrutătoare împrejurimile și rămase în așteptare, rezemat de zidul ce împrejmuia un maidan. Jean pășeà încet, pradă gândurilor. N'ajunse bine la mijlocul podului și simți deodată o pânză lăsându-i-se peste ochi. Se clătină, amețit, și-și duse, instinctiv, mâna la gât, ca să se desfacă. N'avu timp. Pământu-i fugi deodată de sub picioare, pe cari le simți strâns legate, se pomeni ridicat de mâini vânjoase și azvârlit în văzduh. Într'o clipeală îi străfulgeră prin minte vedenia podului și a Dâmboviței umflate. Închise instinctiv gura chiar în momentul în care corpu-i se prăvăleà ca un pachet în mijlocul undelor de astădată adânci ale gârlei. O scufundare teribilă,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

beznă desăvârşită, grămada de apă trecu peste el. El avu câteva clipe de spaimă nebună: impresia limpede a unei morţi oribile de neînlăturat. Apoi, deodată, simţi la mâini o senzaţie de aer. Cu un gest febril zmulse pânza ce-i acoperea capul. Era un fel de pungă de chembrică neagră. Cu ochii holbaţi de groază, îşi dete, dintr'o singură privire, seamă de marele pericol în care se află. Aruncat în mijlocul apei spumegânde, cu picioarele legate, târît de curent, era menit pieirii sigure.

— O isprăvesc ca şi Neagu, — cugetă el.

In vremea aceasta cei doi pungaşi cari îndepliniseră ordinele lui Constantin Veroneanu alergau spre capătul podului şi, în curând, se întâlniră cu mizerabilul bancher. Acesta, foarte palid, stătea cu mâinile în buzunar.

— S'a făcut, boierule! — zise cinic unul dintre cei doi bandiţi.

— Acum nu mai vine decât regularea, — adaogă celălalt, apropindu-se şi rânjind hidos.

Constantin Veroneanu se dete înapoi câţiva paşi.

— Poftim!

Şi, rostind acest singur cuvânt, bancherul întinse mâna stângă cât era de lungă. Ţinea în ea o hârtie de o sută, desfăcută. Unul dintre cei doi asasini luă hârtia cu o mână, iar cu cealaltă luă de braţ pe bancher şi, strângându-l ca într'o minghinea, zise glumeţ şi ameninţător totdeodată:

— Se vede că glumeşti d-ta! O sută de frăncuşori?... Nu socoţi că e prea puţin?

— Ne-am făcut bine treaba, prompt şi cu acu-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr1901-1932

rateță, — întări celălalt, râzând. Haide, șefule, mai scoate patru petice de astea și scapi de noi.

Și, cum dă și el să apuce pe Constantin Veroneanu de umărul drept, bancherul scoase repede mâna din buzunar, ochind cu un revolver.

— Dați-mi drumul sau, pe viul Dumnezeu trag, — zise el scârșnind din dinți.

— Zât porcdecâine! — bombăni unul dintre bandiți, dându-se la o parte cu prudență. Și, în acelaș timp, iscodi, cu o privire expresivă, pe complice, care, la rândul său, dăduse drumul bancherului.

— Haide, ștergeți-o! — ordonă acesta cu accent hotărît. Uite tocmai un sergent acolo!

Pungașii nu mai stătură mult pe gânduri. Fără să și mai dea osteneala să verifice aserțiunea bancherului, care nu era decât o stratagemă dibace, o luară la picior dispărând în întuneric. Constantin Veroneanu, trecut de un fior, îi urmări cu privirea, atât cât îi mai putu zări. Liniștit din partea aceasta, apucă pe pod, se plecă peste parapet și scurtă în delung gârla. Nimic nu mai turbură scurgerea repede a apelor verzui.

— Insfârșit! — suspină mizerabilul.

IX

Nu se instalase bine Constantin Veroneanu la birou, apucând să-și desfacă corespondența, când apăru Răduliade cu mină mai îngrijată și mai gravă ca oricând. Era a treia zi după seara tra-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
exemplare.ivania.ro/mdrr1901-1932

gică în care Jean Veroneanu fusese aruncat, din ordinul bancherului, în Dâmbovița.

— Dragă Costică, — începu fostul samsar, — după ce ai să-ți isprăvești de citit corespondența, aș vrea să am cu tine o convorbire particulară.

Apoi se așeză într'unul din fotoliurile vaste și moi ce mobilau odaia, cufundându-se în gânduri. Constantin Veroneanu, surprins de această intrare în materie, parcurse corespondența cu repeziciunea obișnuită, notând cu un creion albastru, câte o observație scurtă, un ordin, sau diferite comunicări. Sună apoi pe omul de servicu, îi întinse câteva mici dosare cu adresele șefilor de serviciu ai băncii și-și frecă mâinile, satisfăcut.

— Situația noastră devine din zi în zi mai strălucită și mai solidă, — zise el.

— Cu atât mai bine, — accentuă Răduliade.

— Da, mai toate operațiunile noastre reușesc. Beneficiile cresc pe zi ce trece. Urcarea lor merge așa de repede că uneori, chiar mă sperie. Rezultatele însă sunt minunate.

— Mă felicit.

— Uite, acțunile reflectorului «Soarele», asupra cărora ne temuserăm un moment că s'ar face speculații tainice și probabil periculoase, nu se mai urcă. Se mențin la un curs ferm de trei sute de lei. Cred c'ai să recunoști și tu că-i un rezultat frumos, la titluri emise pe cincizeci de lei.

— Superb! — zise Răduliade, tot laconic.

— Dragă, — continuă bancherul, stăpânit cu

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

totul de entuziasm, — suntem acum şi siguri de averea noastră. Devenim regii finanţei.

— Şi nu te mai temi de nicio întâmplare?

— Prea puţin, îţi spun drept.

— Nu mai ţi-e frică de duşmanii tăi personali?

— Aproape deloc. Imi pare că-s reduşi la neputinţă. Sper să-i elimin definitiv unul câte unul.

— Adică să-i suprimi, — îndreaptă Răduliade.

— Eh, ce are face modul în care dispar? N'a fost definitiv înlăturat alaltăseară cel mai periculos dintre ei, care-mi apăruse deodată ca o arătare din altă lume?

— Aşa e. Dar rămâne fiu-său, Petruş Veroneanu. Aminteşte ţi că Dihorul n'a reuşit în misiunea sa şi nu ne-a putut informă îndeajuns în privinţa aceasta.

— Nu u t. Dar n'am primit ştirea şi că Veroneanu caporalul, a dispărut din spitalul dela Maromanga... şi în aşa condiţiuni că e foarte greu să nu crezi în moartea lui? Deatminteri, însuşi Zorovici susţine că n'a putut obţine, din epoca aceea, nicio ştire nouă din partea autorităţilor militare.

— Şi, cu toate astea, acelaş Zorovici refuză, încă şi acum, să reguleze, în profitul tău, moştenirea d-nei Mincă.

— Nu e de mirare. E dator să respecte anumiţi termeni legali, peste cari nu poate trece. De altfel, chiar dacă Petruş Veroneanu ar apare într'o bună zi, situaţia noastră n'ar fi mai puţin strălucită.

— Ai voi să mi-o expui în cifre doveditoare?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Nimic mai ușor, dragă. Tocmai am pus să se facă pe curând un fel de inventar aproximativ.

Și bancherul luă de pe birou un dosar voluminos, îl deschise și scoase din el o foaie mare, dublă, acoperită cu cifre. Răduliale se apropiă, fără a manifestă prea multă curiozitate, și-și potrivi bine ochelarii. Apoi își puse în față un carnet, gata să noteze cifrele. Constantin Veroneanu începu :

— In casă, la bancă, trei sute de mii de lei ; ăsta e fondul cu care manevrăm. Depuneri la Banca Națională : două milioane. E cea mai mare parte a avansului ce mi l a făcut mama când m'am însurat. La Banca Generală alt milion ; ăsta e pe numele tău.

— N'am uitat.

— La societatea „Industria" șase sute de mii de franci în contul băncii. La „Creditul comercial" șapte sute șaizeci de mii lei. Peste trei sute cincizeci de mii lei bonuri ale „Creditului Urban" cari dorm tihnit în cassa noastră de fier. Pe de altă parte, avem în circulație pe piață șase mii de acțiuni ale reflectorului „Soarele", cari sunt actualmente cotate pe trei sute lei, reprezentând un milion opt sute de mii lei.

— In realitate nu valorează decât trei sute mii lei pe prețul de emisiune, — obiectă Răduliade. In privința aceasta, s'ar putea s'avem o scădere însemnată.

— Fără îndoială, dar se mențin bine. Vânzând cu prudență, în mici pachete, cursul lor nu va scădea. Afacerea, pusă la cale cu ajutorul

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

unei imense publicități, a intrat în spiritul marelui public și se clasează.

— Dar nu-mi vorbișI tot tu de niște cumpărături considerabile de titluri, făcute pe piață, de infernalul ăla de conte Bakoryi, a cărui adevărată situație n'o cunoaștem nici până astăzi?

— Mai puțin decât crezi tu, dragă George. Am făcut, relativ la el, o anchetă financiară foarte discretă, dar pe deplin lămuritoare. Putem avea toată încrederea. Contele Bakoryi e un ungur foarte bogat și stă aproape de Fundeni într'o somptuoasă proprietate.

— A, da, știi asta? — obiectă Răduliade, surprins cu adevărat, deoarece făcuse și el o anchetă, care însă n'avusese acelaș rezultat satisfăcător ca al asociatului său. Îl bănuisem un moment că e unit cu adversarii noștrii. Amintește ți de Marin omul de serviciu, recomandația contelui, întrevederile lor din strada Batistei...

— Nu mai e în București Marin ăla.

— Să trecem înainte, — încheiă Răduliade cu o nepăsare afectată.

— Să recapitulăm, dacă ești așa de bun, reîncepu Constantin Veroneanu. Ajungem la un total splendit de șease milioane, opt sute zece mii lei.

— Foarte frumos. Cu toate astea, trebuie de scăzut din cifra asta depozitele clienților noștri, cheltuelile generale.

— Fără îndoială. Depozitele sunt evaluate, în cifră rotundă, la două milioane lei.

— Rămân patru milioane, opt sute mii de lei tot în cifră rotundă.

— Perfect exact. La acest total se cuvine să

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

adaogăm, ca prevedere sigură, patru milioan. cel puțin, cari îmi revin din moștenirea mamei. . Scăzând trei milioane avansate asupra părți mele, și chiar dacă Petruș, presupunând că trăește, ar rămâne meștenitor.

— E prudent să prevedem cazul.

— Negreșit chiar de ar trebui să-i se întâmple mai târziu un nou accident.

— Să zicem dar : opt milioane, opt sute de mii, — rezumă Răduliade, continuând să însemneze cifre.

Dar nu-i asta totul. Mai rămân cele cinci milioane cari sunt în suspensie și se cuvin Elizei Voinea, zisă Stoica, adică soției lui Constantin Veroneanu, sau Eliza Neagu.

— Așa este. Erà să uit acest mic amănunt' — zise fostul samsar, zâmbind enigmatic. Cu siguranță că-ți vor cădea într'o zi pleșcă, din moment ce Zâna Viilor, adică veritabila Eliza Voinea, nu se găsește.

— Și fără îndoială că biata fată se găsește în incapacitate de a face să-i se recunoască drepturile. Altfel, ar fi luat măsurile trebuincioase

— Probabil.

Și zicând aceastea, Răduliade rămase tăcut o clipă, plecându-și capul pe piept, întristat par'cș de dureroase gânduri intime.

— Ei ce: te-a zăpăcit averea noastră? — întrebă bancherul cu accent triumfător.

— Nu, absolut deloc. Făceam doar niște calcule în minte. In rezumat, socotești, va-săzică, și cele cinci milioane în chestiune, nu-i așa?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Nici vorbă, fiindcă, orice s ar întâmpla tot ne vor reveni într'o zi.

— E foarte posibil. Așa dar, opt milioane, opt sute de mii de lei, plus cinci milioane, formează un total de aproape paisprezece milioane, ceea ce trebuie să recunosc și eu, e o sumă fabuloasă.

— Ei vezi? Și ținând seamă de traiul ce-l ducem, creditul și considerațiunea de care ne bucurăm actualmente, nu îndrăznesc să prevăd până unde vom putea merge. Visez, într'adevăr, să ating cele mai înalte culmi sociale ale epocii noastre. Am intenția să întemeez în curând un ziar mare; sper să capăt un loc de deputat și, dacă împrejurările mă favorizează, năzuesc și la un portofoliu ministerial.

— O, ce de aspirațiuni! Eu, dragă Costică, nu râvnesc decât la odihnă.

— La odihnă? — repetă bancherul surprins.

— Da dragă. Și acest cuvânt rezumă subiectul convorbirii ce doriam să am cu tine astăzi. Prin asociație de idei mi-ai preîntâmpinat dorința, făcându-mi, din proprie inițiativă, expunerea unei situații asupra căreia eram tocmai hotărît să-ți cer lămuriri.

— Cu ce scop?

— Ca să mă retrag din afaceri.

— Nu înțeleg. Ai intenția să te desparți de mine?

— Chiar așa.

— Dar interesele noastre sunt strâns legate

— Nu cred. Dimpotrivă, ne e foarte ușor să ne regulăm fără greutate socotelile.

— Dar ce a motivat hotărîrea asta bruscă?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaarcas.ro/no/1931_1932

— întrebă bancherul, neliniştit, presimţind, în atitudinea tovarăşului, un mister, reprezentând, poate, pentru el, o primejdie.

— Dragul meu, — ripostă simplu Răduliade, — am îmbătrânit grozav în câteva luni. Mă simt foarte obosit. Creerul meu nu se mai bucură de aceeaş putere de activitatea ca odinioară. E timpul să mă opresc.

— O, nu cred ca ăsta să fie adevăratul motiv !...

— Poate. Nu înţeleg, de altfel, de ce ţi-aş ascunde celelalte. Uite ce e : ţiu, pur şi simplu, să-mi isprăvesc zilele într'o linişte perfectă, într'un pat moale, în tihnă. Ambiţiunile tale mă cam sperie şi, afară de asta, ai un trecut prea încărcat. E deajuns o singură imprudenţă ca să se surpe dintr'odată toată temelia măreţei situaţiuni pe care o dobândişi mulţumită mie.

— Ţi-e frică ?

— Da, niţeluş, aşa, am curajul s'o mărturisesc. Sunt dar hotărît să mă retrag.

— Ei şi cum vrei să regulezi cu mine ?

— Împărţind averea noastră comună şi strălucitele speranţe pe cari le enumăraşi adineauri

— Cam la cât socoţi că se ridică partea ta ?

— Păi, voi fi foarte modest. Mă lipsesc de cele cinci milioane ale Elizei Voinea, suma asta părându-mi foarte nesigură. Rămân opt milioane opt sute mii de lei, socotind şi moştenirea ta. Dă-mi patru milioane şi plec satisfăcut.

— Patru milioane ! — esclamă Constantin Veroneanu, înmărmurit, sculându-se deodată, ca

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

sub apăsarea unui resort, cu fața palidă și buzele tremurând de enervare.

— Desigur. Nu e nici măcar jumătate. Las la o parte centimele.

— Imposibil. Ar fi să mă ruinez imediat.

— Să nu exagerăm, dragă. Știu și eu să socotesc tot așa de bine ca și tine, și doar mi se cuvine tot atât cât îți va rămâne ție.

— Dar de unde vrei să iau patru milloane? E o nebunie.

— Ba deloc. Să vezi numai ce ușor ți le adun eu. Am mai întâiu un milion depozitat pe numele meu la Banca Generală. Cele două milioane depuse la Banca Națională pot fi deasemenea trecute pe numele meu. Rămâne să mai îmi dai un act pentru un milion.

— In formă de capital plasat la bancă?

— Nu, ci ca titlu de împrumut pur și simplu, angajându-te să mi-l numeri imediat după regularea moștenirii Mincă.

— Cu neputință, îți repet.

— De ce? — întrebă Răduliade, sculându-se, la rându-i, cu aer agresiv.

— Fiindcă pretențiunile astea sunt absolut exagerate. Succesul întreprinderii noastre vine numai dela mine.

— Așa e, cursa viitoare se află pe terenul tău. Dar fără mine, fără sfaturile și conducerea mea, n'ai fi știut niciodată să canalizezi dinainte această cursă. Trăești, de zece ani, în belșug, mulțumită spiritului meu inventiv. Nu uita Ruinele, atelierul nostru de odinioară, primele capitaluri furnizate printr'o muncă obositoare.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— N'are aface ! Eu nu-ţi pot îndeplini pretenţiunile, cu atât mai mult cu cât ruptura ta brutală poate foarte bine să ascundă o piedică.

— Nu vorbi prostii. Eu nu urmăresc alt scop decât să mă despart de tine în bună înţelegere.

— Ruinându-mă !

— Eşti greşit, frate, nu'nţelegi odată. Dealminteri (continuă Răduliade, schimbându-şi deodată atitudinea şi devenind aproape ameninţător), n'am să stau să pierd vremea cu lungi explicaţiuni. Ar fi de prisos. Eu vreau să mă retrag cu patru milioane : nicio centimă, mai puţin ! Asta-i !

— N'ai să le ai !

— Bagă de seamă, Costică, eu nu sunt om care să mă dau bătut, o ştii bine. Sunt în stare să pierd, dar tu ai s'o păţeşti rău.

— Păi cum : nu eşti şi tu tot aşa de compromis ca mine ?

— Nu, din fericire. Eu, dragă, n'am încă niciun, cadavru pe conştiinţă.

La aceste cuvinte, Constantin Veroneanu se făcu galben. O expresie de teroare şi, totdeodată, de furie, îi crispă trăsăturile.

— Ce vrei să zici cu asta ? — întrebă el.

— Nu mă sili să-ţi amintesc lucruri prea crude. Dacă ai memoria scurtă, a mea, în schimb, e foarte bună şi dosarele mele sunt în regulă. Să-ţi enumăr repede : afacerea din strada Romană, cea mai gravă, apoi incendiul dela conacul Minculeştilor, suprimarea lui Petruş Veroneanu şi, nu mai departe decât alaltăeri, aceea a lui Jean Veroneanu. Un tată vitreg, o mamă, un

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvaniaro/ndr1901 1932

nepot, un frate, e mult; e prea mult. Știi, la urma urmelor, mă dezgustă atâtea crime, mă revoltă!...

— O, da, înțeleg, tu omul ăla cinstit! — încercă să-l ea în zeflemea bancherul, care tremura ca varga.

— Nu, nu recunosc, nu sunt model de onestitate. Am comis indelicatețe, șantaje, escrocherii, în profitul meu; am fabricat bancnote, da, mărturisesc, dar n'am asasinat niciodată pe nimeni. Aș putea, în cazul cel mai rău, să mă aleg cu câtiva ani de închisoare, pe când tu, dragă ar trebui să apuci drumul Doftanei, să te cobori în saline și să tai la bolovani de sare.

— O, destul, destul! — esclamă Constantin Veroneanu, scuturat de fiori la evocarea acestui sinistru tablou.

— Haide, dar, scoate patru milioane... Altfel, dau cu piciorul în baracă.

— Da, da ai să le ai, ne-am înțeles, dar taci, pentru Dumnezeu, și du-te!

— Bine, calmează-te... Ce fire de muiere!... Mai trec eu zilele astea, să pregătim împreună actele necesare... La revedere, dragă amice, la revedere!

Și, după aceste cuvinte de o ironie crudă în împrejurarea aceea, Radiliade ieși, zâmbind, din cabinetul directorial, ca și cum nu s'ar fi întâmplat nimic grav între el și asociatul său. Radiă de bucurie, zâmbind cu milă de neputința prietenului său. De îndată ce fu afară, se repezi la banca „Fortuna", de unde retrase douăzeci de mii de lei depuși în contul său personal.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/indrr1901-1932

După aceea, înainte de a se întoarce acasă, se învoi cu un negustor de mobile de ocazie, din calea Văcărești, să vie să-i vadă mobilierul. Peste două ceasuri mobilierul acesta, de o valoare mijlocie, fu vândut în bloc cu două mii de lei. Răduliade înștiință și pe proprietar că se mută și că poate pune chiar de atunci bilete de închiriat, motivând plecarea cu o călătorie foarte lungă pe care era nevoit s'o facă în străinătate. În după-amiaza acelei zile merse, împreună cu asociatul său, la Banca Națională, unde se îndeplinirâ chiar atunci diferitele formalități de transferare a celor două milioane. Răduliade plecă prevăzut cu un carnet de cecuri pe numele său și o chitanță doveditoare a însemnatului său depozit.

— Mersi! — zise el cu ironie fostului său asociat, strângându-i mâna cu energie.

— Călăule!... — bombăni Constantin Veroneanu, stăpânindu-și cu greutate furia.

În aceeaș seară, fără surle și fanfare, prudentul ex-samsar luă trenul expres pentru Predeal... Câteva zile în urmă se îmbarcă în Hamburg, cu destinația pentru America de Sud, după ce trimisese acest scurt bilet fostului său asociat:

Dragă amice,

*Suferind de plictiseala incurabilă și crudă disperare amoroasă din cauza eșecului câtorva proiecte, matrimoniale la cari țineam foarte mult, plec la Chili, dezolat. Sper să-mi înec necaz[illegible] [illegible]nturile acelea depăr-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaroninul.ro/roninul-1931-1932

tate şi, cu ajutorul variaţiilor, să uit un amor nenorocit. Ghiceşti, cred, cine e minunata făptură cu care îndrăznisem să visez a-mi uni destinul, cu toţi cei cinzeci de ani pe cari îi port în spinare.

Vai, sunt inconsolabil. Mă voiu întoarce poate după ce m'oiu vindeca. La revedere şi suces bun în toate.

Cu dragoste, al tău

Jorj

Scrisoarea aceasta făcu impresie stranie asupra bancherului. Ce însemna, într'adevăr, plecarea aceea bruscă şi enorma distanţă ce dibaciul şi prudentul samsar puneă între România şi persoana sa. Constantin Veroneanu nu ştiuse până atunci că Răduliade, vicleanul său tovarăş, căruia, până atunci, îi reuşise totul, nu se putuse mângâia de decepţia suferită din cauza refuzului adorabilei Zâna Viilor. Inocenţa, castitatea învinseseră pe acel colos infam.

— Eh, murmură el, — dacă vrei s'o ştii, poate e mai bine c'am scăpat de lipitoarea asta. Dealminteri, nici nu mai aveam nevoie de el. O să pot zbura, de acum, cu propriile mele aripi, în deplină neatârnare de spirit. Nu mai pun la socoteală că cu regularea asta anticipată am câştigat, în rezumat, două-trei milioane. E vorba acum să lucrez cu o corectitudine perfectă, să nu dau naştere nici la cea mai uşoară bănuială.

Şi după concluzia aceasta, infamul bancher se duse la Bursă. Norocul îi surâdea fără între-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaarcas.ro/index.php/index/1901_1932

rupere de câteva luni. Averea-i creștea pe zi ce trecea, neîncetat, și, cu toată enorma gaură ce i-o făcuse capitalurilor sale Răduliade, situația sa rămânea solidă și strălucită. Se bucură grozav și avu curajul să destăinuiască neveste-si — pe care până atunci o ținuse departe de afacerile sale — taina desfacerii tovărășiei. Dar doamna Eliza Veroneanu, fostă Neagu, rămase cam sceptică cu privirea la entuziasmul bărbatului ei. Afacerea legatului pe care trebuia să-l moștenească în mod fraudulos și care, prin urmare, ar fi trebuit să-i constitue o avere personală, neprimind nicio soluție, încrederea ei pierise încetul cu încetul. Pe de altă parte, purtările misterioase ale bărbatului ei, câteva crâmpeie de conversație, prea sugestive, prinse în zbor și unite la câteva cuvinte imprudente auzite într'o seară, — toate acestea îi inspirau un fel de teamă amestecată cu dispreț. Omul de care ea se lăsase ademenită cu prea multă ușurință îi apăreà acum sub înfățișarea unui aventurier fără rușine. In vederea unor evenimente teribile, aduna necontenit fondurile ce-i se puseseră la dispoziție pentru întreținerea casei și pentru ea personal. Posedă, astfel, până acum, cincisprezece mii de lei puse la loc sigur și destinate, în cazul unui dezastru, să preîntâmpine primele trebuințe. Inzestrată cu finețea și prefăcătoria inerente sexului ei, se arătă în totdeauna bine dispusă în fața bărbatului ei pe care-l detesta. Ea profită, în seara aceea, de trebuința de spovedanie a bancherului, spre a-l face să-i promită un colan de mărgăritare de

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

douăzeci de mii de lei, despre care-i mai pomenise odată. Constantin Veroneanu îi aduse acest dar peste două zile, spunându-i cu accent grav:

— Draga Elizo, sunt fericit că pot astăzi să-ți îndeplinesc una din scumpele tale dorinți. Cadoul acesta îți va servi poate ca mângâiere la supărarea personală care te loveşte.

— O supărare personală? — repetă tânăra femeie, neliniștindu-se deodată. Ce vrei să spui cu asta?

— Vai, s'a întâmplat o nenorocire în familia ta!

— Mama?

— Nu, nu; liniştește-te.

— Cine atunci?

— Tatăl tău.

Și bancherul întinse femeii un mare ziar popular de dimineață, arătându-i un articol de reportaj, care avea următoarea redactare:

SINUCIDERE MISTERIOASĂ

Eri dimineață doi olteni au găsit pe malul Dâmboviței, aproape de cazarma Malmezon, niște haine mânjite de noroi, în cari se aflau o serie de acte pe numele Nicolae Ghencea, ziarist, precum și o scrisoare în plic închis, adresată primului procuror, al cărei conținut era următorul:

Eri subsemnatul Negu, fost artist dramatic, căzut de mult în mizerie și prigonit de dușmani puternici cari îmi fac viața im-

revistaromania.ro/anii/1901-1932

posibilă declar, printr'aceasta, că mi-am răpus de bună voie zilele. Se vor găsi în hainele mele hârtii cu numele Ghencea. Vestesc că le-am furat unui biet pârlit, cu scopul de a mă sustrage cercetărilor duşmanilor despre cari vorbesc mai sus.

N'am familie, deoarece mi-am părăsit pe ai mei. Deci nimeni nu mă va regretà. Rog dar pe aceea care mi-a fost fată şi se scală dă astăzi în belşug să îngrijească a mi se înmormântà rămăşiţele trupeşti — de se vor găsi — într'un loc unde fiinţa care mi-a fost tovarăşă timp de douăzeci şi cinci de ani s'ar putea întâlni cu mine mai târziu. Despărţiţi în viaţă, ne vom uni în moarte.

Adio şi iertare tuturor.

AL. NEAGU
artist.

Terminând cu citirea acestui reportaj funebru cam straniu, doamna Veroneanu nu îşi putu reţine două lacrimi de regrete sincere.

— Bietu' tata! — murmură ea, adânc emoţionată. Erà, în fond, om de treabă. Ah, tare aş vreà să-l găsească. Datoria supremă ce îmi cer să îndeplinesc va fi pentru mine ca o iertare faptului că nu m'am interesat de dânsul.

— Dacă întâmplarea va face să-i se găsească într'o zi corpul, îţi pun eu la dispoziţie mijloacele pecuniare cu cari să'ţi îndeplineşti datori filială. Şi astfel, ultimele voinţi ale nefericitului Neagu vor fi împlinite.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Îți mulțumesc, Costică, îți mulțumesc de promisiune. Ești prea bun.

După aceea bancherul ieși fără zgomot din camera nevestei, care, pradă cu totul amintirilor din copilărie, brusc evocate de dureroasa întâmplare, plângeà pierderea bietului actor a cărui odraslă erà. In vremea asta Constantin Veroneanu se duse, zâmbind, în birou. El știa că numitul Ghencea sau Neagu, a cărui sinucidere o relataseră gazetele, nu era altul decât Jean Veroneanu, frate-sau. Cu toate astea, un punct obscur îi turbura bucuria triumfului. Pentru ce decesul lui Jean se produse la Malmezon, în partea opusă podului Radu-Vodă, și opt zile după ce nefericitul fusese aruncat în Dâmbovița? Reușise, dar, să scape odată dela moarte spre a și-o provoca în urmă singur? Bancherul se înșelà în presupunerile sale. Jean Veroneanu, asvârlit în puterea nopții în mijlocul gârlei, care se umflase colosal în urma ploilor, revărsându-se în multe locuri peste maluri și inundând cartierele mărginașe, îndeosebi Grozăveștii, revenise la suprafață. Cu o mișcare instinctivă a mâinilor sale febrile, își zmulsese punga de chembrică pe care pungașii i-o aruncaseră peste cap. Apoi, cu o sforțare morală, prin care'și încordă întreaga voință, să sili să alunge toată spaima de care'i era cuprinsă toată ființa, spre a nu se gândi decât la salvarea vieții. Înotând numai cu un braț, se canonea cu celălalt să-și deslege picioarele și, văzând că truda'i e zadarnică, se întoarse deodată pe spate și o porni dealungul apei, în mișcarea denumită popular «plută». Înaintă astfel metodic, urmând

Muzeul Digital al Romanului Românesc
http://www.transilvania.ro/mdrr1901-1932

cursul gârlei și căutând a ajunge la mal. In cele din urmă mâinile-i dădură de pământ și, agățându-se cu ele de puținele fire de iarbă, reuși într'o dureroasă opintire, să iasă din apă. Ajunse acasă după unu, istovit și scuturat de fiori reci, și se culcă pradă unor friguri intense. A doua zi, coana gazdă, care-i îngrijea de cafeaua de dimineață, îl găsi într'o stare așa de alarmantă că trimise după un doctor. Omul de știință diagnostică o pleurezie gravă, porunci imediat o medicațiune viguroasă și îngădui să mai vie. După zece zile de căutare putu declară pe bolnav în afară de orice pericol. In decursul zilelor lungi de lâncezeală forțată nefericitul Jean Veroneanu cugetase mult la situația sa. Concluzia reflexiilor sale fu că e absolut necesar să facă să dispară pentru totdeauna cele două ființe fictive ale căror nume le purtase rând pe rând, Ghencea și Neagu trebuiau să fie suprimați fără zăbavă, și nu atâta de teamă cercetărilor posibile ale poliției, cât mai ales spre a se sustrage definitiv uneltirilor criminale ale mișelului său de frate. Intr'o zi, în lipsa gazdei, care'l îngrijeà, se sculă, făcu un pachet din hainele pe cari le purtase în ziua în care fusese aruncat în Dâmbovița și scrise scrisoarea destinată primului procuror și care trebuià să facă să se creadă în sinuciderea sa. Își făcu toaleta, se îmbrăcă bine, așteptă să înopteze și ieși pe furiș în stradă. Tocmai trecea o birjă. O chemă.

— Du-mă la Malmezon! — Porunci el birjarului, trântindu-se pe perna trăsurii.

Ajuns acolo, plăti cursa și, luându-și la sub-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

ţioară pachetul, apucă pe chei, spre cotroceni, şi depuse hainele pe malul gârlei, nu departe de cazarmă. Apoi se înapoiă acasă, convins că nimeni n'a observat escapada făcută. Şi aşa şi fu. A doua zi dimineaţa, gazda trebui din nou să cheme doctorul atât de tare se agravase starea nenorocitului. La plecarea medicului gazda conducându-l până afară şi întrebându-l, neliniştită, asupra stării bălnavului, el îi răspunse:

— De astădată e pierdut, afară doar de nu s'o întâmpla o minune.

X

— Susţii dar cu hotărire, dragă magistre, că nenorocitul de care se vorbeşte în ziare e Jean Veroneanu?

— Vai — răspunse Zorovici, — nu mai încape nicio îndoială.

— Şi zici că frate-său l-a recunoscut?

— Formal, chiar aici. S'au întâlnit faţă 'n faţă pe pragul acestei odăi. A fost, pentru mine, ceva extraordinar, fiindcă întocmai caşi pentru d-ta, fără îndoială, ca şi pentru toată lumea, moartea lui Jean Veroneanu erà un fapt stabilit.

— Dac'ar trebuì să'ţi mărturisesc tot adevărul, — reluă bătrânul Velniţa, — moartea aceasta nu erà aşa de sigură pentru noi -cum îţi închipui d-ta.

— Cum! Vă îndoiaţi?

— Mai mult chiar: eram siguri că acel cadavru care s'a găsit acum şase luni în Dâmboviţa şi a fost transportat la Morgă nu erà al lui Jean Veroneanu.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Și n'a spus nimeni nimic în epoca aceea! — esclamă judecătorul.

— Nu se puteà s'o facem, — zise bătrânul.

— Da dece?

— Nu mai am ce-ți ascunde, dragă magistre, din moment ce cunoști acum dureroasa taină a existenței fiului meu. Dacă atât noi cât și doamna Veroneanu am păstrat tăcere față de întreaga lumea, a fost în urma îndemnului lui Nicu și al prietenului său Deșelatu.

— Da? Vasăzică, fiul d-tale bănuia încă de atunci oarecari uneltiri din partea lui Constantin Veroneanu?

— Da, dar vag. Jean îi destăinuise, odinioară, colo... unele presupuneri foarte grave cu privire la asasinarea lui Grigore Mincă. Aceasta a fost unul din motivele lăturalnice ale tăcerii nostre, deși tot așa de important ca și celelalte. In afară de considerațiunea asta, mai erà alta, și anume că fiul meu și amicul lui se gândeau, pe bună dreptate, că Jean Veroneanu o fi el însuși autorul macabrei comedii prin care trebuia să se aducă la conoștința publică moartea sa. Era, într'aceasta, un fel de manifestare a dorinții hotărîte de a nu mai există legalmente. Pe de altă parte, dacă cineva dintre noi își exprima îndoiala asupra indentității cadavrului provocà, fără discuție, cercetări din partea justiției. Și, înțelegi bine, Jean Veroneanu, ocnaș evadat, avea toate motivele să se teamă de o anchetă judiciară. Pe lângă asta, Jean Veroneanu, fiind mort, transmitea drepturile-i de moștenire asupra fiului său Petruș. Și pe când oc-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/index1901_1932

naşul n'ar fi putut, în niciun caz, să intre în stăpânirea moştenirii decât demascându-se parchetului, fiul său poate moşteni fără niciun inconvenient.

— E un motiv foarte lăudabil, poate chiar cel mai bun...

— Mai sunt şi altele. Jean Veroneanu, făcând să se creadă că e mort, dezarma pe frate-său şi pe mizerabilu-i asociat, ale căror uneltiri infame poate că le şi cunoşteă. Şi, în urma acestei imunităţi, puteă luă măsuri împotriva acelor aventurieri primejdioşi. Totdeodată îşi recăpătă toată libertatea de acţiune spre a-şi puteă căută în voie nevasta şi pe băiat. Desigur că sufereă cumplit din cauza dispariţiei lor şi nutreă dorinţa arzătoare de a i regăsi.

— Toate astea îs foarte logice, dar nu'mi explic, în acest caz, pentru ce nenorocitul ăsta s'a sinucis după şase luni înainte de a-şi fi realizat dorinţele legitime ?

— Ba e foarte explicabil : s'a văzut cu frate-său.

— Ei şi ? Cum adică ? Ce vrei să zici cu asta ?

— Nu 'mi spuseşi că bancherul i-a dat întâlnire la el acasă pe a doua zi ?

— Da. Dealtminteri, Constantin Veroneanu mi-a expus chipul în care a decurs întrevederea lor.

— În felul său, desigur, adică relatând minciuni.

— Se poate, dar cum am puteă aveă dovada acelor minciuni probabile ?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
http://patrimoniu.transilvaniana.ro/mdrr1901-1932

— Ba sigure, dragă magistre... Dar să lăsăm asta! Sunt curios să știu ce ți-a spus.

— Uite: Frate-său, redus, se pare, la ultima limită a mizeriei, ar fi voit să-l constrângă, prin amenințări și violențe, să-i deà o sumă foarte mare. Bancherul însă, neputând satisface imediat pretențiile astea prea exagerate, i-a oferit, deocamdată, câteva hârtii de o mie, până s'o înlesni să-i deà mai mult. Jean Veroneanu se arătă atunci obraznic, semeț, refuzând cu trufie acest prim ajutor.

— Mă miră, — zise Velniță neîncrezător.

— Insfârșit, tot după Constantin Veroneanu, scena ar fi degenerat repede într'o luptă oribilă. Bancherul, simțindu-se în pericol, trebui să amenințe pe nefericitu-i frate cu justiția spre a-l dezarma și face să fugă.

— Admițând momentan că relatarea asta corespunde adevărului, nu văd, totuș, motivul bine întemeiat al sinuciderii.

— Ei cum: teama de a fi retrimis la ocnă nu înseamnă nimic?

— Nu, nu, e altceva, — susținu Velniță cu accent de absolută convingere. Admit c'a murit, dar nu cred în sinuciderea sa, nu pot crede.

— Ce bănuești atunci?

— O crimă.

— Comisă de cine?

— De Constantin Veroneanu sau oameni tocmiți de el.

— O, ar fi groaznic, montruos! Să-ți ucizi fratele!..

— Dragă magistre, sunt oameni capabili de

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

orice. Constantin Veroneanu aparţine categoriei acelor oameni cari nu se dau în lături dela nimic. O, îţi înţeleg bine mirarea şi, până la oarecare punct, scepticismul d-tale cinstit. Sunt multe lucruri pe cari nu le cunoşti încă aproape toate, aş puteà spune.

— N'ai vreà să mă pui şi pe mine în curent?

— Nu, cel puţin nu din propria mea iniţiativă. Eu nu fac parte din familia Veroneanu şi n'am nici calitatea ca să-mi însuşesc anumite drepturi, foarte dureroase în cazul de faţă. Singurii cari ar aveà puterea să vorbească sunt doamna Virginia Veroneanu şi fiul ei Petruş, mai ales acesta din urmă, ca moştenitor al numelui. El însă nu e aci şi părerea mea este că trebuie să aşteptăm întoarcerea lui până să ne luăm rolul de executori ai sfintei dreptăţi. Dealtminteri, prudenţa însăşi ne porunceşte să avem atitudinea aceasta, destinată să scape viaţa aşa de ameninţată a lui Petruş.

— Iubite domnule Velniţă, bunul d-tale simţ mă lămureşte şi convinge mai bine decât argumentele cele mai subtile. Dar cum zici d-ta c'ar fi bine să mă port faţă de Constantin Veroneanu?

— Intocmai aşa ca şi cum n'ai aveà niciò bănuială împotrivă lui. Dă-ţi aerul că nu te interesează absolut nimic decât regularea moştenirii răposatei doamne Mińcă şi că, firește, regularea aceasta va fi în folosul lui Constantin Veroneanu şi al nepotului său.

— Iţi voiu urmà sfatul.

— A, uitai un lucru important, — zise Velniţă.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/indrr1901-1932

— Anume?

— Ar fi poate bine să punem la cale, prin d-ta, o întâlnire între fiul meu, adică contele Bakoryi, şi Constantin Veroneanu, dar aşa fel ca să se pară că lucrul e datorită întâmplării.

— Nu socotiţi c'ar fi o imprudenţă?

— Nu, nu cred. Contele, ca orişicare altul, îţi poate fi prieten şi cum bancherul vine mereu pe la d ta spre a se interesà de mersul afacerii, n'ar aveà de ce se mirà întâlnindu-l la d-ta. Ai să-i recomanzi călduros pe Nicu, şi nimic mai firesc ca între ei doi să se nască discuţiuni de ordin financiar, deci ceva foarte inofensiv şi care n'ar da nimic de bănuit. De altfel, o să vie, probabil, să te vadă, spre a vorbi cu d-ta în această privinţă şi a vă înţelege.

— Perfect. In ziua în care o pofti, sunt al lui.

— Iţi mulţumesc dinainte, dragă magistre.

Şi fostul fabricant se despărţi de judecător. Ultima-i cerere absolut spontană, era consecinţa unui proiect îndrăzneţ, conceput chiar în biroul lui Zorovici. Işi rezervà să-l supue fiului său, când s'o înapoia dela Curtea-de-Argeş, unde locuià actualmentele, împreună cu Zâna Viilor. Furmoasa fată reuşise, într'adevăr, mulţumită unor cercetări stăruitoare ale unui birou de informaţiuni, să afle adresa soţilor Stoica, foştii hangii din Cerneţi, cari se mutaseră în vechea reşedinţă a lui Neagoe Basarab, instalându-se într'o casă modestă. Prin rugăminţi mari hotărîse pe Bakoryi s'o însoţească pân'acolo, iar inimoşii bătrâni, în excesul bucuriei lor, refuzară s'o mai lase să plece.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Copilița mea dragă, Zâna mea, — zicea mereu țața Stoica, — nu te mai las de lângă noi. Doamne ferește! De aș ști chiar că se dărâmă pământul. Nu te mai desparți de mine și moșu decât cânnd te-om da lui Petruș al tău, când se va întoarce, și dac'o mai vreà să te ia de nevastă.

— N'aveți, vasăzică, încredere în mine?

— Ripostă contele Bakoryi.

— Ba da, domnule Geza, dar e copila noastră, noi am crescut'o. E singură noastră bucurie, lumina ochilor noștri, veselia noastră, ce mai vorbă: Zâna noastră!...

— Cât o iubiți!

— Ne e mai scumpă decât orice comoară, și, pentru nimic în lume, nu vreau să mai plece așa departe de noi. Suntem prea bătrâni ca să mai putem trece prin noui supărări.

Aceste lupte de afecțiune se reînoiau zilnic de peste o săptămână. Obosit să tot combată hotăriri neclintite, Nicu Velniță recurse la o soluțiune foarte simplă care trebuià să satisfacă toată lumea. Propuse soților Stoica să vie să steà cu epitropisita lor în somptuoasa proprietate a părintelui său. După oarecari ezitări, bunii oameni primiră cerând opt zile spre a-și regulă situația lui din Curtea de-Argeș. Ajutorul bănesc al contelui Bakoryi le fu de mare folos pentru această regulare neașteptată. La început, nu-i vorbă, ei manifestară oarecari scrupule din cele mai onorabile, dar protectorul lor știu să le înlăture.

— Nu vă dau nimic, — le zise el de mai

Muzeul Digital al Romanului Românesc
http://transilvania.ro/mdrr1901-1932

multe ori. Vă ofer numai un avans, un împrumut, fără dobândă. Zâna Viilor va fi în curând bogată, fie prin ea însăși, fie prin bărbatu-său, și mi-l va înapoia.

Astfel se făcu că, după cinci-șase zile dela întreținerea lui Velniță bătrânul cu Zorovici, soții Stoica si frumoasa lor epitropisită, conduși de contele Bakoryi, sosiră la Fundeni. Soții Stoica fură imediat cuceriți de bunătatea gazdei, deși în prima zi, rămaseră cam stingheriți de somptuozitatea nouii lor locuințe și numărul mare al slugilor. A doua zi după sosirea lor, fostul fabricant trimise după fiu-său și Virginia Veroneanu, chemându-i să vie în cabinetu-i de lucru. Din primul moment în care intrară tânăra femeie și contele, observară fizionomia gravă și preocupată a bătrânului Velniță.

Dragă prietenă, — începu acesta, adresându-se doamnei Veroneanu,— am voit să aștept întoarcerea lui Nicu spre a vă comunică amândurora o știre tristă, de foarte mare importanță. Vai, e foarte dureroasă, mai ales pentru d-ta, Virginio!

— Pentru mine! — esclamă tânăra femeie, viu impresionată de acest început. Primit-ai știri rele despre Petruș?

— Nu, nu e vorba de scumpul d-tale fiu.

— De cine atunci?

— De Jean Veroneanu.

— De Jean? — se miră Nicu. Vasăzică, bănuelile noastre sunt întemeiate? Trăește?

— Aflat-ai ceva despre dânsul? — întrebă. la rându-i, Virginia.

— Da, copii, încă de acum cinci-șase zile.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Dece nu mă înștiințați imediat? — esclamă Virginia cu accent mustrător.

— La ce nevoie? Nu era grabă: ai să judeci și d-ta acum. Ceea ce s'a întâmplat e ireparabil. De astădată moartea sărmanului d-tale soț e, din nefericire, sigură. Dragă Virginio, fii bună și citește ziarele, cari te vor lămuri imediat.

Ea luă gazetele cu mâna tremurândă, dar, învinsă de o emoție subită, le lăsă jos, izbucnind în plâns.

— Citește d-ta, Nicule, — zise ea cu glas zdrobit. Eu nu pot...

Pseudo-contele luă ziarele, cari căzuseră pe genuchii Virginiei, și citi răspicat și cu glas tare două reportaje ce relatau sinuciderea numitului Niculae Ghencea.

— Totuși, nu înțeleg tocmai bine legătura,— zise el în cele din urmă, întorcându-se cu aer întrebător către tat-său.

— Să vă explic, copii. Stați numai și mă ascultați cu toată atențiunea. Ceea ce o să aflați va deveni foarte important într'un viitor apropiat.

Și bătrânul Velniță povesti amănunțit celor doi interlocutori ai săi diferitele convorbiri ce avusese cu judecătorul Zorovici. Le vorbi de întâlnirea dintre Constantin și Jean Veroneanu, relatându-le întrevederea ce fusese între dânșii, așa cum suna, cel puțin versiunea bancherului. Mai istorisi ultima sa convorbire cu magistratul, emițând din nou bănuelile sale cu privire la partea ce va fi avut Constantin Veroneanu la moartea fratelui său.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaarhivelor.ro/index.php/mdrr1901-1932

— Un fratricid ! — esclamă Virginia. O e cu neputință !

— Mizerabilul bancher e capabil de orice, — susținu contele Bakoryi.

— Din nefericire, — reluă bătrânul, — acesta nu s'ar puteà dovedi decât prin înseși mărturisirile vinovatului.

— Pe cari va trebui să le provocăm mai târziu, când Petruș Veroneanu va fi aici în desăvârșită siguranță, și ne va puteà asistà.

— Bietu Jean, — murmură Virginia, cu accent sfâșietor. Speram totuș... da, speram cu tărie să-l revăd într'o zi. Acum s'a isprăvit totul. A murit stingher, departe de mine, departe de noi, fără a fi avut, măcar mângâierea de a ști ce s'a făcut cu fiul său.

Și, din nou, lacrimi fierbinți curseră pe frumoșii obraji ai tinerei femei.

— Virginio, scumpo, — vorbi blând Nicu, foarte emoționat și el,— liniștește-te te implor. Nu uita duioșia, devotamentul cu cari voiesc să te înconjur de astăzi înainte.

— O, nu uit nimic, Nicule. Îmi dau seama pe deplin de valoarea afecțiunii și generozității d-tal Dar lasă-mă să plâng, te rog ! Cugetă numai,. toată iubirea, tinerețea mea, fericită, amintirile: se nimicesc pentru totdeauna sub această lovitură funestă.

Bătrânul rămase mut, emoționat el însuși, în fața acelei dureri sfâșietoare, așa de legitimă. Cât despre Nicu, plângeà și el, strângând incoștient mâinile fierbinți ale Virginiei, a cărei dis-

Muzeul Digital al Românului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

perare era nespusă. El reluă, după o clipă de tăcere greoae și dureroasă:

— Virginio, caută de-ți lumeacă gândul asupra fiului d-tale, această icoană vie a aceluia care nu mai este. Va fi pentru d-ta mângâerea cea mai puternică, cea mai dulce. Gândește-te la el. Il vei vedeà fără îndoială în curând. Gândește-te deasemenea și la noi cari te iubim așa de sincer, la aceea care va fi într'o zi fiica d-tale. Curaj, Virginio, curaj, scumpa mea prietenă, te vom ajutà să-ți suporți durerea.

Aceste cuvinte afectuoase și pline de duioșie avură darul să redea sărmanei femei, încetul cu încetul, oarecare liniște. Ea se sculă și zise cu glas stins:

— Mă duc să înștiințez pe Zâna Viilor de nenorocirea care ne-a lovit. Trebuie să știe și ea tot adevărul.

Și încet, cu capul, plecat și fața brăzdată de lacrimi. Virginia ieși, lăsând în cameră pe Nicu Velniță și tatăl său, cari rămaseră tăcuți respectându-i suferința. Fu între dânșii o clipă de stânjenire, foarte explicabilă.

— Nicule, — relua bătrânul, — îmi rămâne să-ți fac cunoscut o idee care mi-a venit în momentul în care am plecat dela Zorovici. O socot ingenioasă și, în consecință, îl rugai să te recomande, într'una din zilele astea, lui Constantin Veroneanu.

— Mizerabilul ăluia? Cu ce scop?

— Să-ți explic.

Și bătrânul se întreținu îndelung cu fiu-său ferindu-se să ridice glasul. Nicio ureche indiscretă

Muzeul Digital al Romanului Românesc
www.transilvania.ro/mdrr1901-1932

nu putu surprinde taina acestei convorbiri misterioase. Când ieși din cabinetul de lucru al fostului fabricant, contele Bakoryi păreà convins de necesitatea demersului propus de tatăl său. El se duse chiar a doua zi la București. Înștiință pe proprietarul casei în care locuià, în strada Batiștei, că se mută și că va evacua imobilul în opt zile, care poate fi închiriat chiar de atunci. Într'adevăr, mobilele fură ridicate a treia zi și duse la Fundeni. Apoi contele lipsi o bucată de timp, pretextând o călătorie. Timp de câteva zile traiul locatarilor din somptuoasa locuință a bătrânului Velniță fu cruțat de orice incident. Suferința Virginiei se potoleà încetul cu încetul. Ideia morții lui Jean, definitiv admisă, așternuse pentru totdeauna amintirea scumpului dispărut în cutele tainice ale inimii. Într'o seară, pe vremea blândă a amurgului, fermecătoarea văduvă se plimbà prin parc, însoțită de Nicu, care se întorsese dimineața la Fundeni. Era o oră melancolică și boarea parfumată a frunzișurilor se împrăștià în liniștea serei.

— Să stăm o clipă, vrei, Virginio ? — întrebă Nicu cu glas îmbietor.

D-na Veroneanu consimți și șezu pe o bancă rustică, alături de amicul său. Acesta părea emoționat și îngrijat. El luă mâinile tinerei femei, le strânse într'ale lui și-i zise blând:

— Permite-mi, Virginio, să-ți amintesc promisiunea solemnă ce-mi făcuși acum o lună.

— N'am uitat nimic, dragul meu.

— Îți mulțumesc. Asta mă încurajează să-ți vorbesc de lucruri grave, de natură absolut în-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

timă. Uite, din moment ce fatalitatea a voit să fii astăzi liberă, nu crezi că ți-ar fi posibil să fixezi o dată când s'ar putea îndeplini promisiunea de care-ți amintii?

— Dragul meu, n'am deloc intenţiunea de a-mi călcà cuvântul, dar pentru ce graba asta? N'ar fi mai cuminte să aşteptăm până s'o întoarce fiul meu, ca să fixăm după aceea ziua unui eveniment aşa de important?

— O, fără îndoială, te înţeleg, te aprob, Virginio, dar e aşa de crud să aştepţi! Dealtminteri, eu sper cu tărie ca fiul d-tale să fie aci peste două luni cel mai târziu.

— Ah, sunt dornică să revăd pe scumpul meu copil, să-l cuprind în braţe, să-l strâng la piept.

— Dorinţa d-tale e foarte legitimă; cu toate astea, nu poate împiedicà întru nimic proiectele noastre.

— Gândeşte-te, dragul meu că nu l'am văzut unsprezece ani. Mi-e dor de sărutările lui, de iubirea lui filială, de prezenţa lui. Ah, iartă-mă că-ţi vorbesc astfel de fiul meu tocmai când e vorba de d-ta. Dar ştii, femeia e mamă înainte de toate. Dragostea maternă e cel mai puternic sentiment al nostru. Nimic n'o poate distruge. Mamele sacrifică totul pentru copiii lor.

— Înţeleg, Virginio, şi admir precum trebuie această concepţiune măreaţă a datoriei cele mai dulci şi mai sfinte. Cu toate astea, eu n'o cred în contradicţie cu fericirea ce o aştept cu atâta nerăbdare dela d-ta. Dece dar să nu fixăm deacum data uniri noastre, subordonând-o, dacă ţii neapărat, înapoierii fiului d-tale?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Ei bine, da, da, va fi așa cum dorești. Nu mă îndoesc de iubirea d-tale și o apreciez. Ar fi dar nedrept și crud din partea mea de a nu-ți acordà de acum, pe bună dreptate, afecțiunea ce aștepți dela mine.

— O, îți mulțumesc, Virginia mea iubită!

— Și Nicu, cu un gest pornit, duse la buzele-i tremurătoare mâinile fine, pe cari le ținea într'ale lui, și depuse o lungă și caldă sărutare pe epiderma dulce și catifelată.

— La revedere, la revedere, — murmură el cu glas duios, — vei fi însfârșit a mea...soția mea!

Și un fulger de bucurie îi lumină ochii.

— Să punem dar trei luni, — reluă el insinuant, — vrei?

— Ne-am înțeles, blândul meu amic.

— Insfârșit! — esclamă Nicu transfigurat.

Și, de astădată, avu curajul să înlănțue mijlocul rotund al Virginiei, o atrase spre dânsul cu o apăsare ușoară și, îmbătat de atingerea trupului acelei femei, așa de frumoasă încă, îndrăzni, pentru prima oară, să sărute ochii ei mari căprii.

— Te iubesc... te iubesc, — murmură el.

D-na Veroneanu tresări sub aceste mângâieri arzătoare; clipi din gene și simți că e aproape să leșine. I se desprinse din brațe, turburată, tremurând, pe când ochii ei galeși păreau să se cufunde într'ai lui Nicu.

— Cât mă fericești! — zise acesta. Vai, voiu avea dar și eu odată în viață noroc, noroc desăvârșit, noroc nețărmurit, bucurie adevărată!

Se întrerupse brusc, cu ochii măriți de o mirare

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

subită. Fizionomia Virginiei Veroneanu deveni se deodată gravă și îngrijată, exprimând par'că gânduri penibile.

— Ce este? — întrebă el, neliniștit.

— Vai, Nicule, cuget la situația d-tale falșă la numele d-tale.

— Da? Ei și ce e?

— Nu prezintă oare o piedică de netrecut?

— O, înțeleg? Eziți să porți un nume pătat de o condamnare infamantă! — esclamă Nicu, interpretând greșit sentimentele Virginiei. Văduvă de ocnaș, te trec fiori la ideia de a te mărita cu alt pușcăriaș..

— Nicule!

— O, nu protesta zadarnic! Citesc pe chipul d-tale acest gând. Rușinea acestei uniri ți-a apărut deodată înaintea ochilor ca o monstruozitate, nu-i așa?

— Da' nicidecum nu m'ar reține rușinea. Dar n'o să ne izbim de o imposibilitate materială?

— Nu, nu, nu încercă să-ți ascunzi sentimentele, — continuă Nicu, pradă unui fel de indignare pe care nu și-o putea stăpâni.

Nu vreau mila d-tale.

— Dă-mi voie... gândește-te bine...

— Inc'odată, nu! Dacă este așa precum socot, s'o isprăvim chiar de acum, să rupem orice legătură!

Față de această explozie de furie de neînțeles, Virginia rămase mută de înmărmurire, aproape îngrozită, și vorbele ce ar fi trebuit să le spună nu-i veniră pe buze.

— Vezi,'— continuă Nicu cu vehemență,—

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

nu poți să-mi răspunzi nimic. Afecțiunea ce pretindeai că-mi porți e așa de slabă, așa de puțin sinceră, că nu poate învinge scrupule e și prejudecățile d-tale sociale. Adio dar... adio... Virginio.. nu mă vei mai vedeà niciodată! Niciodată!

Nicu rosti ultimul cuvânt cu glas ce vibrà de nețărmurită durere. Apoi se depărtă cu pas sacadat, ca un nebun. Virginia, a cărei uimire atinsese culmea, se sculase și ca și privirea-i rătă cită denota că nu mai e deplin stăpână pe dânsa. Ultimele cuvinte de adio ale lui Nicu o readuseră deodată în fire redându-i oarecare energie.

— Nicu, dragă Nicu! — strigă ea. Stai! Un te duci? Ce-i cu d-ta? Te rog, ascultă-mă! Stai!

Și, în acelaș timp, îl apucă de braț, readucându-l, cu o blândețe irezistibilă, spre banca pe care șezuseră adineauri.

— Ce mi-ai putea spune care să șteargă oribila impresie a atitudinii d-tale? — întrebă Nicu, gâfâind.

— Că nutresc pentru d-ta o afecțiune foarte puternică și că ești absolut greșit asupra sensului vorbelor mele.

— Explică-te dar limpede!

— O, nimic mai simplu! M'am gândit numai la formalitățile legale ce le-ai aveà de îndeplinit, la imposibilitatea de a te prezenta cu actele d-tale la ofițerul stării civile. Și mă întrebam, neliniștită, cum ai putea distruge aceste piedici.

— Mărturisești că nu ascunzi niciun gând jicnitor?

— Îți jur!

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mcri1901-1932

— Credeai deci că aşi voi să-ţi dau numele pătat de Velniţă ?

— Fără îndoială ! Tatăl d-tale îl poartă cu destulă cinste...

— Aşa e.

— Dealtminteri, ai cumva dreptul şi putinţa de a purtă altul ?...

— Dreptul moral, nu.

— Atunci ?

— Dar dreptul legal şi, prin urmare, putinţa, da.

— Nu înţeleg.

— Uite : am izbutit să-mi asigur proprietatea numelui ce-l port de când am regăsit pe scumpul meu părinte, numele de Bakoryi, pe care oarba întâmplare mi l-a pus la dispoziţie.

— Ei cum asta ?

— Uite aşa, în urma unor demersuri repetate pe cari le a făcut tata la ministerul de externe şi ambasada Austro-Ungariei. Ar fi preà plictisitor pentru d-ta să-ţi descriu toate amănuntele în chestiunea aceasta, mai ales în momentele astea, aproape solemne. Află numai că starea civilă a nefericitului conte Geza, dispărut şi mort fără îndoială demult la Klondyke, îmi aparţine de acum legalmente. Prevăzusem toate greutăţile ce se puteau opune într'o zi la realizarea fericirii ce visam, şi, cu ajutorul unor puternice influenţe, am izbutit să le distrug dinainte. Aceasta a şi fost cauza pentru care am lipsit câteva zile.

— Dece nu mi-o spuseşi ?

— Am făcut rău — îngână Nicu, încurcat,— şi-ţi cer, umilit, iertare, Virginio. Iartă-mă pentru

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

vorbele nedrepte și crude ce le-am rostit, iartă-mi furia grosolană, nedemnă! Te-am jignit adânc. Vezi, scumpo, firea omului nu se schimbă. Mereu apare în el vechea ființă, oricare ar fi masca ce și-o anină. Vai, violența asta nebună m'a pierdut odinioară, făcându-mă să săvârșesc un act odios și ireparabil!...

— Da, mânia e sfetnic periculos, dar te iert, Nicule, fiindcă dragostea d-tale e o scuză.

— Îți mulțumesc, o, îți mulțumesc, scumpa mea iubită!

Și Nicu Velniță, sub imboldul unei emoțiuni adânci și dureroase, căzu în genuchi, umilindu-se înaintea ființei pe care o adorà.

Lacrimi îi udau pleoapele. Ingână:

— Făgăduiește-mi, Virginio, că ai să uiți.

— Da, da! Ridică-te și să intrăm în casă. S'or fi mirând de lipsa noastră la ora aceasta.

Și amândoi o porniră iar prin parcul întunecos, silindu-se să-și birue turburarea. Nicu oferi brațul său Virginiei, spre a o conduce, și ea se rezemă de el cu blândețe, fericită, în fond de a se simți ocrotită de omul acela inimos, care o iubeà cu atâta înflăcărare și sinceritate. Și, pe când se îndreptau repejor, spre casă, Nicu spuneà, făcând haz:

— N'ai să suferi nicio scădere în rang, scumpă și frumoasă coniță, căci de astădată vei fi contesă și, ceva mai mult, foarte bogată, înconjurată de tot ce-mi va permite viața să-ți ofer mai frumos și mai plăcut!...

Trebuie să fim în totdeauna fericit, gustând împreună toate bucuriile verii existenței noastre

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

precum și toate plăcerile frumoasei seri a bătrâneților.

— Inconjurați de Petruș și copiii lui, — adaogă Virginia.

Și, tot discutând pe acest ton de duioșie amoroasă, ajunseră la scara din față. Peste câteva clipe se așezară la masa familiară, la care, din discrețiune, nimeni nu-i întrebă asupra cauzei — ghicită poate a întârzierii lor. Fu pentru amândoi o seară fericită, ca preludiul dulce al noului trai ce și-l pregăteau. După atâția ani de dureri și chinuri, aveau să găsească însfârșit, odihna, liniștea zilelor de mulțumire. Pe când Virginia va gusta pacea, fericirea tihnită a afecțiunii, a recunoștinții, datorită generosului prieten, Nicu va cunoaște, însfârșit, toate bucuriile pasiunii satisfăcute, ale iubirii împărtășite de femeia pe care o dorea de atâta vreme și cu atâta ardoare !..

XI

Incepusè luna Iulie. Cea mai mare parte a bucureștenilor părăsiseră zgomotoasa capitală, fie plecând la țară, fie refugiindu-se prin stațiunile balneare. Constantin Veroneanu, urmând pilda generală, își făcea și el pregătirile de plecare. Avea intenția să-și instaleze nevasta la conacul dela Minculești și să petreacă și dânsul acolo câteva zile. Dela teribila moarte a mamei sale, luase în stăpânire imensul domeniu, deși trebuia împărțit între el și Petruș Veroneanu. Intr'o dimineață, tocmai pe când supravegheà la facerea bagajelor, veni omul de serviciu dela bancă,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

aducându-i o cartă de vizită. Bancherul citi nu fără mirare:

GEZA DE BAKORYI

— Vă aşteaptă jos, — vesti omul.

— Bine pofteşte-l la mine în birou. Viu şi eu imediat.

După aceea Constantin Veroneanu ieşi din apartamentu-i particular, îndreptându-se spre birouri. Pe când străbăteà coridoarele, îşi spuneà:

— Insfârşit, vom puteà vorbi şi cu acest faimos conte. Dacă ar fi să cred cele ce mi-a povestit despre el Zorovici când mi l-a recomandat, e rost de învârteală cu omul ăsta, care pare să fie colosal de bogat. Il mirosim noi acum şi văd eu cât îi face pielea.

După reflexiunea aceasta, care zugrăveà destul de bine felul preocupărilor sale, baucherul intră în birou. Pseudo-contele Bakoryi se sculă.

— Sunt foarte mâhnit că am nimerit o zi proastă, — zise el, silindu-se să aibă un aer de desăvârşită amabilitatea. Imi pare că vă pregătiţi să plecaţi în vilegiatură?

— Intr'adevăr, vom petrece câteva zile la ţară, la moşia noastră, — zise Constantin Veroneanu cu accent lenevos.

— A, aveţi o moşie?

— Ca toată lumea.

— In judeţul Mehedinţi, dacă nu mă'nşel?

— Tocmai. Aţi ghicit. E în apropiere de T.-Severin, între Cerneţi şi dealul Grădanilor: moşia Minculeşti, destul de bine cunoscută.

— O, da, foarte frumoasă şi, într'adevăr

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

foarte cunoscută. Felicitările mele, domnule, și vă rog să mă scuzați că v'am deranjat.. Voi veni altă dată...

— O, nu, nu, mă rog, stați. Odată ce ați venit, vă acord tot timpul dorit. Mă simt chiar măgulit de vizita d-voastră...

După acest schimb de politeți, cei doi oameni se așezară unul în fața altuia.

— Veniți, desigur, să-mi vorbiți de afaceri? — reluă, cel dintâiu, Constantin Veroneanu.

— Da, domnule: afaceri de foarte mare importanță, pentru mine cel puțin.

— Vă ascult.

— Veți fi, desigur, foarte mirat, dar, ca financiar norocos și foarte căutat, ce sunteți. trebuie să posedați simțul practic al americanilor și, prin urmare, aveți oroare de fraze goale, cari ne răpesc timpul.

— Negreșit. Imi plac propunerile limpezi și precise.

— Uite dar ce mă aduce: domnul Zorovici, bunul meu prieten m'a informat deunăzi de bruca despărțire ce s'a produs între d-voastră și fostul asociat.

— V'a relatat exact. Domnul Răduliade începuse să îmbătrânească și năzuia la o odihnă, bine meritată, dealtminteri, după treizeci de ani de muncă și sforțări obositoare.

— Înțeleg. Pe lângă asta, trebuie să fie și bogat.

— S'a retras cu cinci-șase milioane. Averea aceasta modestă ajunge ambițiunii și dorințelor ce nutrește.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Cinci-șease milioane !... — esclamă contele Bakoryi, ascunzând cu greutate un strigăt de indignare, care da să-i iasă de pe buze.

— Da, bani câștigați în combinațiuni de o onestitate scrupuloasă, dar dibace.

— Adevărat? — rosti contele cu accent apăsat.

Avea poftă să strige: „hoțul, mizerabilul !...“ Se stăpâni însă, cu o sforțare violentă a voinții.

— Așa dar, — continuă el, reculegându-se, — m'am gândit că poate a-ți fi dispus să primiți un nou asociat, dacă s'ar prezentă înarmat cu capitaluri mari și garanții indiscutabile.

— Nu zic nu, în principiu cel puțin. Nu cumva a-ți candidà d-voastră la succesiunea lui Rădu-liade?

— Așa și este, iubite domnule Veroneanu.

— Dovada aceasta de încredere este extrem de măgulitoare pentru mine, — zise bancherul. Dar înainte de a intrà în fondul acestei propuneri, sunteți atât de bun să-mi permiteți câteva reflexiuni și chiar a pune două-trei întrebări?

— Orice veți voi.

— Ei bine, iubitul meu domn, nu vă pot ascunde că, în timpul din urmă nutream împotriva d-voastră oarecari păreri rele.

— O, dece? — esclamă contele, făcând de minune pe miratul.

— E vorba de un fost slujbaș al meu, un individ pe care mi-l recomandaserăți d-voastră cu căldură, acum câteva luni, în calitatea d-voastră de bun client al băncii noastre.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mcr1901-1932

— De cine voiți să vorbiți? Nu-mi amintesc.

— De unul, anume Marin, pe care am fost silit să-l concediez, acum două-trei luni, din cauza unei grave nemulțumiri.

Și, rostind această ultimă afirmație mincinoasă, Constantia Veroneanu privi țintă pe interlocutor, ca spre a-i scruta fundul gândului. Contele rămase rece. Nicio fibră de pe trăsăturile sale nu se mișcă.

— Vai, — făcu el cu accent plictisit, — vă exprim vii regrete. Omul acela ne-a înșelat pe amândoi. Aș trebui să zic pe toți trei, căci mi l-a recomandat și mie unul dintre cei mai buni amici ai mei.

— Cu toate astea, îl cunoșteați destul de bine. Venea foarte des pe la d-voastră seara, după serviciu.

— La mine.

— Da, în strada Batiștei.

— A, știți asta? — esclamă contele Bakoryi zâmbind malițios.

— Știu multe lucruri. Am excelentul obicei de a pune să se facă mici anchete asupra tuturor slujbașilor pe cari îi iau în serviciu.

— Foarte lăudabil și, mai ales, foarte prudent. Astfel, dar, știați de legăturile mele secrete cu Marin?

— Perfect.

— Și ce ați conchis? — întrebă Bakoryi.

— Uite, — zise el după o clipă de reflexiuni adânci, — am să fiu sincer. M'am gândit că interesându vă de aproape de oarecari afacer financiare de curând lansate, ca „Reflectoru

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Soarele" de pildă, doreați să vă țină Marin în curent cu operațiunile mele.

— Hm, din punctul de vedere al logicii, s'ar cam potrivi, — recunoscu contele, — deși nu obișnuesc asemenea procedeuri. Uite domnule Veroneanu, voiu fi și eu tot așa de sincer ca și d-voastră. Și mi-e cu atât mai ușor, cu cât aventura s'a terminat de acu. Nu mai stau pe strada Batiștei; am plecat definitiv din București.

— A, adevărat?

— Da. Apartamentul pe care-l țineam acolo cu chirie erà un fel de cuib discret de flăcău. Cred că, cu asta, am spus totul.

— Eh, asta-i !...

— Primeam acolo o femeiușcă adorabilă, pe care, dealtminteri, o cunoașteți foarte bine și d-voastră.

— Eu? — se miră bancherul, de astădată sincer.

— Da. E o oarecare Zozo, fată tare drăguță și care o duceà foarte bine de pe urma fostului d-voastră asociat.

— Zozo ! Ea ? Imposibil !... — esclamă Constantin Veroneanu, pufnind de râs. Vasăzică și d-voastră ?... Dar știți că-i nostimă afacerea !... Bietul Jorj... Era așa dar... ? Și încă de d-voastră ? O, da' e amuzant de tot ! E un subiect bun de vodevil.

— Nu-i așa ? E destul de interesant ? Înțelegeți deci restul. Marin veneà în fiecare seară să-mi facă gospodăria... să servească la masă când erà câte un supeu să facă patul... și alte servicii însfârșit.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Constantin Veroneanu izbucni din nou în râs.

— Înțeleg totul acum, — zise el.

— Asta-i întreaga afacere. Sunt burlac și, ca atare, liber.

— Așa este.

— Și apoi, îmi plac grozav femeile drăguțe, mai ales Bucureștencele. Au un șic și o grație speciale.

— Mă rog!... Și, mai întâiu, femeia e unul din farmecile vieții. Vasăzică, Marin v'a trădat?

— Da, mizerabilul!... Intr'o bună zi a povestit totul lui Răduliade al d-voastră și l-am dat afară... ticălosul, trădătorul!

— Ei, să numai vorbim de neplăcerile astea, dragă domnule conte. Să fim buni prieteni.

Și bancherul, liniștit cu totul, întinse, cu un gest pornit, mâna pseudo-contelui Bakoryi. Acesta trebui să-și învingă sila ca să strângă mâna aceea necinstită. Trebuia însă s'o facă, în interesul rolului ce-l jucă.

— Și acum, — zise el, — să revenim în preocupările noastre, adică la afaceri serioase.

— Bucuros. Imi propui dar o tovărășie cu d-ta, — replică Constantin, lepădând pe ceremoniosul și rigidul „d-voastră". In ce condițiuni?

— O, nu pot încă preciza. Le vom fixa împreună.

— De acord. Cu toate astea, proiectul d-tale să se sprijine pe oarecari baze generale.

— Fără îndoială. In primul rând m'am gândit că am putea trata pe temeiul egalității.

— Adică cum?

Muzeul Digital al Romanului Românesc
(c) transilvania.ro/mdrr1901-1932

— Uite: eu voiu pune un acelaş capital ca d-ta.

— Ar fi vreo şapte-opt milioane.

— Atât de mult?! — se miră contele Bakoryi.

— Da, deşi nu le posed încă toate. Dar pot scontà speranţe sigure; între altele, de pildă, moştenirea mamei, care valoreaza cel puţin cinci milioane.

— Da, dar nu eşti singurul moştenitor?

— Văd că eşti bine informat.

— Fac, ca şi d-ta, mici anchete, când sunt necesare.

— In cazul acesta, ştii că mai pot sconta, aproape cu siguranţă, alte şase milioane.

— Ei cum?

— Da, partea ce se cuvine ca moştenire nepotului meu, nefericitului meu frate.

— A, da, Petruş Veroneanu.

— Chiar el. Bietu' băiat s'a angajat în armata colonială a Franţei. Grav rănit în lupta dela Ţarasaotra, a dispărut şi, de atunci, n'a mai putut fi găsit.

— Crezi c'a murit?

Această simplă întrebare puse în încurcătură pe bancher.

— Vai, — esclamă bancherul, luându-şi un aer de tristeţe, — mi-e tare frică!..

Un fulger de dispreţ şi furie trecu prin ochii contelui Bakoryi. El trebui să facă apel la întreaga-i voinţă spre a se stăpâni să nu azvârle în faţa mizerabilului care-i vorbea infamiile şi crimele lui.

— Nu ştiam acest amănunt dureros, — zise

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

el cu răceală. Dar să nu ne bizuim pe această moștenire prematură.

— Fie!

— Să ne oprim la cifra rotundă de șase milioane, de o parte și de alta, ceeace ne dă în total douăsprezece. Eu cred că cu asemenea capital vom puteà operà nestingheriți și cu succes.

— Cred și eu, — întări bancherul, însufleținduse. Căci dacă ne înțelegem, dacă ești ca și mine animat de puternica dorință de a realiza o avere imensă, vom merge departe, vom uimi mulțimea

— Sper.

— Vezi d-ta, dragă domnule conte, eu am visat atotputernicia prin aur; vreau să stăpânesc în parte lumea, cel puțin țara mea. Ambiția mea e imensă; voesc avere, onoruri, plăceri; voesc totul... totul!... Ași voi să fiu deputat, ministru chiar, dacă se poate!

— Bravo! Succes!...

— Imi va face deosebită cinste. A, pardon, erà să uit un lucru important.

— Și anume?

— Apropo de reflectorul „Soarele"... Poate nu știi că dețin actualmente cea mai mare parte a acestor titluri, pe cari știuși să le faci cu atâta dibăcie să se urce la trei sute de lei.

— Intr'adevăr, nu știam amănuntul acesta Sunt vesel că-l aflu.

— Ce voiam să-ți mai spun: una din condițiile înțelegerii mele cu d-ta ar fi să-mi primești înapoi toate aceste titluri cu cursul lor actual.

— Cum se poate așa ceva? Ar fi o pierdere mare pentru bancă, o pierdere enormă

Muzeul Digital al Romanului Românesc
http://transilvania.ro/mdrr1901-1932

— Nicidecum pentru Bancă. Mi le iei d-ta pe contul d-tale personal.

— Imposibil! Aș rămâne păgubaș de șapte-opt sute de mii de lei.

— O, e o condiție „sine qua non". Țiu să scap de valorile astea, în cari n'am nici cea mai mică încredere.

— Pentru ce?

— Chestie de presimțire, de miros. Dealtminteri, dacă refuzi să le primești înapoi, le arunc pe piață, dintr'odată, pe orice curs.

Lovitura aceasta directă, făcută cu dibăcie de pseudo-contele Bakoryi în ultimul moment, atinse la inimă pe Constantin Veroneanu.

— Vrei să-mi fi tovarăș — zise el turburat — și începi să mă sugrumi. E o manevră de dușman pe care nu mi-o explic.

— E adevărat, recunosc că lovitura e aspră. Dar ce vrei? Sunt cam încăpățânat și, îți repet, e una din condițiunile formale ale propunerii mele.

— Bine, voiu vedeà, mă voiu gândi, — răspunse Constantin, cu vocea zdrobită de o neliniște tainică.

— La revedere! — mai zise contele, retrăgându-se grăbit.

— Da, da, la revedere,.. — îngână bancherul, fâstăcit de siguranța teribilă a straniului său vizitator.

După plecarea acestuia, căzu greu pe fotoliu, strivit de pretenția și amenințarea contelui Bakoryi. Așa cum îi spusese, lovitura cu care acesta îl amenința erà grozavă. Dacă o executà, aveà să zdruncine din temelii situația băncii, făcând

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

chiar posibilă o catastrofă. După operația sângeroasă făcută capitalurilor financiare ale lui Constantin cu prilejul regulării draconice a socotelilor pretinsă de Răduliade ar fi fost o acțiune din cele mai periculoase, fără a mai pune la socoteală că lichidarea titlurilor reflectorului „Soarele" astfel făcută, ar aruncă asupra casei de bancă un discredit considerabil. Astfel, dar, contele Bakoryi, sub aparențe simple și amicale, aducea pe bancher la strâmtoare, din care acesta nu puteà ieși decât primind pe celălalt ca tovarăș. Era o cartă pe care o jucà silit.

— Drace, e jucător îndemânatic și chiar periculos, — murmură bancherul. Mă ruinează, ca să mă silească să accept sprijinul milioanelor lui. Cu ce scop? N'are aface! Soluția asta vaorează mai mult decât o prăbușire financiară sau un scandal poate, care ar provocà anchete, destăinuiri periculoase în trecutul meu!

După un moment de tăcere, continuă, cu accent de mânie surdă și strângând din dinți:

— Ei da, viu am să-l iau de tovarăș dar l-oi face eu mai târziu să-mi plătească paguba ce o sufăr astăzi din pricina lui. Ba, ceva mai mult: îl voiu compromite ca să-l dezarmez. Îl joc eu cu finețe.

După această concluzie, plină de amenințări pentru viitor, financiarul se înapoiă în apartamentul său scuturându-și umerii ca și cum ar fi voit să se descarce de o povară. În vremea aceasta contele Bakoryi se înapoià încântat la Fundeni.

— S'a aranjat, — zise el încet tatălui său, așezându-se la masă, spre a dejuna. Se prinde

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/indrr1901-1932

în cursă. L-am pus între două alter native: o prăbușire, ori tovărășie silită.

— Foarte bine, — aprobă bătrânul. Îl avem în mână. Vom culege la urmă roadele.

Și bătrânul, zâmbind, excelenta gustare care uni în jurul mesei familiare pe Virginia Veroneanu, Zâna Viilor și soții Stoica. Dejunul era tocmai pe sfârșit când un servitor înmână o depeșă contelui Bakonyi, care abia își aruncă ochii pe ea și o expresie de nețărmurită bucurie îi lumină obrazul.

— Se întoarce... se întoarce!... — esclamă el entuziasmat.

Și, fără să mai spue ceva, trecu Virginiei telegrama. Fermecătoarea femeie citi tare, cu glas cam tremurând, rândurile acestei mișcătoare:

„Plecăm astăzi în Franța cu vaporul „Charlemagne". Rănile lui Petruș cicatrizate. Stare generală bună. Pădureanu în convalescență. Vom fi la Marsilia la 30 Iunie. Salutări tuturor„

ANDREI

— Însfârșit! — esclamă d-na Veroneanu. Îmi voiu vedeà copilul, după atâta vreme!...

— Petruș, scumpul meu Petruș!.. — murmură Zâna Viilor, adânc emoționată.

Schimbă cu Virginia o lungă privire de duioșie, în care iubirile lor, așa de deosebite totuși, se închegau în persoana aceluia a cărui icoană le umpleà inimile.

— Le mergem întru întâmpinare! — strigă

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mcr1901-1932

Nicu, voios. Ard să văd mai degrabă pe flăcăul ăsta; ard deasemenea să îmbrățișez pe bunul meu Andrei, acest prieten așa de scump și devotat, ca un adevărat frate!...

Propunerea fu primită cu mare entuziasm. Din clipa binecuvântată în care sosise faimoasa depeșă erau, în toate zilele, la cele mai neînsemnate prilejuri, schimbări de impresii, prevederi, proiecte diferite, unele mai plăcute decât altele. Adunările familiare erau mai dese. Nici bătrânul nici tânărul Velniță nu prea erau ocupați și-și consacrau timpul, făcând din ce în ce mai plăcută oaspeților lor șederea la proprietatea din Fundeni. In cursul săptămânilor ce urmară, Nicu avu două întrevederi importante cu Constantin Veroneanu, venit special la București. In ultima din aceste întrevederi reuși să înfrângă cu totul încercările de rezistență ale bancherului și bazele viitoare tovărășii fură fixate de comun acord.

— Voiu însărcina pe advocatul meu să binevoiască a redactă actul nostru societar, — declară la urmă contele Bakoryi. In ziua în care vom fi gata să-l iscălim, îmi vei face plăcerea, dragă d-le Veroneanu, să iei parte la banchetul ce-l voiu da în onoarea d-tale.

— Bucuros, dragă conte.

— Te înștiințez că, organizez banchetul afară din oraș, la proprietatea ce o am la Fundeni.

— Foarte bine. Voiu vedeà și eu cuibul acela drăguț despre care mi-ai pomenit de câteva ori.

— Il vei vedeà și sunt sigur că ai să duci cu d-ta o impresie neștearsă.

Și, zicând acestea, prin ochii contelui trecu o

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

flacără intensă. El se sili s'o ascundă, aplecându-și pleoapele, apoi adaugă zâmbind:

— Fireşte, aş fi foarte fericit să poftească şi d-na Veroneanu.

— O, da, fii sigur că va veni şi dânsa, i-ai cucerit simpatia.

— Mă simt măgulit.

— Peste câteva zile crezi să fii gata a iscăli actul nostru de asociaţie? — reluă bancherul.

— Păi, peste două săptămâni cel mult. Am de făcut un mic voiaj de afaceri familiare în Austria. Când mă voiu înapoia vom fixa o dată.

— Bine, îţi voiu aştepta hotărîrea. La revedere, dragă conte, şi călătorie bună!

După schimbul acestor politeţi, se despărţiră. Chiar a doua zi, contele Bakoryi, d-na Virginia Veroneanu şi drăgălaşa Zâna Viilor plecară la Marsilia. Luna Iunie era pe sfârşite. Domnea o căldură grozavă. Se şi simţea dogoarea lui cuptor. Speranţa imensei bucurii ce le aşteptă împiedică pe Virginia şi Zâna Viilor să resimtă oboseala călătoriei. Ajungând în marea şi frumoasa cetate traseră la unul din cele mai bune hoteluri. Vaporul „Charlemagne" trebuia să sosească după amiazi. După dejun, merseră cu toţii la cheiurile de debarcare. Mai aşteptară timp de un ceas sosirea vasului, cu nerăbdarea crescândă, ce făceă inimile să le bată mai tare. Insfârşit, contele Bakoryi, care, înarmat cu un benoclu, scrutà necontenit rada, esclamă cu accent triumfător:

— Uite-l!

Şi, întinzând mâna, arătă însoţitoarelor ma-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

rele pachebot care veneà cu toată viteza ce-i erà îngăduită. Peste un sfert de oră vaporul ancoră în port și debarcarea pasagerilor începu. In curând apăru pe punte un caporal din infanteria colonială a Franței și inimosul Andrei. La spatele lor veneà un om mărunțel slab, foarte palid. D-na Veroneanu se repezi și, până cei sosiți să aibă timpul material s'o vadă, luă de gât pe caporal și-l strânse cu pasiune la piept, strigând:

— Petruș, copilul meu... fiul meu !...

Tânărul n'avu nevoie de lămuriri mai amănunțite. Inima, mintea, toată ființa sa insfârșit, vibrând și mișcată de o forță lăuntrică de neînvins, îl împingeà în brațele mamei deznădăjduite, al cărei strigăt de iubire maternă îl luminase dintr'odată.

— Mamă, scumpă mamă ! — esclamă el, strângând pe d-na Veroneanu la piept.

Stătură strâns înlănțuiți timp de câteva minute, într'o îmbrățișeare înflăcărată, pierduți în sărutări nebune, sărutări de nesfârșită duioșie.

— Vino iute, vino iute ! — zise în cele din urmă d-na Veroneanu, târînd pe fiul său spre birja ce-i aștepta la câțiva pași.

In vremea asta Andrei se aruncase și el în brațele lui Nicu Velniță, îmbrățișîndu-se îndelung, ca doi frați cari se revăd după o lungă lipsă.

— O, piciule ! — îngână Deșelatu, cu lacrimi în ochi, mângâind pe prietenul său cu epitetul cu care-l chema de obicei.

— Ce fericire că ne revedem, nu-i așa ? —

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

zise Nicu, zâmbind încântat. De acum n'o să ne mai despărţim.

Apoi se întoarse către nefericita Zâna Viilor, care stătea la o parte fără ca nimeni s'o bage în seamă, de par'că ar fi uitat-o cu totul.

— Ei, ce-i cu d-ta? — zise el, cu accent de imputare blândă, — nu mai recunoşti pe bunul nostru prieten?

— O, ba da, ba da, dar aşteptam...

Şi fata izbucni deodată în lacrimi.

— Da, ce-i cu d-ta, Zâno? — întrebă contele mirat de acest acces subit de plâns, — ce este?

— Petruş... Petruş nu m'a văzut!... Desigur că nu vrea să mai ştie de mine... Mă crede vinovată... nu mă mai iubeşte!

— Ba da, ba da, copila mea, — zise cu blândeţe Andrei, apropiindu-se. Petruş te iubeşte mereu, sunt sigur. Ţi-o va spune chiar acum.

— Imediat: — strigă un glas tineresc.

Şi, în acelaş timp, două mâini apucară capul Zânei Viilor şi, într'un fel de vârtej subit, ea simţi o sărutare lungă arzându-i fruntea. Apoi alte mâini: ale lui Andrei, apucară pe ale ei şi le strânseră cu căldură.

— O, şi eu aş dori să te sărut, dacă mi-ar fi permis.

— Îndrăzneşte, bou bătrân! — zise contele Bakoryi.

Bunul Andrei nu aşteptă să-i roage de două ori. Luă, la rându-i, pe Zâna Viilor de umeri şi-şi permise să aplice pe obrajii ei catifelaţi şi îmbujoraţi două sărutări setoase.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Haideți, prieteni să mergem la hotel ! — propuse contele Bakoryi.

Dar în acelaș moment Andrei, arătându-i pe slăbuțul spectator mut al acelor scene de sentimentalism, îi recomandă cu ton sever :

— Pădureanu, zis Dihorul, pocăitul !...

Apoi, adresându-se gravorului, fostul clown adăugă cu accent autoritar :

— Haide ! Te luăm cu noi !

. . . . . .

D-na Veroneanu dădu curs liber bucuriei ei de mamă abia atunci când fu singură cu fiul ei în camera ce ocupà. Ședeà într'un fotoliu, având în fața ei pe Petruș. Il priveà mereu, examinând, una câte una, trăsăturile lui bărbătești, fața lui încă palidă, cu toată arșița țărilor calde, spunându-i cu accent extaziat :

— Ce frumos ești tu, dragul meu Petruș !.. Niciodată nu te-aș fi crezut așa de mare, așa de voinic. Sunt peste unsprezece ani de când nu te-am văzut ! Mititelul ! Unsprezece ani, fără a-ți fi vorbit, fără a te fi putut mângâia !... Dar tu nu m'ai uitat, nu-i așa ?

— O, mamă, scumpă mamă, s'ar fi putut oare ?... Vai am plâns și eu destul după tine și te-am căutat pretutindeni o lungă bucată de vreme. Amintirea ta blândă și atât de prețioasă nu m'a părăsit niciodată.

— Drăguțul de el !

— Ziua noaptea, mă gândeam neîncetat la tine, te chemam din toată inima, din tot sufletul.

— Intocmai cum făceam și eu.

— Și, în zilele grele de amărăciune, în clipele

Muzeul Digital al Romanului Românesc
www.transilvania.ro/morr1901-1932

crude de disperare, când copilăria, adolescenţa mea chiar se simţeau aşa de stinghere icoana, amintirea ta doar mă mai susţineau Speranţa totuş de a te regăsi, de a te revedea într'o zi îmi dă putere de a trăi, de a luptă împotriva destinului

— Ai fost tare nenorocit?

— O, da, da, am suferit foarte mult. Dar şi mai mult că eram singur, fără apărare, fără sprijin, fără afecţiune. Lipsurile materiale nu însemnau nimic, dar izolarea morală mă înspăimântă adesea. Te iubeam dragă mamă, mi-era întodeauna dor de tine, şi inima mea sfâşiată te plângea cu lacrimi de sânge.

— Bietul băiat, odorul meu! O, şi eu am suferit groza. în lipsa ta! Atâtea nenorociri mă zdrobiseră, fără ca să am de nicăiri cea mai mică consolare. Poate că şi cunoşti o parte a peripeţiilor grozave ce mi-au turburat din nou viaţa aşa de : semnată totuşi.

— Da, Andrei excelentul amic pe care prietenii tăi mi l-au trimis într'ajutor, mi-a făcut cunoscut multe lucruri.

— Ţi-a vorbit de bietul tău părinte?

— Puţin, fără a putea să-mi dea prea multe amănunte. Mi-a spus totuş că tata era nevinovat şi a evadat din ocnă dar că acum trebuie să fie mort.

— Vai, e prea adevărat.

— Cu toate astea, s'a grăbit să adaogd că nu este siguranţă asupra acestei morţi. Spunea că aveţi cu toţii speranţa de a vedeà reapărând într'o zi pe scumpul nostru dispărut.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Vai, fiul meu, speranţa aceasta nu mai există astăzi. Am dobândit în timpul din urmă dureroasa siguranţă a morţii lui Jean.

— O, Dumnezeule, Dumnezeule! — îngână tânărul, zguduit deodată de o criză de plâns convulsiv. Şi eu care speram atâta să-l revăd, să vă găsesc într'o zi pe amândoi la un loc. Bietu tata...

Faţă de această durere fiască, d-na Veroneanu simţi c'o năpădesc toate amintirile sfâşiitoare de soţie şi, ca şi fiul său plânse încăodată pe sărmanul martir pe care nu încetase să-l iubească.

— N'ai să-l uiţi niciodată, nu-i aşa. Petruş? — întrebă ea printre lacrimi.

— Nu, nu, dragă mamă, niciodată... Vom păstra veşnic cultul tainic al fiinţei lui.

— Il vei perpetua pentru mine, fiul meu.

Şi d-na Veroneanu, petrecându-şi braţele după gâtul tânărului, amestecă lacrimile ei cu ale lui, printre sărutări prelungi. Reciprocitatea suferinţei lor provenită dela un trecut dureros, nespusele lor regrete se topiră în dulcea mângâetoare a manifestărilor lor de iubire.

— Şi acum, dragă mamă, — zise Petruş, reculegându-se cel dintâiu — spune-mi tot adevărul asupra Zânei Viilor. Am nevoie să ştiu..!

— O, fiul meu, e foarte simplu. Adevărul acesta se poate rezumă în câteva cuvinte. Zâna Viilor e o făptură delicată, demnă de respectul, stima şi iubirea ta.

— O susţii cu adevărat?

— Ţi-o jur. Ascultă-mă pe mine Petruş ai să

Muzeul Digital al Romanului Românesc

afli cât a suferit biata copilă. A fost și ea o martiră.

Și d-na Veroneanu puse pe fiul său în curent cu toate evenimentele a căror victimă fusese Zâna Viilor.

— O, ce mizerabili ne înconjoară! esclamă tânărul, într'un acces de sfântă indignare. Te rog, mamă, ad'o repede aici. Vreau s'o văd imediat, să-i vorbesc!... D-na Veroneanu se sculă și eși imediat din cameră. Petruș, pradă unei exaltări febrile, se plimbă în lung și în lat prin odaie. Zâna Viilor apăru în prag, foarte palidă cu ochii împăenjeniți de-o tristețe nespusă, și rămase locului șovăitoare.

— Intră! Intră! — strigă Petruș nerăbdător.

Ea făcu câțiva pași sacadați, dreaptă cu buzele închise, ca un automat. La spatele ei, d-na Veroneanu închise ușa rămânând nemișcată, ca spre a opri pe alții să pătrundă în cameră. Petruș rămase o clipă în picioare, mut și el, cu privirea aprinsă, cufundată în ochii albaștri ai fetei, care clipea în gene, înțepenită locului de o impresie nervoasă, de neînvins. Deodată el sări la dânsa și-i căzu în genuchi, șoptind cu glas rugător:

— O, Lizico, Lizico, zâna mea, iartă-mă că te-am bănuit!... Te iubesc, te ador, te-am iubit întodeauna, iartă-mă! Chiar acolo unde plecasem din cauza ta, nu te uitasem nicio zi, niciun ceas, nicio clipă!... Iartă-mă, odorul meu, viața mea!

Și, pe când vorbea tânărul luă mâinile fetei, cari erau înghețate. După ultimele vorbe, pe cari el le rosti cu accent de neîndoioasă since-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

ritate, ea își ridică bustul, sub un imbold căruia nu-i putu rezistà, și cu voce pierdută, ce părea că vine din adâncul inimii ei palpitânde, murmură :

— O, Petruș, ești dar acelaș ?... Scumpul meu Petruș... a ta.. pentru totdeauna... pe vecie!

Și, el prinzând-o în brațe c'un gest amoros, ea își dădu capul pe spate, aproape să leșine de fericire. Fu o clipă delicioasă, de neuitat. Tânărul susținea de mijloc adorabila făptură, copleșită de fericire, și aplecându-se spre gingașul ei chip de fecioară, fără a se sinchisi de prezența mamei lui, sărută cu pasiune ochii ei mari închiși.

— Adorato, adorato !... — tot șopteà el, beat de bucurie, — te ador !...

— Dragii mei copii ! — zise cu glas emoționat, d-na Veroroneanu, atingând ușor de braț pe fiul ei.

Gestul acesta și cele câteva cuvine ale ei fură deajuns să facă pe Petruș să revie la realitate. El își înalță capul și, susținând pe Zâna Viilor, o târî spre un scaun, silind-o să șadă! el rămânând în picioare în fața ei, ca în extaz respectuos.

—O, sper să fiu fericită în mijlocul vostru ! — suspină d-na Veroneanu.

Apoi, așezându-se lângă Zâna Viilor, o cuprinse de mijloc, cu duioșie de mamă, și o atrase spre dânsa.

— Și acum, dragi copii, să vorbim, zise ea, luând un ton glumeț.

Câteva bătăi repetate în ușă zmulseră aproape

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/md=1901-1932

cu brutalitate, pe cele trei fiinţe, atât de stâns legate, dela expansiunile lor de iubire. Petruş merse de deschise şi se găsi faţă 'n faţă cu contele Bakoryi. Acesta se opri locului şi amândoi se priviră în tăcere. Doamna Veroneanu se grăbi să-i recomande şi ei îşi strânseră cu pornire mâinele, într'un avânt de simpatie subită şi irezistibilă.

— Cred că nu v'am deranjat ? — întrebă contele.

— O, nu, nu, — replică Virginia. Nu eşti acum de-al nostru ?

— Iţi mulţumesc, Virginio. Permite-mi dar să-ţi iau băiatul, să vie la mine. Andrei ne aşteaptă. E urgentă nevoie ca Petruş Veroneanu să fie pus în cunoştinţă cu tot ce se referă la situaţia sa...

— La revedere, dragă mamă,— zise Petruş. La revedere, Zâna mea adorată !

Şi radiând de tinereţe şi fericire, tânărul urmă pe contele Bakoryi.

XII

— Vasăzicâ, pot ieşi acum domnule doctor ?

— Da, cu toate astea să n'abuzezi de permisiunea asta. Ai scăpat dela o moarte sigură, nu uită asta. Ce păcat că nu dispui de o mică rentă

— Dece ?

— Păi, te-aşi trimete pe trei luni la ţară, unde te-ai întremă complect.

— Din nefericire, domnule doctor, sunt sărac, — replică Jean Veroneanu, cu accent de regret

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

N'am nici timpul, nici mijloacele să-mi permit luxul unei lungi convalescențe.

— Regret, pentru d-ta. Dar, judecând bine, nu mai e nicio primejdie. Ești robust și ai scăpat. teafăr. Te las cu bine!

— Salut domnule doctor! Vă mulțumesc pentru îngrijirile ce mi-ați dat. Mi-ați salvat viața.

— Mi-am făcut datoria.

— Și tânărul doctor se despărți de convalescent, pe care-l căutase așa de bine, zmulgându-l dela moarte cu devotamentul adevăratului om de știință. Rămas singur, Jean reflectă asupra ultimului sfat al medicului.

— La țară! — murmură el. De! m'aș duce dacă nu mi-ar fi teamă că-mi atac prea mult fondurile.

Și, deschizând un sertar dela un vechiu scrin în care ținea ascuns tot ce-i mai rămăsese din cele trei mii de lei ce-i dăduse, odată, bietul Dumitru, omul de încredere al mamei sale, numără cu amănunțime monezile.

— O mie o sută șaizeci și cinci de lei! — zise el îngândurat. E ceva... și, totuș, e puțin. Eh, ducă-se dracului! Fie ce o fi! La urma urmelor, mi-e mai prețioasă sănătatea decât grija zilei de mâine. Ce Dumnezeu, mi-aș puteà și eu îngăduì o mică mulțumire!... Uite, de pildă m'aș puteà de minune instalà la Vidra, sau Comana pe linia Giurgiului, e liniște, aer curat și nici scumpătate. Pe lângă asta, aș puteà venì cât mai des în București. Insfârșit, oi vedeà eu. Deocamdată rămân aci, continuându-mi cercetările în privința Virginiei și de rezultatul lor a-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

târnă dacă trebuie să mă retrag sau nu pentru o bucată de timp la ţară, unde să-mi mai odihnesc puţin trupul şi sufletul, hârşâit de atâta zbucium.

Şi, într'adevăr, timp de câteva zile se ocupă exclusiv cu căutarea urmelor nevestesi. Nu-i ieşau din minte vorbele fratelui. Străbătea Capitala în lung şi'n lat, oprindu-se la toate tutungeriile, Iscodea politicos pe cei pe cari îi întâlnea în prăvălie, dar zadarnic. Abia în ziua a patra a anchetei sale avù bucuria să audă această esclamaţie:

— Madam Cristescu? .. Femeia aia frumoasă? ... Da, am cunoscut-o, fiindcă mi-a predat mie tutungeria.

— A! aşa! Foarte bine. Nu ştii d-ta ce s'a făcut?

— De! nu prea.

— Ei, dar tot trebuie să ştii ceva.

— Da, vorbe dela unul şi dela altul. Lumii îi cam place să trăncănească pe socoteala altuia şi uneori e mai bine să nu repeţi altora ce ţi-a spus ţie.

— Şi cam ce, dacă eşti bună? — se miră Jean, tresărind, ca sub o săgetare dureroasă.

— Păi uite: nu era femeie de rând Cristeasca aia. Deşi trecută de prima vârstă a tinereţii îşi păstrase încă frumuseţea. Aveà apoi şi oarecare educaţie şi păreà să fie viţă de boier şi să fi fost şi bogată pe vremuri.

— Ei şi apoi?

— Uite: în urma unui accident, când erà să fie călcată de o trăsură, a făcut cunoştinţă cu

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

un bărbat din lumea de sus, un austriac, după cât mi s'a spus.

Jean își duse mâna la piept, ca și cum ar voi să-și potolească bătăile iuți ale inimii.

— Și cunoști numele austriacului ăluia? — luă el, prefăcându-se nepăsător.

— Da, da, îl știam. Dar e foarte greu de ținut minte. E un nobil... un conte.

— O!

— Îi ziceà... stai... Cum dracu-i ziceà?... Ba-Băkar... Bakar... Ba... Ba... Bakary... Bakary... cam așa ceva.

Cu toată gravitatea acestei informațiuni, Jean nu se putù oprì să nu zâmbească. El reluă:

— Desigur că stă prin străzile boierești?

— Hm, da, nici vorbă pe strada Batiște, 34, 36 sau 38. Nu știu exact.

— Bine, bine, nu face nimic, — răspunse Jean, cu accent de blajinătate silită. Îți mulțumesc.

Si fără să mai aștepte alte lămuriri, ieși repede depărtându-se fuga. Fusese atins în tot ce aveà el mai scump: cultul pentru Virginia lui adorată. Și cu mintea în flăcări și cu inima sfâșiată, își vorbeà cu glas tare:

— Așa dar fatalitatea îmi rezervà calvarul complect... Trebuià să golesc cupa amărăciunilor până la sfârșit!... Virginio... Virginia mea, așa de castă altădată... acum pătată... vândută! Ce rușine! Ce durere oribilă! O, trebue să știu cine-i străinul acela, contele ăla Bacaryi. Strada Batiște mi-a spus femeia aceea. Voiu găsì... Trebuie... Vreau să cunosc realitatea crudă!

Și, pe când făceà aceste reflecții crude, nefe-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
muzeuldigitaltransilvania.ro/mdrr1901-1932

ricitul Jean se îndreptă în neştire spre bulevardul Academiei. Ar fi zis că un instinct, o forţă de neînvins, mai puternică decât voinţa lui, îl împingeà în direcţia aceea.

— Adică ce imputări aş puteà eu aduce bietei femei, dac'aş regăsi-o ? — mai cugetă el. N'o lăsasem eu în sărăcie desăvârşită, purtând un nume veştejit, strivită fără îndoială sub povara năpastei ce abătusem asupra capului ei ? N'am lăncezit eu la ocnă, osândit ca asasin ? Poate că până să cadă, cine ştie cu ce curaj o fi luptat cu ea însăşi, spre a rămâne cinstită ! Dar viaţa e aspră pentru femeile sărace şi omenirea aşa de crudă şi neînduplecată mai ales cu acelea cari sunt pecetluite pe vecie cu un stigmat inflamant ! In definitiv, eu i-am sfărâmat existenţa... Obidită, lipsită de mângâierile fiului ei, lăsată în voia propriilor ei puteri, a voit să birue mizeria, să mai guste câteva zile de fericire ! Am eu oare dreptul să-i port, din cauza asta, pizmă ? Nu, nu n'am dreptul s'o învinuesc şi nici măcar s'o judec. N'am decât s'o plâng, păstrând în adâncul sărmanei mele inimi amintirea scumpă şi dureroasă a frumoaselor zile din trecut.

Şi, tot vorbindu-şi singur, nenorocitul mergeà într'una. Deodată îşi înălţă capul şi se oprì brusc, zărind la vreo sută de metri înaintea sa curioasa construcţie a „Panoramei Griviţei".

— A uite strada Batişte, — murmură el.

Şi, ca şi cum printr'o reacţiune subită şi-ar fi recăpătat tot sângele rece, cotì pe numita stradă, începând să examineze, unul câte unul, numerele imobilelor. Ocoli astfel toată strada şi iar se

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

întoarse, luând-o dela capăt. In cele din urmă și puse ochii pe o casă și, intrând în curte se adresă unei slujnice, iscodind-o cu timiditate asupra locatarului.

— Nu stă niciun conte aici — îi răspunse femeia — și nici n'a stat vreodată.

El intră în casa vecină și făcù aceeaș întrebare unei bucătărese bătrâne.

— Unul Bakary, zici d-ta? — repetă ea.

— Da, femeie. Poate că nu-i spun numele exact, dar aduce cu ăsta.

— Ei, dacă-i așa, apoi e altceva.. O fi contele Bakoryi ăla de care întrebi d-ta?

— Da, da, chiar așa.

Și Jean Veroneanu rămase adânc mirat la auzul numelui adevărat.

— Unde l-am mai auzit eu? — se întrebă el, frământându-și mintea.

Deodată își amintì: Era într'o seară, la circ, în care întâmplarea îl adusese în dosul unei loji ocupate de frate-său și fostul samsar.

— Uite, dacă vrei să știi continuă femeia,— d-l conte Bakoryi stătea peste drum, în casa aia de colo, cu ferestrele înalte, dar s'a mutat.

— De mult?

— Păi, de vre-o două luni.

— Și nu știi unde?

— Nu. Și dacă vrei să mai știi ceva, — urmă limbuta femeie, — aveà mai multe adrese; nu stătea numai aici, ci în mai multe locuri. Nu era tocmai lucru curat la mijloc. Aveà el ceva de ascuns.

— A, crezi? O fi primind la el femei?

Muzeul Digital al Romanului Românesc

— Nu, niciodată. Tocmai asta e partea curioasă. Eu cred mai de graba că se ocupa cu treburi nu tocmai curate. Au venit o mulțime de oameni să se intereseze de el. Și, după cât am înțeles eu, erau polițiști ăia.

— Adevărat?

— Cum îți spun. De altfel, chiar de aia s'a și mutat. Imi pare că stă la țară acum. Am auzit nu știu pe cine, spunând că și-a cumpărat casă la Fundeni.

— Fundeni? dacă nu mă înșel e pe aci pe la bariera Bucureștiului.

— Poate. Eu nu știu.

— Îți mulțumesc, femeie. Cu bine!

Jean se duse, cu sufletul năpădit din nou de o tristețe mortală. De acum totul se isprăvise pentru el: niciodată nu va mai revedeà pe Virginia. In ce privește pe fiul său, doar întâmplarea i-l puteà aduce cândva în cale... dacă, negreșit bietul copil mai trăià și dacă chiar așà fiind, s'ar mai întoarce din Madagascar. In orișice caz, erà o eventualitate pe care nu puteà sperà. Bietul Jean se hotărî să nu se mai ducă pe la Zorovici și să nu mai deà lungă vreme niciun semn de viață. Un fel de stranie descurajare pusese stăpânire pe el. Sentimentul dezonoarei, slăbiciunii și neputinței de a luptà, îl zdrobeà, făcându-l să se teamă acum de toate: de îndrăzneala mizerabilului său frate, de cercetările posibile ale poliției, frica de o nouă agresiune, perspectiva oribilă de a fi transportat înapoi la ocnă. Definitiv învins de fatalitate, se resemnă cu trista-i soartă,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

zolarea desăvârșită, înmormântarea celor ma scumpe speranțe ale sale.

In ziua aceea luă trenul de Giurgiu și se oprì la Vidra, unde găsì curând o odaie la un țăran, a cărui casă rustică se înălță în fundul unei curți mari, presărată de nenumărați pomi cari împrăștiau peste zi o umbră plăcută, ce stâmpără întrucâtva dogoreala razelor solare. Stătù acolo o săptămână întreagă, hotărît să nu se mai ocupe nici de Virginia, nici de contele Bakoryi, nici măcar de fiul său, mulțumindu-se să facă lungi plimbări prin împrejurimi, în dorința de a-și amorți amărăciunea. Gândul însă îi sburà tot spre aceea pe care o socotise model de castitate și care, în cele din urmă, nu putuse rezistà — după părerea lui — ispitei de a duce un trai mai ușor, fie chiar cu prețul rușinii. Il munceà totuși îndoiala că poate toate câte-i s'au spus or fi doar simple palavre de mahala și că realitatea erà cu totul alta. Speranța renăștea într'însul pe măsură ce zilele treceau și rana prindeà a se cicatriza, sub cenușa vremii. Și într'o zi ne mai putând rezistà îmboldului de a-și continuà cercetările, se înapoiă la Bucureşti și o luă direct spre Fundeni. Tramvaiul din calea Moșilor îl duse la barieră, unde jean tocmì o brișcă să-l ducă la Zalhana, având intenția ca de acolo să-și continue pe jos drumul. Ajunse până într'o jumătate de orà la vestitul local de chefuri, unde se oprì, dând drumul brișcei. După ce-și întremă forțele cu un mușchiuleț gras și câțiva mititei, ieșì în poartă și șezu un moment pe bancă, spre a-și potoli năvala de gânduri, înainte de a pornì într'o cerce-

Muzeul Digital al Romanului Românesc

tare care se puteà să-l zdrobească cu desăvârşire. Stăteà astfel de câteva minute, cufundat în reflexiuni amare, lunecându-şi privirea pe câmpia vastă ce se întindeà în faţa sa, când voci animate îl zmulseră deodată din visare. Işi ridică fără voie capul şi văzù o caleaşcă frumoasă, la care erau înhămaţi doi cai superbi, venind spre dânsul, în trap mărunt. Sub puterea unui imbold irezistibil, el se sculă pe jumătate, pironindu-şi ochii asupra celor din vehicul, ca atras de o forţă magnetică de neînvins. In elegantul echipaj se aflau două femei şi un bărbat. Femeile de vârstă diferită, dar foarte drăguţe amândouă, erau îmbrăcate cu o elegantă simplicitate. Bărbatul, om bătrân, le zâmbea cu bunătate, Jean, cu ochii măriţi, cu pupilele dilatate, stătea ţeapăn uitându-se cu expresie rătăcită la cei trei. O înţepătură extrem de dureroasă îl săgetă la inimă. El căzu ca un buştean pe bancă, aproape să leşine. Recunoscuse pe Virginia nevastă-sa.

— Ea! ea! — şoptì el cu accent sfâşietor. O, ce frumoasă e şi acum!... Vasăzică omul ăsta... e contele cela faimos... protectorul acela bogat?..

Si, văzând echipajul depărtându-se, Jean se ridică maşinalicește, ca mişcat de un resort şi prinse, la inceput de departe, să urmărească trăsura, împins de o curiozitate instinctivă, cu totul în afară de domeniul raţiunii. Dar caii câştigau din ce în ce teren, şi atunci fără a stà mult pe gânduri, începu să alerge după ei. Intră astfel în Fundeni, ţinându-se tot după echipaj. La urmă îl văzu cârmind la stânga şi pătrunzând pe o poartă monumentală de zăbrele, larg deschisă,

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

într'o somptuoasă proprietate. Nemișcat, ca hipnotizat, Jean văzu pe nevastă-sa coborînd din trăsură în fața unei scări largi, pe ale cărei trepte se suì împreună cu însoțitoarea ei și bătrânul, intrând cu toții, fără grabă, într'o locuință impunătoare.

— O, Virginio, Virginia mea! — murmură nenorocitul cu glas sfărâmat și mâinile întinse ca într'o supremă rugă.

Si, deodată, lacrimi fierbinți curseră pe obrajii săi livizi și un plâns cu sughițuri îi scutură corpul. Stătu timp îndelung lipit de o salcie din drum, legănat de speranța de a revedeà cruda apariție Dar nimeni nu se mai arătă. El părăsì atunci locul, cu inima sfâșiată, sângerând de o durere cumplită, cu picioarele muiate, abia putând umblà O, cât o iubeà încă! Si cât suferea!...

. . . . . .

Peste trei zile urmà să execute un proect îndrăzneț pentru a cărui punere în aplicare șovăise patruzeci și opt de ore, pline de neliniște și ezitări. Pe la cinci seara se aflà lângă zidul ce împrejmuia proprietatea Velniță, în partea din dos. După ce se asigură că nimeni nu-l putea vedeà ce face, sărì peste zid și se afundă în stufișurile parcului. Apoi apucă pe o aleie foarte îngustă, îndreptându-se încet și cu spinarea încovoiată spre casă. Plănuise să se pitească într'un desiș, de unde ar puteà zări marea pajiște din față, peronul, și pe cei cari ar ieșì. Cum însă ajunse la o cotitură a aleii, se trezì de odată, față 'n față cu un tânăr de vre-o douzeci de ani, care tocmai se oprise acolo și citeà în picioare o gazetă.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mcrr1901-1932

— He, da'cine eşti d-ta?... Ce cauţi acì? — îl întrebă acesta surprins.

— Eu sunt, domnule... eu sunt...

— Un pungaş desigur? — îl întrerupse tânărul cu accent sever şi încruntând sprâcenele.

— Nu, nu; sunteţi greşit domnule. Nu sunt om periculos. Numai curiozitatea m'a făcut să comit un act condamnabil. Aş vrea să ştiu cui aparţine proprietatea asta măreaţă? Nu este a d-lui Bakoryi?

— Ei, da! Şi ce vrei d-ta?

— E om bătrân, nu-i aşa?

— Ba deloc.

— A... e tânăr?... — gemu îndurerat Jean ros de un sentiment de gelozie. Nu-i nimic (continuă el prinzând deodată curaj), aş dori să vorbesc cu dumnealui.

— Nu e aci domnule. E la Bucureşti.

— Bine. Cui aş putea să mă adresez în locul d-sale?

— Numai eu sunt aci. Toţi ceilalţi au eşit la plimbare.

— Şi doamna Veroneanu?

— A... o cunoşti?

— Da, am cunoscut'o pe vremuri. Cred că m'ar primi. Dar poate că m'ai înţelege şi d-ta, deşi eşti atât de tânăr.

— Să vedem despre ce e vorba. Spune-mi însă mai întâiu numele d-tale.

— Vai, domnule, dacă după cum socot eşti în curent cu situaţia exactă a persoanei de care pomenii adineaori, trebuie să-l fi auzit rostin-

revistaromaneasca.ro/arc/ 1901-1938

du-se. Numele meu adevărat e sinonim cu rușine și, deasemenea și cu durere.

— Ei haide, spune: cine ești?

— Mă numesc Jean Veroneanu.

— D-ta!... Jean?... Tată!... Tăticule!...

Și tânărul, aruncând aceste trei exclamări cu glas stins, se clătină deodată și căzu în genuchi, tremurând, cu trăsăturile descompuse. Nefericitul ocnaș evadat nu resimți o emoție mai puțin violentă. El rămase mai întâi țeapăn, nemișcat, cu ochii rătăciți, incapabil de a face o singură mișcare. Apoi, deodată țâșniră de pe buzele-i tremurânde și uscate vorbe guturale, mai mult niște răgăituri:

— Petruș!... Tu?... Fiul meu!... O!... e prea mult... prea multă fericire!

Și întinzând mâinile, prinse pe fiul său de subțiori, îl ridică și-l strânse la piept palpitând. Strâns înlănțuiți, se îmbrățișară plângând, fără a putea să rostească o vorbă, atât de turburate le erau inimile, pradă unei bucurii nebune.

— Fii binecuvântat, Dumnezeule! — zise în cele din urmă Jean Veroneanu, desprinzându-se ușor și contemplând pe tânăr. Fiul meu, copilul meu! Te-am regăsit deci!... O, clipa asta șterge toate suferințele pe cari nu le-am meritat. Petruș, dragul meu Petruș!...

— Tată, tată venerat! — murmură tânărul, stând ca extaziat în fața fizionomiei bărbătești a părintelui său.

Se sili să se reculeagă și reluă cu voce sacadată:

— Haide, vino sus la mine! Vreau să-mi

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

vorbeşti, eu să-ţi povestesc viaţa mea, să-ţi zugrăvesc toate fericirile ce-mi sunt hărăzite de un timp. Vino, tată adorat!

Şi apucând de mână cu un gest febril pe fostul ocnaş, îl târî aproape cu forţa spre casă.

— Să fim prudenţi, — povăţui Jean Veroneanu, apropiindu-se de somptuoasa locuinţă. Nu uita cine sunt. Cugetă la situaţia mea stranie şi teribilă.

— Vino, vino! — repeta într'una tânărul.

Peste zece minute tatăl şi fiul se închiseră în camera lui Petruş, situată în etajul de sus şi, acolo se îmbrăţişară din nou, nestingheriţi, lăsându-se pradă expansiunilor celor mai mişcătoare. Vorbiră apoi mult, cu voce înceată, povestindu-şi pe scurt trecutul lor respectiv.

— Vasăzică, — zise în cele din urmă Jean — e decis pe astă-seară?

— Da, pentru opt.

— Eşti sigur c'o să vie?

— Fără îndoială. S'a pregătit foarte bine totul.

— Ah, providenţa m'a adus astăzi aci, unde voi regăsi pe toţi câţi îmi sunt scumpi, putând în acelaş timp pedepsi pe duşmanul meu cel înverşunat. Şi eu care bănuiam pe biata ta mamă, Virginia mea! O, Petruş, iartă-mă, iartă-mă pentru sfânta ta mamă! Să nu-i spui niciodată ceeace am îndrăznit să cuget despre dânsa.

— Te rog tată, nu te umili aşa. Eu am şi uitat totul. Ai suferit atâta.

— Cine s'ar fi gândit că contele ăla faimos e Nicu, prieten atât de generos şi corect? Căci

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

n'am dece să fiu supărat pe el pentru ceeace-mi spuseși despre dânsul. Procedând astfel, îndeplineà o datorie sfântă: misiunea ce-i încredințasem. O, pentru ce trebuie ca faptul că trăesc, întâlnirea noastră și imensa bucurie ce resimt în clipae aceasta să fie hărăzite a sfărâma fericirea la car Nicu năzuià cu atâta ardoare?

— Nu te mai gândi la asta tată din moment ce nu poate să mai fie.

— Ce e de făcut? Cum să trec peste situația crudă în care prezența mea va aruncà pe aceste două ființe așa de nobile și iubite? Virginio, Nicule, veți suferi deci întotdeauna din cauza mea Le voi fi ca o piedică teribilă, peste care nu se poate trece. O, pentru ce... pentru ce nu sunt mort cu adevărat?

— Te implor, tată nu rosti asemenea cuvinte Mă aduci la disperare. Ceeace se întâmplă trebuia să fie. Tu trebue să trăiești pentru mine, pentru mama, pentru tine însu-ți. Ssst: Taci! (făcu deodată Petruș), aud zgomot jos. Se întorc cu toții numai putem tărăgăni. Dealminteri, ceasul acesta nu ne mai aparține; e destinat unui act de justiție. Așteaptă-mă aici câteva minute. Mă întorc imediat să te iau. Te voiu așezà într'un loc de unde să poți vedeà tot ce se petrece, fără însă ca pe tine să te observe cineva.

Și tânărul, sculându-se, dispăru, lăsând pe tatăl său pradă unei turburări teribile, aproape nebun de bucurie și totdeodată, de neliniște. Petruș se coborî în grabă în parter, silindu-se să-și compue o tizionomie liniștită. Găsi în salonul cel mare pe Velniță bătrânul, d-na Veroneanu, Zâna Viilor

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

şi pe Andrei. Ii sărută rând pe rând, cu o expansivitate aşà de caldă că rămaseră toţi surprinşi.

— Ce vesel eşti astăzi! — observă d-na Veroneanu.

— Nu ne pare rău; dimpotrivă, — adaogă cu drăgălăşie Zâna Viilor.

— Desigur, — aprobă Velniţă bătrânul, zâmbind. Cu toate astea, vioiciunea, expansiunea asta, contrastează bizar cu gravitatea clipei prezente.

— Sunt cam nervos pe ziua de azi... Şi apoi e şi iubirea ce v'o port, care...

— Să trăieşti, Petruş! — îl întrerupse bătrânul. Ne bucură via afecţiune ce ne arăţi.

— Da, da, ne face mare plăcere, — zise şi Andrei.

— Mulţumesc, Andrei; mulţumesc, d-le Velniţă; îţi mulţumesc şi ţie. Zâno, şi ţie dragă mamă. E adevărat că sunt unele clipe când nu-mi pot stăpâni avânturile. Ce vreţi! E cursul tinereţei, bucurii noui cari vin în fiecare zi să-mi lumineze viaţa.

— Dragu de el! murmură d-na Veroneanu, sărutându-l cu duioşie pe frunte.

— Scumpele mele, — zise tânărul mişcat prinzând de mij'oc, cu o mână, pe mama sa, iar cu cealaltă pe Zâna Viilor.

— Haide, haide, Petruş, — intervenì fostul fabricant, reuşind cu greu să-şi stăpânească o uşoară emoţiune,— să ne gândim puţin şi la împrejurările grave prin cari trecem. Un moment critic, un moment teribil poate va sunà în curând schimbând roata soartei.

— Sunt gata, — ripostă Petruş cu accent e-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

nergic. Cu atât mai gata cu cât providența și justiția eternă ne trimit adesea, tocmai în ultima clipă, concursuri neprevăzute.

După aceste vorbe enigmatice, tânărul ieși, iar Velniță bătrânul trimise după Pădureanu, zis „Dihorul"

— Ai să aștepți acolo! — zise el, arătându-i o odaie de alături, care serveà de cabinet de fumat. N'ai să vii decât când vei fi chemat.

— Bine, d-le, așà voiu face, — răspunse fostul gravor, cu voce smerită.

La rându-i Petruș se reîntoarse la tătăl său.

— Vino cu mine, — îi zise el, luându-l blând de mână. Vezi de nu făcea zgomot. Am să te duc, pe scara de serviciu, într'o cameră ce mi s'a rezervat pentru studii. Dă direct în salon și are o ușă ascunsă sub tapet. Vei puteà auzi de acolo totul.

Jean Veroneanu nu răspunse nimic lăsându-se în voia fiului său.

— Dar servitorii ?... — întrebă el cu un fel de neliniște intrând în odaia de care-i pomenise Petruș

— Lipsesc cu toții. D-l Velniță le-a dat drumul până mâine dimineață. La revedere, dragă tată. Viu eu însu-mi să te iau la timpul oportun. Mai sărută-mă odată!

Și adolescentul își întinse fruntea sărutărilor setoase ale fostului ocnaș. Chiar în acest moment se auzì un uruit de trăsură pe nisipul presărat pe marea aleie. Vehiculul trase la scară și cel dintâiu sări din el contele Bakoryi. Doi bărbați și o femeie coborîră după dânsul, toți trei

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revista.muzeuldigital.ro/mdrr1901-1932

în ţinută de gală. Erau Constantin Veroneanu cu nevastă-sa şi Zorovici, judecătorul.

— Pare foarte frumoasă proprietatea asta! — emise acesta, uitându-se prin parc cu ochii plini de admiraţie.

— Superbă, într'adevăr, — aprobă bancherul, zâmbind.

Şi aşa de aproape de Bucureşti! — suspină Eliza Veroneanu.

— Poftiţi sus, coniţă, — zise contele Bakoryi cu un ton ceremonios. Veniţi şi d-voastră, domnilor nu-i aşa?

Şi pătrunseră în marele salon ale cărui ferestre fuseseră închise. Lumina electrică a unui candelabru imens se împrăştia pe mobilele somptuoase, resfrângându-se în oglinzi mari.

— Foarte şic! — murmură Constantin Veroneanu, înaintând, cu mişcări elegante şi mândru, până în mijlocul odăii.

Surâsul stereotip de pe buze îi dispăru însă aproape imediat şi o expresie de îngrijorare îi brăzdă trăsăturile. Zărise aproape de Virginia Veroneanu pe care ştia c'o va găsi acolo, o faţă blondă, de o frumuseţe aleasă, amintindu-i o figură cunoscută. Mai departe un bătrân cu înfăţişarea severă decorat cu «Coroana României»: în sfârşit, aproape de bătrânul acela, un om ca de trei zeci de ani, cu fizionomia şireată, cam rânjind, apoi un tânăr cu faţa pârlită de soare, trăsăturile regulate, faţa sinceră şi bărbătească. Nici unul dintre aceştia nu erà în ţinută de gală. Bancherul îşi păstră cumpătul şi înaintând spre Virginia Veroneanu, se înclină:

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

— Sunt foarte fericit, scumpă cumnată, că te regăsesc aci. Știu acum ce strânse legături te vor uni în curând cu noul meu asociat și mă felicit.

In vremea aceasta contele Bakoryi se apropiă de el și, atingându-l ușor de braț, îl târî ma departe.

— Domnișoara Zâna Viilor, prietena noastră. — zise el, recomandând pe drăgălașa logodnică a lui Petruș.

Deși o vădită surpriză contractă trăsăturile bancherului, el se înclină totuș. Contele Bakoryi continuă recomandările cu glas sonor și figura degajată.

— Domnul Velniță tatăl, — zise el cu glas tare, arătând pe bătrân.

De astădată bancherul tresări, vădit încurcat.

— Domnul Andrei, prietenul meu, domnul Petruș Veroneanu, — grăi contele cu accent vibrător.

Bancherul se dete înapoi, foarte palid, cu aer rătăcit și ochii holbați de înmărmurire.

— El! el! aici? — îngână dânsul, neputându-și deslipi ochii de pe figura nepotului său.

— Precum vezi, familia e aproape în întregime,— îl luă în zeflemea contele Bakoryi.

— Intr'adevăr, — îngână bancherul. Nu înțeleg, nu mă așteptam...

— La atâta onoare,, o așa?

— Vasăzică, o cursănu-iomedie?

— O dramă poate, — zise cu gravitate bătrânul.

— Depinde de d-ta, de mărturisirile d-tale — adaogă Andrei.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistaarhivelor.ro/mdrr1901-1922

— De mărturisirile mele?... Ce vrei să spui cu asta?

— Ne-am adunat aci să te judecăm, — zise contele Bakoryi.

— Da, dar v'ați făcut socotelile fără mine! esclamă bancherul, recăpătându-și deodată obișnuita-i îndrăzneală.

Și, dintr'o săritură, se repezi la ușă, gata să fugă. Trebui însă să se oprească brusc, livid cu trăsăturile descompuse de furie și spaimă. In față se postase contele Bakoryi, ținând în fiecare mână câte un revolver, gata să tragă.

— A, e o cursă în toată regula! — urlă banditul, văzându-se la aman. Vreți să mă asasinați?..

— Mizerabile! — ripostă fostul fabricant. Ne judeci după d-ta, care ai un pasiv bogat în infamii și crime.

— Crime?... Ați înebunit?

— Ascultă ici! — continuă bătrânul cu accent așa de autoritar că bancherul tăcu imediat.

Nevastă-sa, înfricoșată, se retrăsese într'un colț. Fostul fabricant urmă:

— Ar fi de prisos și, mai ales, prea penibil, pentru câțiva între noi, de a face aici în amănunțime povestirea mârșăviilor d-tale Ți le voiu aminti numai pe scurt, spre a stabili bine în mintea d-tale și a celorlalți acuzațiile ce apasă asupra d-tale.

— A, joci rolul ministerului public? — încercă să-l zeflemisească bancherul.

—Sunt și președintele acestui tribunal de familie... Suntem cu toții judecătorii d-tale și parte și victime. Dealtminteri, îți voiu vorbi mai

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/indrr1901-1932

ales de infamiile la cari am fost, ca să zicem așa, martori. Constantin Veronene, ești bănuit că ai omorât pe tatăl tău vitreg și ai lăsat să se osândească în locul tău un frate nevinovat.

— Rămâne s'o dovedim!

— O vom dovedi! — strigă Petruș cu violență.

Bătrânul reluă:

— Ești acuzat că ai lăsat pe drumuri pe cumnata și nepotul tău.

— Da, ce: aveam eu datoria să-i țiu?

— Nu. Asta nu e în realitate decât o crimă sentimentală, dar nu mai puțin odioasă. Pe de altă parte, ești acuzat c'ai încercat să-ți însușești o moștenire de cinci milioane, însurându-te cu o fată săracă, sedusă de dibăcia d-tale de criminal, și încercând după aceia, să faci să dispară adevărata moștenitoare.

— Slavă Domnului! Am zmuls-o noi din ghiarele d-tale și ale canaliei pe care-l aveai de tovarăș! — îl apostrofă Andrei.

— Elisa Voinea e aici, în fața d-tale, — adaogă contele Bakoryi. Uită-te bine la aceea pe care o închiseși în ruinile dela Periș, ca să moară acolo.

La auzul acestor cuvinte, bancherul își lasă capul în jos, pe când nevastă-sa se asvârli, într'o mișcare pornită, la picioarele Zânei Viilor.

— Iertare, domnișoară! — gemu ea zdrobită de rușine. Nu știam...

— Fii bună, doamnă, — intervenì contele Bakoryi, — și te abține dela orice manifestare.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistelitare.ro/mcri1901-1932

Am luat cu privire la d-ta anumite hotărîri pe cari nimic nu le-ar puteà schimbà acum.

Fostul fabricant continuă:

— Constantin Veronene, mai eşti acuzat că te-ai îmbogăţit prin mijloace frauduloase, criminale chiar. Ai fabricat pe vremuri monezi falşe în Ruini. Pe lângă aceasta, eşti acuzat că ai pus să se asasineze nepotul d-tale, Petruş Veroneanu, la Madagascar...

— Minciună! Calomnie!

— Ia nu umblà cu şoalda! se răstì Andrei, nu-i oare aci Petruş ca să afirme adevărul? Dealtminteri chiar eu am adus din Madagascar dovada vie a crimelor d-tale.

— Pe cine?

— Pe complicele d-tale Pădureanu! esclamă Velinţă bătrânul.

— Sunt aci! — strigă Dihorul, apărând deodată în pragul cabinetului de fumat, ca o apariţie fantastică.

Constantin Veroneanu rămase câteva secunde îngrozit, mut de uimire.

— El... Pădureanu aci? — bâlbâi el în cele din urmă. O, ce uneltire infernală!...

— Eh, nu-i aşa, canalie, nu mai poţi tăgăduì! — îi ţipă în obraz Dăşeletu, săgetându-l cu o privire teribilă. E răzbunarea oamenilor cinstiţi!

— Precum vezi, dar toate crimele tale s'au descoperit, — adaogă fostul fabricant.

— Va trebuì să le ispăşeşti, — întărì contele Bakoryi cu voce aspră.

— E rândul meu să-l acuz, — intră în vorbă Petruş, înaintând spre mizerabila-i rudă. Eu ştiu

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr 1901-1932

ucruri teribile cari dovedesc că ești o ființă abjectă, un adevărat monstru. Nu numai că ești, după toate probabilitățile asasinul soțului bunicei mele, răposatul Grigore Mincă, pentru care fratele d-tale a fost condamnat la ocnă, dar ai cauzat și moartea mamei d-tale și a bietului om care o servea cu încredere. Insfârșit nu e nici o lună de când ai pus pe niște banditi să arunce pe nenorocitul meu părinte în Dâmbovița, la Podul Radu-Vodă.

— Minciună, de trei ori minciună!... Jean Veroneanu s'a omorât singur, temându-se de cercetările poliției. S'a sinucis la Malmezon. Nimeni de aci n'ar puteà dovedì contrariul.

— Nimeni, afară de mine, — strigă deodată o voce răsunătoare.

La aceste cuvinte toți cei de față se întoarseră înmărmuriți și cuprinși de o neliniște subită. O ușă tapetată se deschisese brusc și în cadrul ei apăruse însuși Jean Veroneanu, pe obrazul căuia se resfrângea lumina puternică a becurilor electrice.

— Paricid, fratricid, asasin, — strigă ocnașul cu mâna întinsă spre mizerabilul lui frate, pe care-l fulgerà cu o privire pe care erà imposibil s'o înfrunți.

In chiar aceeaș clipă ușa principală a salonului se deschise deodată și contele Bakoryi dispăru. Acest fapt straniu trecù neobservat în acel moment tragic, când toate privirile erau concentrate asupra lui Jean. Virginia se ridicase galbenă de tot, tremurând, cu privirea rătăcită și mâinile întinse înainte. Făcu doi pași clăti-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr.1901-1932

nându-se, apoi căzù, tremurând, la picioarele soţului.

— Jean, Jean al meu! — gemù ea cu accent duios. O, iartă-mă, te conjur!... Eram cât p'aci să profanez iubirea mea, amintirea ta...

— Scoală-te, Virginio, scoală-te, dragă; ştiu totul! Te înţeleg şi te iert.

Şi, spunând acestea cu glas iubitor, Jean ridică blând pe nevastă-sa şi o conduse înapoi la scaunul pe care şezuse.

— Ne vom gândì imediat şi la noi, — îi zise el cu voce înceată; aşteaptă; suntem, însfârşit, împreună.

Şi, pe când sărmana femeie se aşezà, cu ochii împăenjeniţi de lacrimi fierbinţi, fostul ocnaş se reîntoarse spre cei prezenţi.

— Să isprăvim, — zise el, redevenind sever. Acuz acum pe mizerabilul meu frate, care e aci în faţa voastră, tremurând de frică, ca un laş, cum a fost întotdeauna, că a asasinat pe Grigore Minčă. Crima aceasta trebuie s'o fi comis în complicitate cu un samsar care locuia pe atunci în strada Pătraşcu-Vodă, lângă Sf. Gheorghe, şi care i-a devenit în urmă ca asociat.

— Ca să susţii asemenea acuzaţiuni, ar trebuì dovezi indiscutabile, — îndrăznì să spuie infamul bancher, încercând să se reculeagă.

— Există poate unul, — ripostă Jean. E acul de cravată care s'a găsit la locul crimei. Mi-a aparţinut mie şi s'au servit de el împotriva mea ca de o dovadă zdrobitoare. Acul acela mi l'ai furat tu acum trei ani, bandit mizerabil. În luptа ta cu victima, îl pierduşi sub canapea. E stabi-

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

ții că complicele tău, samsarul, a văzut pe Grigore Mincă cu un ceas înaintea mea. Tu îl însoțeai fără îndoială și tu ești acela care ai sugrumat pe răposat.

— N'am posedat niciodată bijuteria de care-mi vorbești.

— Mincinosule! — strigă Deșelatu, — ai avut acul și-l păstrai așa de bine că, după ce-l luași iar dela mama ta, îl pierduși din nou în ziua în care ai închis pe adevărata Eliza Voinea în ruinele dela Periș, ca să pui în locul ei pe nevasta ta, Eliza Neagu.

— Eh, mofturi! Vorbe de clacă!

— Uite acul, — zise Zâna Viilor, scoțând din corsaj bijuteria. Am găsit-o în închisoarea mea, după ce plecaserăți.

— Vai, toate astea trebuie să fie adevărate — întări, tremurând de rușine nevasta lui Constantin Veroneanu. Dacă m'am unit cu un mizerabil ca acela pe care-l judecați astăzi — și asta din cauza prea marei mele ușurințe, — nu voiesc, totuș să port răspunderea crimelor lui, pe cari, în parte, le-am ghicit. Îmi inspiră de mult groază, dar n'aveam curajul să renunț la averea promisă. Într'o seară îl auzi vorbind cu asociatul său de pierderea acestui ac. Păreà pradă unei spaime nebune. Și chiar Rădulіade, care păreà foarte în curent cu trecutul, nu ezită, să-l acuze de crima din strada Romană.

— Constantin Veronene, ce ai de răspuns la toate aceste acuzațiuni precise? — întrebă cu asprime Velniță bătrânul pe bancher.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr/1901-1932

— Nimic, — ripostă acesta cu voce surdă. Faceți cu mine ce poftiți.

Bătrânul se întoarse către Jean Veroneanu.

— Domnule, — îi zise el, — ești în momentul de față stăpân pe situația și destinul fratelui d-tale. Ce ordoni?

— Nu vreau să-mi încarc conștiința cu un omor, cu toate că mizerabilul ăsta merită de o sută de ori moartea. Doresc să dispară pentru totdeauna, după ce însă își va fi făcut pe hârtie spovedania tuturor crimelor. Va trebui să simuleze, ca și mine, o sinucidere, să moară legalmente, ca fiul meu să rămâie singurul moștenitor al bunurilor bunică-si.

— Niciodată! — răcni bancherul, furios.

Jean urmă cu accent autoritar:

— Ai să te duci în surghiun, departe de tot, în republica Argentina; doi dintre noi te vor conduce până la vapor. După ce vei fi ajuns la destinație, vei scrie sub un nume adoptat domnului Zorovici, prin care ți se va trimite suma de douăzeci de mii lei.

— Cu ce scop? — se miră magistratul.

— Cu banii aceștia nenorocitul va puteà să-și creeze o nouă situație. Dacă mai există într'însul forța și voința de a se căi, va încercà să se regenereze prin muncă, răscumpărându-și păcatele.

— Niciodată! esclamă din nou Constantin Veroneanu, pradă unei furii nebune.

Apoi întorcându-se deodată spre Pădureanu, strigă cu turbare:

— Tu m'ai vândut banditule, tu m'ai dat pe

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdr/1901-1932

mâna lor. Ei lasă, nici tu n'o să te bucuri de fructul trădării tale, mizerabile!...

Şi, până să prindă cineva de veste, bancherul se repezì deodată asupra gravorului, înarmat cu un briceag. Se vede însă că Dihorul presimţea el ceva, căci chiar în momentul în care arma ucigaşă era să se abată asupră-i, o detunătură răsună. Constantin Veroneanu se învârtì în juru-i, apoi se prăbuşì ca un buştean, cu faţa înainte, fără niciun ţipăt. Toţi cei de faţă se repeziră la el. Doar Pădureanu, înmărmurit de fapta săvârşită, rămase ţeapăn locului, ţinând încă în mână revolverul din care ieşea fum. Andrei întoarse corpul bancherului, supunându-l unei examinări îndelungate. Pleoapele celui căzut era închise şi o dâră groasă de sânge îi împurpură buzele.

— A murit, — zise fostul clown. Glonţele trebuie să fi găurit inima.

— Dreptatea s'a făcut! — rostì grav Petruş Veroneanu.

În acelaş moment se auziră lovituri repetate în marea uşă a salonului. Bătrânul Velniţă se depezì spre ea, o întredeschise şi dispărù pentru în clipă în vestibul. Se întoarse curând, ţinând în mână un plic fără timbru poştal, dar purtând adresa lui.

— Ce este? întrebă magistratul.

— Nu ştiu încă, — răspunse batrânul. Un comisionar mi-a adus plicul acesta. Partea extraordinară e că a venit din Bucureşti cu trăsura, ceeace dovedeşte că e ceva urgent şi i s'au pus la dispoziţie mijloacele necesare ca să vie cât mai repede aci.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
cvdr.ro/viewer.php?id=mdrr1901-1932

Și bătrânul deslăcu plicul cu o mână tremurândă. Parcurse din ochi scrisoarea, apoi citi cu glas tare :

Dragă tată,

Când vei citi această scrisoare eu voiu fi departe. Plec în lume. Nici eu nu știu unde. Am luat deocamdată drumul Predealului. Dar unde voiu fi mâine, e și pentru mine o enigmă. Iartă-mă de pasul meu pripit, dar reapariția așa de neașteptată a lui Jean Veroneanu, scumpul meu prieten, m'a aruncat dintr'odată în disperarea cea mai cumplită. Toate visurile mele de fericire s'au spulberat pe vecie.

Sunt nebun de durere. Rog pe Virgina să nu mă uite cu totul. Să vorbească de mine fiului ei frumoasei Zâna Viilor, lui Andrei care îmi era ca un frate, însfârșit tuturor acelora pe cari i-am iubit sincer și cari îmi purtau simpatie. Jean mă va certa și el. N'a lipsit mult să-i răpesc bunul cel mai prețios, admirabila tovarășă a existenții lui prea dureroase, singura mângâiere la care mai nădăjduia. Adio, tată mult iubit. Încă odată : iartă-mă că te-am părăsit, dar n'aș fi putut trăi lângă ei, lângă ea mai ales, după această decepție crudă. Adio...

Ghinion

— Sărmanul meu copil... — gemu bătrânul, căzând zdrobit pe un scaun.

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Virginia şi Zâna Viilor se apropiară de el, silindu-se să-l îmbărbăteze şi scoţându-l din camera în care zăceà cadavrul lui Constantin Veroneann, încremenit în oroarea tragică a celor teribile momente. Apoi Jean, fiul său Petre, Andrei, magistratul Zorovici şi Dihorul avură o convorbire misterioasă timp de o bună jumătate de oră, luând toate dispoziţiunile urgente pe cari le cereà situaţia. Nevasta lui Constantin Veroneanu, fosta artistă dela „Orfeu", pusă în cunoştinţă cu hotărîrile ce se luaseră cu privire la persoana ei, se retrăsese, făgăduind să se supue instrucţiunilor, de altfel, generoase ale judecătorilor ei.

A doua zi toate gazetele din Bucureşti înregistrară ştirea sinuciderii bancherului Constantin Veroneanu. Se citau diferite versiuni asupra mobilului care-l determinase la acest fapt şi reporterii noştri, atât de abili în a scormoni partea senzaţională a întâmplărilor în aparenţă banale, ştiură să brodeze coloane întregi pe tema acestei sinucideri. Indeosebi se relevă ziaristul Pacri prin o vie imaginaţie, bogată in invenţie, având darul de a expune situaţiile în mod atrăgător, servindu-se de un stil uşor şi presărat de comparaţiuni adeseaori literare. In rezumat însă în toate reportagiile reeşeà că financiarul se sinucisese la viitoru-i asociat, contele Bakoryi, într'un acces de nebunie subită.

EPILOG

Se scursese un an dela tragicele evenimente ce se desfăşuraseră la proprietatea dela Fundeni

Muzeul Digital al Romanului Românesc
http://patrimoniu.ro/mdrr1901-1932

a bătrânului Velniță. Pe marea terasă a conacului dela Minculești, patru persoane stăteau de vorbă, întreținânduse-se prietenește. Erà Petruș Veroneanu și drăgălașa soțioară, Zâna Viilor, stăpâna moșiei.

Apoi Virginia și Jean Stoica al căror nume de familie fusese altădată Veroneanu. Mulțumită complicității recunoscătoare și generoase a bunilor oameni cari crescuseră pe Zâna Viilor, fostul ocnaș putuse să-și constitue o nouă stare civilă. In ce privește pe bătrânii soți Stoica, ședeau într'o casă drăguță, situată nu departe de Minculești, la Șimian, împreună cu bătrânul Velniță, care-i luase în slujba lui. Fostul fabricant veneà aproape în fiecare zi cu trăsura, în tovărășia fostului hangiu, să facă vizită acelora pe cari îi considerà întrucâtva ca pe niște copii ai lui.

— Ei, s'a întârziat astăzi moș Velniță, — zise Petruș, cam neliniștit.

— Așa este, — răspunse Jean, — a trecut ora când obișnuià să sosească.

In aceeaș clipă se auzì tropăitul unor cai și pe marea poartă a curții, intră trăsura care aducea pe cei așteptați.

— Vești bune, copii! — strigă vesel bătrânul Velniță.

Toți se repeziră dornici la el. Fostul fabricant agità în mâini o scrisoare. Cei de față se grămădiră în jurul lui, grăbiți și serioși. Cu glas ce vibrà de o dulce emoție, bătrânul citi următoarele:

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Dragă tată,

Am primit toate actele ce mi-ai trimis. Peste opt zile căsătoria mea cu fiica generalului Del Campo va fi fapt îndeplinit. Dacă nu e chiar uitarea desăvârșită a unui trecut care mi-e scump, e cel puțin vindecarea. Peste câtva timp voiu plecà în Franța cu tânăra mea soție. Țiu să vă asigur pe toți de nestirbita dragoște ce vă port. Ție tată, sărutările mele filiale.

Bunul meu Andrei va mai sta, cred, aci, șase luni. S'a amorezat de fata unui armator bogat și speră să se însoare cu ea, După aceea va veni după mine. Pădureanu pocăit cu desăvârșire, e bine, nevastă-sa a deschis un mare atelier de croitorie și-i merge binișor.

Cât despre faimosul Răduliade, i-am regăsit urmele, dar a murit de apoplexie acum trei luni. O canalie mai puțin pe lume atâta tot.

Aprob generosul tău proiect cu privire la Eliza Neagu. A suferit destul biata femeie; căsătoria ei cu administratorul lui Petruș va șterge tot.

La revedere, dragă tată. Vă îmbrățișez pe toți întocmai precum vă iubesc, adică din toată inima. Două sărutări speciale pentru tine.

Contele Bakoryi

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvaniaro/ndr1901 1932

— O, ce fericire dacă s'ar întoarce! — esclamă cu naivitatea drăgălașa Zâna Viilor. Ar puteà fi nașul băiețelului meu.

— Numai să nu fie fetiță, — îndreptă Petruș, râzând, — o fetiță tot așa de frumoasă ca și tine, iubito.

— Băiat ori fată, — conchise Jean Stoica, — copilul ăsta va fi mângâierea bunicilor. Nu-i așa Virginico?...

— Negreșit, — zise aceasta, îngândurată. Și-i va zice Jean sau Jeana.

— SFARȘIT —

Bl. Univ. Cluj
2159 1921

Muzeul Digital al Romanului Românesc
revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932